

Részletes kutatási terv

3. Kutatás – A közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett szereplők nyilvánosságának kutatása

Jelen dokumentum

a KÖFOP-2.2.6-VEKOP-18-2019-00001 azonosító számú

„Az információszabadság hazai gyakorlatának feltérképezése és
hatékonyságának növelése”

című kiemelt projekt keretében készült.

Készítette:

EX ANTE Tanácsadó Iroda Kft.

HBH Stratégia és Fejlesztés Kft.

Megbízó:

Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság

Dátum:

2021. június 28.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

1 TECHNIKAI FEJEZETEK

1.1 Verziókövetés

Verziószám	Dátum	Megjegyzés
v1.0	2021.06.03.	Belső lektorálásra átadott verzió
v1.1	2021.06.06.	Nyelvi lektorálás Szakmai lektorálás
v1.2	2021.06.09.	Belső lektorálás alapján módosított változat – megrendelői véleményezésre átadott
v3.0	2021.06.19.	Megrendelői észrevételek alapján módosított változat
v4.0	2021.06.28	Megrendelő által jóváhagyott változat

1.2 Tartalomjegyzék

1	TECHNIKAI FEJEZETEK.....	2
1.1	Verziókövetés	2
1.2	Tartalomjegyzék.....	2
2	VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ.....	4
3	BEVEZETÉS.....	11
3.1	A projekt és a kutatás bemutatása	11
3.2	A kutatás bemutatása, szerepe és célja a projektben	12
3.3	A Kutatási terv célja és szerepe	12
3.4	A Kutatási terv felépítése	13
4	A KUTATÁS KÜLSŐ ÉS BELSŐ KAPCSOLÓDÁSAI	15
4.1	Kapcsolódás a kutatási projekt egyéb elemeihez	15
4.2	Kapcsolódó egyéb külső projektek, programok.....	16
5	A KUTATÁS BEMUTATÁSA	19
5.1	Részletes módszertani megközelítés.....	19
5.1.1	Előzetes kutatási kérdések és hipotézisek	19
5.1.2	Alkalmazott módszertani eszközök	34
5.1.3	Az elemzések részletes adattartalma.....	55
5.2	Az elemzések részletes folyamata	61
6	A KUTATÁSI TEVÉKENYSÉG EREDMÉNYTERMÉKEI ÉS A VONATKOZÓ ELVÁRÁSOK BEMUTATÁSA	62
7	A KUTATÁS RÉSZLETES ÜTEMEZÉSE	66

8	CÉLTERÜLET-SPECIFIKUS KOCKÁZATOK ÉS KEZELÉSÜK	69
9	MELLÉKLETEK	73
9.1	Forrásjegyzék	73
9.2	Rövidítések jegyzéke	73
9.3	Ábrajegyzék	74
9.4	Táblázatok jegyzéke	74
9.5	Egyeztetések listája	74

2 VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (a továbbiakban: NAIH vagy Hatóság) a személyes adatok védelme mellett felel a közérdekű és közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez való jog érvényesülésének ellenőrzéséért és elősegítéséért.

A Közigazgatás- és Közszolgáltatás-fejlesztési Operatív Program keretében megvalósuló KÖFOP-2.2.6-VEKOP-18-2019-00001 „Az információszabadság hazai gyakorlatának feltérképezése és hatékonyságának növelése” című kiemelt projekt (a továbbiakban: Projekt) kedvezményezettjeként a Hatóság célul tűzte ki az információszabadság mint alkotmányos alapjog magyarországi állapotának átfogó, tudományos alapú feltérképezését, és a kutatási megállapítások alapján a jogi és egyéb szolgáltató környezet javítását célzó koncepciók, javaslatok és eszközök kidolgozását.

A Projekt az információszabadság hazai és nemzetközi gyakorlatát négy **céletterület-specifikus kutatásra és egy nemzetközi benchmark alkutatásra** bontva vizsgálja, amelyek célja a közzétételi kötelezettségek, a közérdekű adatigénylések, illetve az információszabadság érvényesülése aktuális gyakorlatának és tendenciáinak, valamint a gátló tényezőknek és az ezek ellen való fellépést segítő eszközöknek a feltárása. Az egyes kutatások egymástól jól elhatároltak; egyrészt célcsoport-specifikusak, másrészt különböző kutatási fókuszokra összpontosítanak az alábbiak szerint :

- Az 1. Kutatás a helyi önkormányzatokat;
- a 2. Kutatás az Infotv. 33. § (2) bekezdésében nevesített közigazgatási szervezeteket; míg
- a 3. Kutatás az előzőekhez nem tartozó, közfeladatot ellátó és/vagy közpénzzel gazdálkodó egyéb nem közigazgatási szervezeteket vizsgálja.
- A 4. Kutatás fókuszában az információszabadság témakörének a szabályozási és korrekciós mechanizmusokra irányuló átfogó és horizontális vizsgálata áll.

A négy kutatás ugyanakkor egy egységet képezve, együttesen lefedi az információszabadság vizsgálatának teljes spektrumát és érintetti körét.

A kutatás illeszkedik az Igazságügyi Minisztérium és a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó alkotta konzorcium által megvalósítandó KÖFOP-2.2.6-VEKOP-18-2019-00002 azonosítószámú „Jogszabályban rögzített közadatokat tartalmazó adatkörök, valamint egyéb nyilvántartott adatkörök felmérése és azok szabályozási oldali felülvizsgálata” című kiemelt projekthez; a KÖFOP-2.2.3-VEKOP-16-2016-00001 azonosítószámú, „Kapacitásfejlesztés és szemléletformálás a korrupciós esetek nagyobb arányú felderítése, illetve megelőzése érdekében” című projekthez; valamint a KÖFOP-2.2.5-VEKOP-15-2016-00001 azonosítószámú, „Átláthatóság a közpénzek felhasználásánál, államháztartási adattárház” című projekthez is.

A kutatások során az információszabadsággal összefüggő kötelezettségeket és azok teljesülési gyakorlatát mind a négy célcsoport-specifikus kutatás holisztikus megközelítésben vizsgálja, amely az alábbi három, egymással szorosan összefüggő szintet definiálva különíti el a kötelezettségeket a hatályos jogi szabályozásra figyelemmel:

- Az első szintet a közfeladatot ellátó szervek önkéntes, általános tájékoztatása képezi. Ez a szint a jó kormányzás elvének megfelelően azon alapul, hogy a közzétételre kötelezett szervek transzparens módon tegyék nyilvánossá a közérdeklődésre számot tartó adatokat.
- A második szintet a közfeladatot ellátó szervek kötelező, proaktív közzététele képezi, amelyhez kötelezettségként általános, különös és egyedi közzétételi listák is tartoznak.
- A harmadik szintet az egyedi adatigénylések teljesítése, a kérelemre történő közzététel jelenti.

Ezzel párhuzamosan a kutatások során az információszabadság passzív és aktív oldalainak elkülönítése is megvalósul:

- előbbi az állampolgári adatigény teljesítését (lásd harmadik szint);
- míg utóbbi a – beérkező igénytől független – általános tájékoztatási és közzétételi (úgyis mint: különös tájékoztatási) kötelezettségeket írja le (lásd első és második szint!).

A 3. Kutatás célcsoportja és kutatási fókuszterületei

A 3. Kutatás célja, hogy bemutassa a tipikusan közigazgatáson kívüli, de átláthatóságra kötelezett jogalanyok körében az információszabadság érvényesülésének helyzetét. A kutatás érintetti körébe a közfeladatot ellátó magánjogi szervezetek főbb típusai tartoznak. A közfeladat a legplasztikusabb törvényi meghatározás szerint a jogszabályban meghatározott állami vagy önkormányzati feladat. A „közfeladatot ellátó szerv” jelöli ki az információszabadság szervi hatályát. A közfeladatot ellátó szervre ugyanakkor nincsen egzakt fogalom, de a minősítésnek – és így a megismerhetőségnek – a szakirodalom és a bírói gyakorlat alapján feladat-orientált és vagyonszemponthú alapja lehet. **A projekt keretében elvégzendő négy kutatás közül a 3. Kutatás célcsoportja a közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett szereplők nyilvánosságának kutatása.**

A közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett szereplők nyilvánosságának kutatása hatókörében vizsgált célcsoport ismertetését az 5.1.2-es fejezet tartalmazza, amely alapján a következő jogalany kategóriák / szervezettípusok sorolhatók ide:

1. **A köztulajdonban levő gazdasági társaságok;**
2. **Az állami, önkormányzati háttérű alapítványok;**
3. **A közttestületek;**
4. Az Infotv. 26.§ (3) bek. alapján átláthatóságra kötelezett szervezetek:
 - a) A jogszabály vagy állami, illetőleg helyi önkormányzati szervvel kötött szerződés alapján kötelezően igénybe veendő szolgáltatást nyújtó szervek vagy személyek (**kötelező közszolgáltatók** úgymint hulladékszállítás, kéményseprés, szennyvíz-szippantás, vezetékes víz- és csatorna-szolgáltatás);
 - b) A más módon ki nem elégíthető szolgáltatást nyújtó szervek vagy személyek (**monopolszolgáltatók** úgymint a postai, a villamos-energia-, a földgáz- és az elektronikus hírközlési szolgáltatás biztosítói);
5. Az Infotv. 27.§ (3) és (3a) bek. első mondata alá tartozó jogviszonyok (és ezeken keresztül a jogalanyok), azaz a központi és a helyi önkormányzati költségvetés, illetve az európai uniós támogatás felhasználásával, költségvetést érintő juttatással, kedvezménnyel; az állami és önkormányzati vagyon kezelésével, birtoklásával, használatával, hasznosításával; az azzal való rendelkezéssel, annak megterhelésével; az ilyen vagyont érintő bármilyen jog megszerzésével érintett – és általában az államháztartás alrendszerébe tartozó – valamely személlyel pénzügyi vagy üzleti kapcsolatot létesítő jogalanyok:
 - a) **Normatív támogatásban részesülő jogalanyok;**
 - b) **Egyedi támogatásban részesülő jogalanyok;**
 - c) **Adókedvezményekben részesülő jogalanyok;**
 - d) **Közbeszerzésekben nyertes jogalanyok;**
 - e) **Közbeszerzésen kívüli állami, önkormányzati beszerzésekben nyertes jogalanyok;**
 - f) **Koncessziók jogalanyai;**
 - g) **Nemzeti vagyon hasznosításában érintett jogalanyok;**
 - h) **EU és más nemzetközi támogatások (pl. Norvég Alap).**
6. **Állami költségvetési szervként működő felsőoktatási intézmények¹.**

Az érintett szervezetek száma összességében többezres nagyságrendűre becsülhető. Bizonyos érintetti típusok esetében különböző források alapján megállapítható a pontos számosság, míg egyes

¹ Ezek a szervezetek eredendően a központi közigazgatás nyilvánosságának kutatása érintetti körébe tartoznának, azonban a felsőoktatási ágazat átfogó, különböző modelleket egyidőben alkalmazó működésének információszabadság tekintetében vett komplex feltárása megköveteli, hogy minden felsőoktatási szervtípus egy kutatás égisze alatt kerüljön feltárára. Emiatt hasonlóan az országos kamarákhoz, az állami költségvetési szervként működő felsőoktatási intézmények is a közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett szereplők nyilvánosságának kutatása keretében kerülnek vizsgálatra.

Jelezni szükséges továbbá, mivel a Kutatási terv kidolgozásakor már ismert, hogy a területre vonatkozóan jelentős jogszabályi változások állnak előkészítés alatt, amelyek tartalmát a kutatás figyelembe fogja venni, és a kutatási jelentésben bemutatásra kerülhetnek.

közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett szereplők nyilvánosságának kutatásához sorolható érintettek esetében az alapsokaság számossága folyamatosan „mozgásban van” és nem, vagy csak rendkívül erőforrásigényesen becsülhető meg.

A Részletes kutatási terv célja és feladata

A 3. Kutatás vonatkozásában a projekt Műszaki Leírása az alábbi előzetes kutatási kérdéseket fogalmazta meg:

- Mely területeken azonosíthatók problémák vagy hiányosságok a közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett jogalanyok körében?
- Melyek a közzétételi kötelezettség teljesítését gátló tényezők, a beavatkozást igénylő legfőbb hiányosságok az érintetti körben?
- Milyen eszközök, intézkedések szükségesek a problémák kezelésére?
- Milyen visszajelzések tapasztalhatók a célcsoport tagjai, valamint az adatszolgáltatás gyakorlata iránt érdeklődő civil szereplők és állampolgárok részéről a törvényi szabályozás és a célcsoport közzétételi gyakorlata kapcsán?

A négy kutatás esetében külön-külön elkészülő Részletes kutatási terv (a továbbiakban: Kutatási terv) célja, hogy kutatási fókuszok és célcsoportok szerint:

- Rögzítse a kutatási célok elérését biztosító kutatómódszertani megközelítést;
- Meghatározza a kutatás során alkalmazandó eszközöket, tevékenységeket;
- Meghatározza a leszállítandó eredménytermékek termékkonceptióit és a termékek közötti összefüggéseket, kapcsolatokat; valamint
- Felállítsa a kutatás végrehajtásának részletes ütemtervét.

Ennek megfelelően a Kutatási terv szerepe, hogy a Műszaki Leírásban rögzített követelményekre, valamint az I. szakmai szakaszban készülő helyzetelemzés megállapításaira figyelemmel részletesen megtervezze a különböző célcsoporttal, fókusszal rendelkező, de egymásra is reflektáló kutatásokat.

Előzetes kutatási kérdések és hipotézisek

A kutatási kérdések és hipotézisek felállítása a Műszaki Leírásban szereplő előzetes kutatási kérdésekből és a Helyzetelemzés című dokumentumban felvázolt előzetes problématerképből indul ki. Majd a részletes – desk research – helyzetelemzés során kirajzolódó célcsoport-specifikus problémák alapján konkrét kutatási részkérdéseket tesz fel, amelyek megválaszolása – a kiválasztott kutatási módszerekkel, eszközökkel elért eredményekkel – együttesen hozzájárul a fő kutatási probléma megértéséhez, illetve a megalapozott és teljeskörű helyzetfeltáráshoz.

A 3. Kutatás helyzetelemzése során végzett **előzetes problémafeltárás fő megállapításai** az 5.1.1-es fejezetben kerülnek összefoglalásra az alábbiak szerint:

- **A helyzetelemzés alapján valószínűsíthető, hogy a kutatási célcsoportok közül a közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett jogalanyok esetében a legalacsonyabb szintű a jogkövető magatartás az aktív és a passzív információszabadság területén is.**
- **A területet érintő előzménykutatások kiemelik, hogy a kizárólagos állami tulajdonban levő gazdasági társaságok jellemzően az általános közzétételi kötelezettségüknek sem tesznek eleget. Az állami cégvezetők széles körében a „szükséges rossz” attitűd érezhető a közzétételi kötelezettségekkel kapcsolatban, és jelenleg nem jellemző körökben az átláthatóság és az integritás hiányából fakadó problémák tudatosítása. Kevés állami vállalatnál érhető tetten a vállalati integritást és átláthatóságot elősegítő eszközök és belső eljárások.**
- **Célcsoport-specifikus probléma az állami, önkormányzati szervek oldaláról, hogy a közfeladatok, közhatalmi funkciók átruházása, „kiszervezése” sok esetben együtt jár a „kiszervezett” közfeladat-ellátás transzparenciájának-csökkenésével.**
- **Megállapítható, hogy a közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett szereplők elektronikus közzétételi kötelezettségeinek teljesülése szoros összefüggésben áll az**

adott szervezet üzemméretével. A köztulajdonban lévő kisebb cégeknél, köztisztviselőkénél valószínűsíthető, hogy nem áll rendelkezésre kapacitás az aktív információszabadságra irányadó előírások maradéktalan, naprakész teljesítésére, és a kapacitás-szűkösség problémája esetükben az adatigénylések teljesítésénél is jelentkezik. Az érintett jogalanyok jellemzően rutintalanok is az adatigénylések kezelésében, elbírálásában, teljesítésében. A célcsoportba tartozó szerveknél – általában a kisebb, a nyilvánosság előtt kevésbé frekvenciát kapó jogalanyoknál – gyakran hiányzik a közérdekű adatigénylések rendjét rögzítő szabályzat is.

- **A célcsoport tekintetében különösen problematikus a TAO-támogatások nyilvánossága, valamint a köztulajdonban levő gazdasági társaságok esetleges közszolgáltatói, egyetemes szolgáltatói és piaci tevékenységétől egyaránt független támogatási, hirdetési gyakorlatának transzparenciája. Az üzleti titokkal összefüggésben a köztulajdonban levő – elsősorban az állami tulajdonban álló – gazdasági társaságok esetében folyamatos probléma a piaci és a nem-piaci tevékenységek elkülönítése.**

A Kutatás alapvető célja, hogy alátámassza ezeket a megállapításokat, feltérképezze az érintetteknek a tágabban értelmezett információszabadsággal kapcsolatos attitűdjét, valamint feltárja az előrelépést akadályozó tényezőket, illetve a tapasztalt problémák mögött rejlő okokat, ok-okozati összefüggéseket. Mindezekon túl, olyan jó minták azonosítása is cél, amelyek szélesebb körben történő megosztása és adaptálása eredményesen tudja fejleszteni a jelenlegi gyakorlatot.

A fentiek alapján a kutatási mérőeszközök pontos tervezésének irányt adó hipotézisek az alábbi kérdések szerint kerültek meghatározásra:

1. Milyen mértékben teljesítik jelenleg a közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett szereplők az Infotv.-ben meghatározott, illetve más jogszabályok által előírt tájékoztatási, nyilvánossági követelményeket?
2. Milyen jelentős probléma, hiányosság tapasztalható az információszabadság egyes tájékoztatási szintjein és területein?
3. Hogyan befolyásolja a közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezettek humán erőforrás bázisa az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesülési gyakorlatát?
4. Hogyan befolyásolja a belső szabályozás rendelkezésre állása és annak tartalma az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesülési gyakorlatát?
5. Hogyan befolyásolják a technikai-technológiai feltételek az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesülési gyakorlatát?
6. Hogyan befolyásolják a célcsoportba tartozó jogalanyok egyéb szervezeti jellemzői az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesülési gyakorlatát?
7. Mennyire támogatja a jogszabályi környezet, a jogalkotás konzisztenciája, egyértelműsége a követelmények teljesülését?
8. A célcsoportba tartozó jogalanyoknak milyen külső támogatásra lenne szükségük az információszabadsággal kapcsolatos teljesülési gyakorlatuk javítására vonatkozóan?
9. Hogyan befolyásolják a különböző adatmenedzsment rendszerek a célcsoport információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségeinek teljesülési gyakorlatát?
10. Milyen fokú az állampolgári tudatosság az információszabadsággal kapcsolatos jogokat illetően? Milyen területeken azonosíthatók az adatigénylői oldalról a rosszhiszemű, nem együttműködő, az alapjog céljaival nem összeegyeztethető magatartások?
11. Milyen aktuális témák jelentek meg az utóbbi időszakban a célcsoportba tartozó jogalanyokat érintő közérdekű adatigénylések kapcsán?
12. Milyen aktuális kihívásokkal szembesülnek a felsőoktatási intézmények az információszabadság kapcsán? Milyen módon tartják kezelhetőnek az érintettek a tapasztalt anomáliákat?

A kutatási kérdésekhez kapcsolódó hipotéziseket és azok kutatási eszközökhöz rendelését részletesen az 5.1.1 fejezet mutatja be.

Alkalmazott kutatási módszerek és eszközök

Az egyes kutatási kérdések megválaszolása, illetve a hipotézisek ellenőrzése komplex elemzési folyamat eredménye, amely egyidejűleg veszi figyelembe az összes módszertani eszköz releváns adattartalmát.

A Projekt II. szakmai szakaszában alkalmazásra kerülő kutatási módszerek és eszközök:

1. Honlapelemzés: az elektronikus közzétételi kötelezettség teljesítésének vizsgálata

Az információs szabadság proaktív szintjének megvalósulási gyakorlata az érintett szervezetek honlapjainak elemzése révén kerül feltárásra. A honlapelemzés egyfajta tartalomelemzési módszer, amely során a vizsgálat tárgyát adott célcsoport honlapjai képezik.

A közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett szereplők nyilvánosságának kutatása során összesen 1000 szervezet honlapjának elemzésére kerül sor. A kutatás során célként fogalmazható meg, hogy a célcsoportba tartozó jogalany kategóriák mindegyike elemzésre alkalmas létszámmal képviseltesse magát a mintában.

A honlapok vizsgálatának tervezett szempontrendszerében megtalálhatóak a projekt keretében lebonyolítandó három, célcsoportok mentén elkülönülő kutatás mindegyike esetében értelmezhető vizsgálati szempontok. Ezek lehetőséget adnak összehasonlító elemzések elvégzésére, ezáltal pedig célcsoporti sajátosságok azonosítására. Mindezek mellett a 3. Kutatás során a honlapok vizsgálatához tervezett szempontrendszer kiegészül a közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett szereplők célcsoportjára jellemző, további specifikus szempontokkal is.

2. Próba-adatigénylés: az adatigénylések teljesítési gyakorlatának vizsgálata

A kutatás az információs szabadság aktív szintjéhez kapcsolódó teljesítési gyakorlatot próba-adatigénylések indításával, és az erre adott reakciók strukturált gyűjtésével és kiértékelésével végzi el.

A próba-adatigénylés során vizsgált minta megegyezik a honlapelemzés során vizsgált mintával, azzal a különbséggel, hogy a mintavétel során az Infotv. 27.§ (3) és (3a) bek. első mondata alá tartozó szervek teljes köre is alapsokaságnak tekintendő. Ennek oka, hogy a passzív információs szabadsághoz kapcsolódó tevékenységek vizsgálata az Infotv. 27.§ (3) és (3a) bek. első mondata alá tartozó szervek teljes köre esetében is releváns, így nem szükséges a honlapelemzésnél indokolt, közfeladat ellátására vonatkozó szűkítés beépítése.

A próba-adatigénylés keretében a célcsoportnak egységes tartalommal, a vonatkozó jogszabályi hivatkozásokkal ellátva kerül megküldésre a közérdekű adatigénylés. Az adatigénylés maximum 3-5 db kérdést tartalmaz, amelyek meghatározásakor a kutatás figyelembe veszi: a teljesítés egyszerűségét, erőforrásigényét, érzékenységét; a célcsoportok válaszadási hajlandóságának differenciálhatóságát; a négy kutatás által vizsgált célcsoportok teljesülési gyakorlatának összevethetőségét; illetve a bekért adatok, információk, dokumentumok későbbi gyakorlati hasznosíthatóságának lehetőségét is.

A tervezett tartalom a köztulajdonban levő gazdasági társaságok; az állami, önkormányzati háttérű alapítványok; a köztestületek; valamint az Infotv. 26.§ (3) bek. alapján átláthatóságra kötelezett szervezetek esetében:

1. Közérdekű adatigénylésre és a közérdekű adatok közzétételére vonatkozó (Infotv. 30. § (6) bek. és 35. § (3) bek. szerinti) szabályzatok kikérése, valamint az információs jogokkal foglalkozó személy (Infotv. 1. mell II. 13. pont) neve és elérhetősége.
2. Az elmúlt két évre vonatkozóan az állandó szerződéses vagy keretszerződéses formában megkötött ügyvédi megbízások, tanácsadói vagy kommunikációs szerződések adatai (a szerződés megnevezése; a szerződés tárgya; a szerződést kötő felek neve; a szerződés értéke; határozott időre kötött szerződés esetében annak időtartama; az említett adatok változásai).
3. Az első számú vezető javadalma, illetménye.
4. A folyamatban lévő, állami és önkormányzati szervezetekkel közfeladat ellátására vonatkozóan kötött szerződések és a szerződést kötő másik félre vonatkozó lista átadása.

Az Infotv. 27.§ (3) és (3a) bek. első mondata alá tartozó szervek esetében a próba-adatigénylés témája a következőben határozható meg:

- A központi és a helyi önkormányzati költségvetés, illetve az európai uniós támogatás felhasználásával, költségvetést érintő juttatással, kedvezményel; az állami és önkormányzati vagyon kezelésével, birtoklásával, használatával, hasznosításával; az azzal való rendelkezéssel, annak megterhelésével, az ilyen vagyont érintő bármilyen jog megszerzésével érintett és általában az államháztartás alrendszerébe tartozó valamely személlyel létesített pénzügyi vagy üzleti kapcsolatokra vonatkozó jogcímek megnevezése; illetve a szerződések, közszolgáltatási szerződések, támogató okiratok vagy egyéb támogatást alátámasztó dokumentumok listája az előző évre vonatkozóan.

A beérkező válaszok elemzésére előre meghatározott szempontrendszer szerint kerül sor, adatbázisba rögzítve a szempontoknak megfelelő információkat. A beérkező válaszok tartalmi feldolgozása mellett a válaszidő és forma monitorozására is sor kerül. Fontos megjegyezni azt, hogy az adatszolgáltatás elmaradásának, a megválaszolatlan adatigényléseknek az előfordulási gyakorisága is a kutatás értékes eredményének tekinthető.

3. Online kérdőíves felmérés: a közzétételi kötelezettségekkel kapcsolatos tapasztalatok és kihívások feltárása

A kutatás az adatkezelők közzétételi kötelezettségekkel kapcsolatos tapasztalatait és az általuk érzékelt kihívásokat online kérdőíves adatfelvétel keretében vizsgálja.

A közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett szereplők nyilvánosságának kutatása hatáskörében vizsgált szervek közül az online kérdőíves adatfelvétel kiinduló mintája megegyezik a próba-adatigénylés során vizsgált mintával. A várható válaszmegtagadás miatt a kívánt elemszám (N=1000) elérése érdekében az 5.1.2.3 fejezetben ismertetett kiválasztási szempontok és mintavételi eljárásrend mentén kerülnek kiválasztásra a pótmintába sorolt intézmények is.

Az online kérdőív által érintett témák között megtalálhatóak a projekt keretében lebonyolítandó három, célcsoportok mentén elkülönülő kutatás szempontjából vett horizontális jellegű témák. Ezek a közös tartalmi fókuszok mindhárom kutatás által vizsgált célterület szempontjából relevánsnak bizonyulnak, illetve lehetőséget adnak összehasonlító elemzések, a célcsoporti sajátosságok feltárását szolgáló kontextuális összevetések elvégzésére. Emellett a kérdőív természetesen kiegészül a célcsoportra jellemző releváns kérdésekkel, kérdésblokkokkal is, amelyek a központi közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett jogalany kategóriák testreszabott, mélyebb megismerését teszik lehetővé.

4. Mélyinterjúk: a gyakorlat mögött meghúzódó mélyebb okok feltárása

A kutatásban tervezett mélyinterjúk szerepe kettős: egyrészt néhány interjú előre hozásával megalapozó szerepben támogatják a többi adatfelvétel mérőeszközeinek pontosítását, validálását; másrészt már azok részeredményeinek birtokában, a kvantitatív adatokból kevéssé érthető vagy akár ellentmondásos tapasztalatok mélyebb okainak, megértésének kulcsai lehetnek.

A 3. Kutatás során a mélyinterjúk adatfelvétel a kérdőíves felmérés során is érintett témák széles körének mélyebb megértése céljából a célcsoportnak megfelelő szervezetek felsővezetőinek bevonásával készül. **A kutatás keretében minimum 50 fővel készül interjú úgy, hogy a célcsoport definiált alcsoportjainak megfelelő szervezettípusok mindegyike képviseltesse magát a mintában.**

Az online kérdőívhez hasonlóan a mélyinterjú által érintett témák között is megtalálhatóak a projekt keretében lebonyolítandó három, célcsoportok mentén elkülönülő kutatás horizontális jellegű témái. Ezen túl az interjú vezérfonal a célcsoportra jellemző, illetve az egyes kutatási fókuszterületekhez kapcsolódó releváns kérdéseket, kérdésblokkokat is tartalmaz, amely a közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett jogalanyok véleményének testreszabott, mélyebb megismerését teszi lehetővé. A kutatás során kiemelt cél az érintett jogalanyok által észlelt – az online kérdőíves adatfelvétel során feltárt – közzétételi kötelezettségekkel kapcsolatos tapasztalatok és kihívások mélyebb megértése, átfogóbb, komplex kép alkotása a témában.

5. Fókuszcsoportos interjúk: az adatigénylés gyakorlatának és kihívásainak feltárása

Az adatigénylők által tapasztalt kihívások, illetve a teljesítési gyakorlathoz kapcsolódó elégedettségük feltárása fókuszcsoportos interjúk keretében, a területen aktív szereplők bevonásával valósul meg.

A fókuszcsoportos interjúk során a közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett szereplők nyilvánosságának vizsgálatára az adatigénylői oldal szemszögéből kerül sor, azon elsősorban az ide sorolható szervezeteknek címzett adatigénylésekben jártasabb állampolgárok, civil szervezetek és a sajtó képviselői vesznek részt. **A felmérés keretében 5 fókuszcsoport lebonyolítására kerül sor, alkalmanként 8-15 fő bevonásával.**

A kutatás során alkalmazott legtöbb kutatási módszerhez hasonlóan a fókuszcsoportos interjú által érintett témák között is megtalálhatóak a három, célcsoportok mentén elkülönülő kutatás szempontjából vett horizontális jellegű témák, valamint a célcsoportra egyedileg jellemző kérdések, kérdésblokkok is.

6. Esettanulmány: az adatigénylési ügyek gyakorlati szempontú elemzése és értékelése

A 3. Kutatás keretében konkrét adatigénylési ügyek gyakorlati szempontú elemzése és értékelése is megvalósul esettanulmány készítésével. Az elemzés fókuszában az üzleti titok és a szerzői jog kérdésköre és az adatszolgáltatási kötelezettség alá tartozó érintettek körének lehatárolása áll. **Az esettanulmány készítése során legalább tíz eset feltárására és elemző bemutatására kerül sor.**

7. A II. szakmai szakaszban végzett desk research: az elérhető releváns dokumentumok és a meglévő statisztikai adatok másodelemzése

A kutatás második szakaszában tovább folytatódik a helyzetelemzés során megkezdett háttérkutatás a releváns dokumentumok és adatok bekérésével, valamint azok – elemzési céloknak megfelelő – feldolgozásával. A kapcsolódó desk research részleteit az *5.1.2.7 fejezet* mutatja be.

8. A célcsoport bevonását célzó egyéb kutatási elemek

A hagyományos értelemben vett kutatási módszerek mellett fontos megemlíteni a projekt azon elemeit, amelyek a NAIH, a célcsoport, a civilek és egyéb releváns szereplők bevonását, vonatkozó tapasztalataik becsatornázását, illetve az eredmények érintettek általi validálását szolgálják. Ezek a források a kutatások szempontjából szintén értékes, beépíthető információkat nyújtanak a vizsgálatok célzásának, tartalmának kijelölése vagy az eredmények értelmezése szempontjából.

- **Kutatási szakértői operatív munkacsoportok szervezése** a NAIH munkatársai és a projektet megvalósító konzorciumot képviselő szakértők részvételével.
- **Ágazati munkacsoportok szervezése** 11 fő ágazati szakértő és civil szervezetek bevonásával, ágazatonként legalább 2 ülés szervezésével (szakterületek: környezetvédelem; szociális ügyek; egészségügy; közlekedés; oktatás-pedagógia; társadalmi integráció és hátrányos helyzetű célcsoportok; rendészet; sport; közösség és hagyományörzés; művészet és kultúra; egyház).
- **Szakmai rendezvények országsszerte** legalább 20 alkalommal, alkalmanként 20-30 fő részvételével a célcsoportok és a civilek bevonásával, tudástranzfer és disszeminációs céllal.

Az alkalmazott kutatási módszereket és eszközöket részletesen az *5.1.2 fejezet*, a kapcsolódó elemzések adattartalmát az *5.1.3. fejezet*, míg az elemzések folyamatát az *5.2. fejezet* mutatja be. A Kutatási terv ezen kívül ismerteti a kutatási tevékenységek eredménytermékeit és az azokkal kapcsolatos elvárásokat (*6. fejezet*), valamint a kutatás részletes ütemezését (*7. fejezet*). A tervezett kutatások célterület-specifikus kockázatait és azok tervezett kezelési intézkedéseit a *8. fejezet* tartalmazza.

A kutatás eredményeit a projekt egyik fő eredményterméke, az Összefoglaló kutatási jelentés mutatja majd be.

3 BEVEZETÉS

3.1 A projekt és a kutatás bemutatása

A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (a továbbiakban: NAIH, vagy Hatóság) a személyes adatok védelme mellett felel a közérdekű és közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez való jog érvényesülésének ellenőrzéséért és elősegítéséért. A Közigazgatás- és Közszolgáltatás-fejlesztési Operatív Program keretében megvalósuló KÖFOP-2.2.6-VEKOP-18-2019-00001 „Az információszabadság hazai gyakorlatának feltérképezése és hatékonyságának növelése” című kiemelt projekt kedvezményezettjeként a Hatóság ezért célul tűzte ki az információszabadság mint alkotmányos alapjog magyarországi állapotának átfogó, tudományos alapú feltérképezését, és a kutatási megállapítások alapján a jogi és egyéb szolgáltató környezet javítását célzó koncepciók, javaslatok és eszközök kidolgozását. A projekt pozitív hatást gyakorol a szolgáltatói szemlélet és az etikus működés megerősítésére a közszolgáltatásban, és emellett közvetlenül összefügg a közigazgatási folyamatok átláthatóságának javításával. A Hatóság a projekt tervezett komplex kutatási tevékenységeinek szakmai megvalósításához szükséges kutatói és szakértői kapacitások biztosítására „A közérdekű és a közérdekből nyilvános adatok közzétételi kötelezettségének vizsgálatát szolgáló, komplex elemző kutatások és a kutatások eredményeinek szakmai megvalósítása” tárgyú közbeszerzési eljárás eredménye alapján az Ex Ante Kft. – HBH Kft. konzorciummal (a továbbiakban: Vállalkozó), mint nyertes ajánlattevővel kötött szerződést.

A projekt keretében a Vállalkozó részéről elvégzendő komplex, szorosan egymásra épülő kutatási-elemzési feladatok három tevékenységcsoportba sorolhatók:

- I. tevékenységcsoport: Kutatási tevékenységek ellátása;
- II. tevékenységcsoport: Szakmai rendezvények szakértői támogatása;
- III. tevékenységcsoport: Gyakorlatorientált tanulmányok, ajánlások, útmutatók elkészítése.

Az I. tevékenységcsoportban elvégzendő tevékenységek az információszabadság hazai és nemzetközi gyakorlatát négy darab célterület-specifikus kutatásra és egy nemzetközi benchmark alkatásra bontva vizsgálják, amelyek célja a közzétételi kötelezettségek, a közérdekű adatigénylések, illetve az információszabadság érvényesülésének aktuális gyakorlatának és tendenciáinak, a gátló tényezőknek, illetve az ezek ellen való fellépést segítő eszközöknek a feltárása.

Az egyes célterületi kutatások jól elhatároltak: egyrészt célcsoport-specifikusak, másrészt különböző kutatási fókuszokat definiálnak. A négy kutatás ugyanakkor egy egységet képez, és együttesen lefedi az információszabadság vizsgálatának teljes spektrumát és érintetti körét.

Az 1., a 2., és a 3. Kutatások a közsféra szervezetei, a közfeladatot ellátó szervezetek, illetve a közsférához közfeladat ellátása vagy közpénzzel való gazdálkodás okán kapcsolódó egyéb szereplők teljes spektrumára kiterjedően az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) alapján a közérdekű és közérdekből nyilvános adatok közzétételi kötelezettségének megvalósulási gyakorlatát vizsgálják három elkülönült célcsoportra bontva:

- Az 1. Kutatás az önkormányzatokra;
- A 2. Kutatás az Infotv. 33. § (2) bekezdésében nevesített központi közigazgatási szervezetekre; míg
- **A 3. Kutatás az előzőkbe nem tartozó, közfeladatot ellátó és/vagy közpénzzel gazdálkodó egyéb nem közigazgatási szervezetekre vonatkozóan.**

A 4. Kutatás fókuszában az információszabadság témakörének átfogó és horizontális jellegű, a szabályozási és korrekciós mechanizmusokra irányuló kutatása áll.

3.2 A kutatás bemutatása, szerepe és célja a projektben

Az egyes célterület-specifikus kutatások egymástól jól elhatárolt célcsoportokkal és a NAIH-hal mint megrendelővel egyeztetett kutatási fókuszok mentén vizsgálják az információs szabadság megvalósulásának gyakorlatát.

A 3. Kutatás az Infotv. alapján a közérdekű adatokra vonatkozó tájékoztatási kötelezettség megvalósulásával kapcsolatban a közérdekű és a közérdekből nyilvános adatok közzétételi gyakorlatát az 1. és a 2. Kutatás célcsoporti körébe nem tartozó, közfeladatot ellátó és / vagy közpénzzel gazdálkodó egyéb, nem közigazgatási szervezetekre végzi el. A célcsoport hatókörébe tartoznak kiemelten az állami, önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok, a közalapítványok, az egyéb állami vagy önkormányzati háttérű nonprofit szervezetek, a köztisztviselők, valamint a felsőoktatási intézmények.

Az egyes kutatások célja és szerepe, hogy a kijelölt célcsoportra vonatkozóan:

- Részletesen és átfogóan vizsgálják, hogy **a kutatás célcsoportját képező jogalanyok milyen mértékben kötelezettek az Infotv.-vel összefüggő adatszolgáltatásra;**
- A kutatás keretében végzett szekunder és primer elemzésekre, adatgyűjtésekre építve vizsgálják, hogyan alakul az érintetti körben közzétételi és az adatszolgáltatási **kötelezettség megvalósulásának gyakorlata;**
- Feltárják és értékelik az **érintetti körben azonosítható problémákat, vagy hiányosságokat;** valamint
- A NAIH és / vagy kormányzati oldali **döntéstámogatás érdekében javaslatokat dolgozzanak ki** a feltárt problémák, anomáliák, hiányosságok kezelési lehetőségeire, a szükségessé váló intézkedésekre – tekintettel a fellelhető jó gyakorlatokra is.

A négy kutatás az elvégzendő tevékenységeket azonos logikában, két szakmai szakaszra bontva valósítja meg:

- Az I. szakmai szakaszban kutatásonként a Részletes kutatási tervek és az azokat megalapozó kutatási célterület-specifikus Helyzetelemzések készülnek el.
- A II. szakmai szakaszban a Részletes kutatási tervekben foglalt módszertani szempontok szerint kerülnek végrehajtásra a Műszaki Leírásban (továbbiakban: ML) meghatározott primer adatfelvételek és elemzések a kutatásonkénti részletes, átfogó helyzetfeltárás érdekében. Ennek eredményeit és tapasztalatait az Összefoglaló kutatási jelentések fogják tartalmazni.

A projekt keretében az információs szabadság érintettjei számára készítenődő Útmutatók, ajánlások, eszközök a kutatási eredményekre és tapasztalatokra épülve készülnek el.

3.3 A Kutatási terv célja és szerepe

A négy kutatás esetében külön-külön elkészülő Részletes kutatási terv c. dokumentum (továbbiakban: Kutatási terv) célja, hogy kutatási fókuszok és célcsoportok szerint meghatározza:

- A kutatási célok elérését biztosító kutatásmódszertani megközelítést;
- A kutatás során alkalmazandó eszközöket, tevékenységeket;
- A leszállítandó eredménytermékek termékkonceptióit és az egyes termékek közötti összefüggéseket, kapcsolatokat; valamint
- A kutatás végrehajtásának részletes ütemezését.

Ennek megfelelően a Kutatási terv szerepe, hogy a Műszaki Leírásban rögzített követelményekre, valamint az I. szakmai szakaszban készülő helyzetelemzés megállapításaira figyelemmel részletesen megtervezze a különböző célcsoporttal, fókusszal rendelkező, de egymásra is reflektáló kutatásokat.

A Kutatási terv a Műszaki Leírás követelményrendszerét követve, a NAIH kutatási prioritásait figyelembe véve a megalapozó helyzetelemzés megállapításaira és a készítése során feltárt információhiányokra figyelemmel készült.

A Kutatási terv készítése során szintén kiindulási alapvetés volt, hogy az egyes kutatások az információs szabadság gyakorlatát holisztikus szemléletben kutatják, amelyben érvényesíthetők az egyes célterületek speciális kutatási szempontjai és a célcsoportok sajátosságai.

3.4 A Kutatási terv felépítése

A Kutatási terv mind a négy kutatás esetében azonos struktúrában épül fel és a Műszaki Leírásban szereplő követelményekre figyelemmel az adott kutatás módszertani megközelítését és sajátosságait foglalja össze.

Az alábbi táblázat a négy különböző kutatás esetében készülő Kutatási tervek felépítését ismerteti az egyes fejezetek rövid tartalmának bemutatásával:

1. táblázat: A Kutatási terv felépítése

Fejezetcím	Fejezet rövid tartalma
1. Technikai fejezetek	A Technikai fejezet tartalmazza a dokumentum verziókövető tábláját és a tartalomjegyzéket.
2. Vezetői összefoglaló	A Vezetői összefoglaló tömör és áttekinthető formában mutatja be a Kutatási terv vezetői szempontból releváns, legfontosabb megállapításait.
3. Bevezetés	A fejezet bemutatja: <ul style="list-style-type: none"> • Átfogóan a KÖFOP 2.2.6.-VEKOP-18-2019-00001 „Az információs szabadság hazai gyakorlatának feltérképezése és hatékonyságának növelése” című kiemelt projektet, valamint a kutatás céljait és tevékenységeit; • A kutatás célját és projekten belüli szerepét; • A Kutatási terv célját és szerepét; valamint • A Kutatási terv felépítését.
4. A kutatás külső és belső kapcsolódásai	A fejezet összefoglalóan bemutatja: <ul style="list-style-type: none"> • A kutatás belső – a kutatási projekt egyéb elemeihez való – kapcsolódásait; • A kutatást érintő külső projekteket és a lehetséges kapcsolódási pontokat.
5. A kutatás bemutatása	A fejezet tartalma: <ul style="list-style-type: none"> • Bemutatja a vonatkozó helyzetelemzés során feltárt problématerületekre figyelemmel a kutatók részéről meghatározott kutatási kérdéseket és hipotéziseket; • A kutatás sajátosságainak bemutatásával párhuzamosan ismerteti azokat a kutatásmódszertani eszközöket, amelyek alapján igazolhatóvá válik a hipotézis és vizsgálhatóvá a kutatási kérdés; • Táblázatos formában ismerteti az egyes hipotézisekhez kapcsolódó információigényeket, és az információigények kielégítése kapcsán releváns mérőeszközök, adatforrások körét; • Folyamatábrák segítségével mutatja be az elemzések logikai menetére vonatkozó koncepciót.
6. A kutatási tevékenység eredménytermékei és a vonatkozó elvárások bemutatása	A fejezet a Műszaki Leírás elvárásait követve rögzíti az adott kutatás esetében elkészítendő eredménytermékek tartalmi követelményeit.
7. A kutatás ütemezése	A fejezet bemutatja a kutatás és a kapcsolódó feladatok ütemezését a projekt ütemezéséhez igazodóan.

Fejezetcím	Fejezet rövid tartalma
8. Célterület-specifikus kockázatok és kezelésük	A fejezet ismerteti az azonosítható potenciális kockázatokat és azok várható hatását, valamint a kockázatok megelőzésének tervezett módját.
9. Mellékletek	A Részletes kutatási tervek egységes struktúrájú mellékletei az alábbiakat tartalmazzák: <ul style="list-style-type: none">• Az adott kutatás esetében felhasznált Forrásjegyzék;• Rövidítések jegyzéke;• Ábrajegyzék;• Táblázatok jegyzéke;• A kutatástervezést támogató egyeztetések listája.

Forrás: saját szerkesztés

4 A KUTATÁS KÜLSŐ ÉS BELSŐ KAPCSOLÓDÁSAI

4.1 Kapcsolódás a kutatási projekt egyéb elemeihez

A projekt keretében leszállítandó eredménytermékek közötti összehangolt, jól elhatárolt és egymásra épülő tartalmak biztosítása érdekében **tudatosan kezeltek projektszinten a kutatási tevékenységek és az eredménydokumentumok közötti összefüggéseket.**

Az alábbiakban a kutatás során érvényesített belső kapcsolatok kerülnek összefoglalásra:

- A négy kutatás esetében készülő Kutatási terveket a vonatkozó Helyzetelemzés c. dokumentumokban összefoglalt előzetes szekunder vizsgálatok és megrendelői egyeztetések eredményei alapozták meg. A Helyzetelemzés c. dokumentumokban foglalt problémafelvetésekhez igazodóan készültek el a Kutatási tervben foglalt kutatási kérdések és hipotézisek, amelyek a kutatási eszközök részletes kidolgozását támogatják.
- A Kutatási tervben is érvényesülnie kell, hogy a projekt keretében elvégzendő négy kutatás egy egységet alkot.
 - Az 1., 2. és 3. Kutatások a közsféra szervezetei, a közfeladatot ellátó szervezetek, illetve a közszférához közfeladat ellátása vagy közpénzzel való gazdálkodás okán kapcsolódó egyéb szereplők teljes spektrumára kiterjedően az információs szabadság érvényesülésének aktuális gyakorlatát vizsgálják az Infotv. alapján;
 - A 4. Kutatás fókuszában az információs szabadság témakörének átfogó és horizontális jellegű, a szabályozási és korrekciós mechanizmusokra irányuló kutatása áll.

A kutatási eszközök tervezése során figyelembe kell venni, hogy az egyes célcsoportok megkeresése, bevonása ne párhuzamosan és összehangoltan történjen a kutatások részéről. Ennek kapcsán a 4. Kutatás keretében vizsgált korrekciós mechanizmusok célterület-specifikus vizsgálatát az érintett kutatás végzi, illetve a 4. Kutatás megosztja az érintett kutatással a hatókörébe tartozó célcsoportot érintő kutatási eredményeit.

- A kutatási eszközök és a kutatások eredményei ezen kívül összehangolásra kerülnek a III. tevékenységcsoport keretében készülő informatikai fejlesztéseket megalapozó dokumentumokkal, amely a Műszaki Leírás alapján kiterjed az információs szabadságot támogató **online tájékoztató portál helyzetelemzésére és koncepciótervére**, valamint a **kormányzati átláthatóságot biztosító megvalósíthatósági hatástanulmányára**.
- A **Helyzetelemzés** c. dokumentumban foglalt előzetes helyzetfeltáró megállapítások kiegészítésre kerülnek a II. projektszakaszban végzett primer kutatások eredményeivel, amelyeket szintetizálva a II. szakmai szakaszban célterületenként készítenendő **Összefoglaló kutatási jelentések** fognak tartalmazni.
- A kutatási eredmények áttekinthető, kereshető és könnyen értelmezhető formában való közzétételét a Megrendelő számára készülő **online adatvizualizációs felület** támogatja.
- Az egyes kutatásokban feltárt problémák és akadályozó tényezők feloldását célozza az azok alapján szintetizált, jogszabályalkotási, szabályozási javaslatokat döntéshozók részére megfogalmazó **Összefoglaló jelentés**; illetve a NAIH részére készülő, az információs szabadság kiterjesztésére irányuló beavatkozási pontokat tartalmazó **Összefoglaló tanulmány** is.
- A **nemzetközi benchmark elemzés** a nemzetközi jó gyakorlatok feltárását és vizsgálatát célozza, melynek tapasztalatai az egyes kutatásokban feltárt problémákra reflektálva, célcsoport-specifikusan épülnek be, kerülnek adaptálásra a megfogalmazott ajánlásokba és javaslatokba.
- A Kutatási projekt keretében szervezett **szakmai rendezvények** és **ágazati munkacsoportok** az érintettek bevonását, valamint a kapott eredmények validálását és disszeminációját szolgálják:
 - Az eredményekhez kapcsolódó disszeminációs célú, valamint a kutatásokhoz kapcsolódó, célcsoportok és civilek bevonását támogató szakmai rendezvények összesen 20 alkalommal valósulnak meg, alkalmanként 20-30 fő részvételével.

- Az ágazati munkacsoportok 11 szakterülethez kapcsolódóan működnek, és legalább 2-2 alkalommal (összesen 22 alkalommal) üléseznek a megvalósítás során. Az ágazati munkacsoportok a következő szakterületekhez kapcsolódnak: környezetvédelem; szociális ügyek; egészségügy; közlekedés; oktatás-pedagógia; társadalmi integráció és hátrányos helyzetű célcsoportok; rendészet; sport; közösség és hagyományőrzés; művészet és kultúra; egyház.
- Végül a kutatások alapján feltárt célcsoporti igények, illetve az eredmények alapján azonosított típusproblémák és hibák kezelésére az érintettek tájékoztatását, edukálását célzó, **gyakorlatorientált útmutatók, ajánlások** készülnek. Ezek a dokumentumok az adatigénylés érintettjeit (adatigénylők, adatközlők) hivatottak közérthetően tájékoztatni az információs jogok gyakorlása témakörében, különösen a kutatási eredmények alapján problémásnak mutatkozó területek vonatkozásában. A Projekt keretében a következő témákban készülnek útmutatók, ajánlások:
 - Átláthatósági kézikönyv
 - Önellenőrzést támogató „compliance” útmutató
 - Önkormányzati útmutató az információszabadság biztosításához
 - Adatközlő Kisokos – ki tartozik az Infotv. hatálya alá?
 - A költségtérítés szabályozása és gyakorlata
 - Közérdekű adatigénylés teljesítésének alapjául szolgáló mintaszabályzat
 - Adatszolgáltatási mátrix, avagy ki kicsoda az információszabadság terén („pilot” dokumentumként a környezeti adatokhoz kapcsolódóan)
- Szintén a célcsoport tájékoztatását és ismeretbővítését szolgálja a Projekt keretében 14 alkalommal szervezett **Tájékoztató felkészítő roadshow** is. Az alkalmanként 150 fő részvételével megvalósuló félnapos szakmai program célja az adatkezelők információszabadsággal kapcsolatos munkájának támogatása, a kötelezettségeikkel kapcsolatos ismeretátadás, illetve a kutatás eredményeinek és a projekt eredménytermékeinek bemutatása és terjesztése. A felkészítő előadáson résztvevők a kutatások tapasztalatait beépítő, hasznos és gyakorlatorientált tudásra tehetnek szert az információszabadság érvényesítéséhez, kiterjesztéséhez és a törvényi előírások betartásához.

4.2 Kapcsolódó egyéb külső projektek, programok

A fejezetben azonosításra és bemutatásra kerülnek a kutatási tevékenységeket érintő, a jelen időszakban megvalósítás alatt álló egyéb legfontosabb hazai projektek, programok, valamint kutatások és ezek lehetséges kapcsolódási pontjai.

A legfontosabb kapcsolódási és egyben szinergia pontot maga a fejlesztés körülménye generálja. Jelen kutatás és az egész kutatási projekt a KÖFOP-2.2.6-VEKOP-18 „*Jogszályban rögzített közzétételi kötelezettségek alá eső adatok körének felülvizsgálata*” című Felhívásra reagálva valósul meg. A Felhívásban szereplő kritériumoknak való megfelelést nem egy Kedvezményezett teljesíti, hanem a NAIH KÖFOP-2.2.6-VEKOP-18-2019-00001 azonosítószámú, „*Az információszabadság hazai gyakorlatának feltérképezése és hatékonyságának növelése*” című kiemelt projektje mellett az Igazságügyi Minisztérium és a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó alkotta konzorcium által megvalósítandó **KÖFOP-2.2.6-VEKOP-18-2019-00002 azonosítószámú „Jogszályban rögzített közadatokat tartalmazó adatkörök, valamint egyéb nyilvántartott adatkörök felmérése és azok szabályozási oldali felülvizsgálata”** című kiemelt projektje is.

Az Igazságügyi Minisztérium (továbbiakban: IM) által megvalósítani tervezett projekt célja a jogszályban rögzített közadatokat tartalmazó adatkörök, valamint egyéb nyilvántartott adatkörök felmérése és azok szabályozási oldali felülvizsgálata.

A projekt megvalósítása során a szakértők áttekintik az ágazati jogszályokat és kigyűjtésre kerülnek azon rendelkezések (önkormányzati rendeleti szintig), amelyek a közadatoknak az adott jogszály címzettjei által megvalósítandó szolgáltatására, illetve a közadatok állam általi nyilvántartása vezetésére vonatkoznak; továbbá létrejön a jogszályon alapuló közigazgatási adatkör-nyilvántartás

(adatkörjegyzék). Megvalósul a közadatok kezelésének megújult rendszere hatósági felhasználhatóságának és a kapcsolódó funkciók (adatátadás, elemzések stb.) vizsgálata a kiválasztott hatóságok igényeinek felméréseivel és a nyilvántartások szervezetek közötti átjárhatóságával kapcsolatosan.

A két projekt tevékenységei a Felhívásban foglaltaknak megfelelően kerülnek lehatárolásra, de a Kedvezményezetteknek a megvalósítás vonatkozásában szorosan együtt kell működniük. Ez gyakorlati oldalon annyit jelent, hogy minden kutatásnak potenciálisan terveznie kell azzal a lehetőséggel, hogy az IM által megvalósítandó projekt során létrejövő Központi Adatkörjegyzék rendelkezésre fog állni a kutatások megvalósítása során és potenciális adatforrásként tud funkcionálni.

A Központi Adatkörjegyzék tervezése és fejlesztése jelen dokumentummal párhuzamosan történik, így a konkrét kutatást illető felhasználás módjáról, illetve az ismeretek integrálásáról a kutatás vonatkozásában készülő Kutatási jelentés fog részletesen kitérni.

Kapcsolódási pont:

- **Vizsgálendő a 3. Kutatással összefüggésben, hogy az IM KÖFOP projektje során megvalósuló számítógépes jogszabáylelemzés és készülő adatbázis tud-e segítséget nyújtani a közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett szereplők nyilvánosságának különös és egyedi közzétételi kötelezettségeinek, illetve listáinak teljes körű feltérképezéséhez, számbavételéhez.**

A kutatások tervezése és megvalósítása során érdemes figyelembe venni a **KÖFOP-2.2.3-VEKOP-16-2016-00001 azonosítószámú, „Kapacitásfejlesztés és szemléletformálás a korrupciós esetek nagyobb arányú felderítése, illetve megelőzése érdekében”** című projekt egyes eredményeit is. A projekt 2015-ben indult és többszöri hosszabbítás eredményeképpen a tervezett fizikai zárása 2021.03.31-re változott. A projekt keretében és eredményeként megvalósuló beavatkozások egyrészt egy új, a korrupció megelőzésére, a korrupciós esetek felderítésére szakosodott kormányzati funkció felállítását támogatják – a szükséges szervezetfejlesztés, kapacitásfejlesztés, valamint eszközbeszerzés végrehajtásával –; másrészt a vagyonyilatkozatok átláthatóságát támogató informatikai megoldás kerül fejlesztésre. A projektben megvalósuló antikorrupciós kutatások tématerületei:

- Összeférhetetlenség, vagyonyilatkozat-tételi kötelezettség, valamint a fegyelmi eljárás tapasztalatai;
- Az etikai kódex érvényesülése a kormánytisztviselők, a rendvédelmi hivatásosok és a köztisztviselők körében;
- Az államigazgatási munkakörök korrupciós kockázatának elsődleges és másodlagos elemzése;
- Az antikorrupciós továbbképzések felülvizsgálata;
- Jogesetek és nemzetközi példák elemzése;
- Integritás tanácsadói tevékenység vizsgálata (az integritás tanácsadók és munkáltatók körében);
- A korrupciós kockázatok felmérése a rendvédelmi szervek körében.

Kapcsolódási pont:

- **Az információs jogokért felelős személy, az adatvédelmi tisztviselő és az integritási tanácsadó munkakörök kapcsolódási és szinergikus munkakör-szervezési lehetőségeinek azonosítása, feltárása a célcsoport specialitásaira tekintettel.**

A **KÖFOP-2.2.5-VEKOP-15-2016-00001 azonosítószámú, „Átláthatóság a közpénzek felhasználásánál, államháztartási adattárház”** című projekt céljai közé tartozik az államháztartási információs rendszer fejlesztése, az államháztartási adatok és információk áramlásának racionalizálása; egy adattárház kialakítása; a gazdasági folyamatok átláthatóságát monitorozó szervezeti egység felállítása a Magyar Államkincstár keretein belül; valamint az integritáskockázatok

kezelésének automatizált támogatása és a szakmai hatékonyságfejlesztés lehetőségeinek azonosítása. Jelen kutatások szempontjából legrelevánsabb elvárt eredménye a projektnek egy „Transzparencia Közpénzügyi Portál” létrehozása, mely felületen az állampolgárok számára is elérhetővé válnak az adatok. Mivel a projekt tervezett befejezése 2022. december 31. – azaz időben túlnyúlik jelen projekt tervezett fizikai zárásán –, még nem lehet meghatározni, hogy a projekt mely eredményeire tudnak a kutatások esetlegesen szinergia pontként tekinteni.

Kapcsolódási pont:

- **A Magyar Államkincstár KÖFOP projektje keretében kialakításra kerülő, az Államháztartási adattárházra épülő Közpénzügyi Portál tervezett és megvalósuló funkciói hogyan tudnak hozzájárulni az államháztartási információk, a közpénzfelhasználás transzparenciájának növeléséhez az érintett célcsoport esetében.**

5 A KUTATÁS BEMUTATÁSA

5.1 Részletes módszertani megközelítés

5.1.1 Előzetes kutatási kérdések és hipotézisek

A fejezet bemutatja a 3. Kutatás esetében megfogalmazott kutatási kérdéseket és hipotéziseket, valamint azok szerepét és célját a kutatásban.

A kutatási kérdések és hipotézisek felállítása az ML-ben szereplő előzetes kutatási kérdésekből és a Helyzetelemzés c. dokumentumban felvázolt előzetes problématerképéből indul ki.

A 3. Kutatás keretében az előzetes kutatási kérdések az ML-ben foglaltak szerint az alábbiak:

- Mely területeken azonosíthatók problémák vagy hiányosságok az érintett jogalanyok körében?
- Melyek a közzétételi kötelezettség teljesítését gátló főbb tényezők, a beavatkozást igénylő legfőbb hiányosságok az érintett jogalanyok körében?
- Milyen eszközök, intézkedések szükségesek a problémák kezelésére?
- Milyen visszajelzések tapasztalhatók a célcsoport tagjai, valamint az adatszolgáltatás gyakorlata iránt érdeklődő civil szereplők és állampolgárok részéről a törvényi szabályozás és a célcsoport közzétételi gyakorlata kapcsán?

A Kutatási terv a részletes desk research helyzetelemzés során kirajzolódó célcsoport-specifikus kutatási problémák, problémafelvetések alapján konkrét kutatási részkérdéseket határoz meg, amelyek megválaszolása – a kiválasztott kutatási módszerekkel, eszközökkel elért eredményekkel – hozzájárul a kutatási problémák megértéséhez, valamint ezzel együtt a megalapozott és teljeskörű helyzetfeltáráshoz.

Az ML-ben szereplő előzetes kérdések és a helyzetelemzés alapján meghatározott részkérdések együttesen képezik azokat a kutatási kérdéseket, amelyekre a II. szakmai szakaszban végrehajtásra kerülő primer és szekunder kutatások a választ keresik.

A kutatási kérdések mellett kutatási hipotézisek is megfogalmazásra kerülnek: „A hipotézis egy olyan kijelentés, amely a kutató feltételezéseit fejezi ki a problémában szereplő változókra, azok kapcsolatára vonatkozóan.” (Falus, 2014) A hipotézisek megalkotására részben a helyzetelemzés során feltárt gyakorlati tapasztalatok alapján (indukció), részben elméleti feltételezéssel (dedukció) kerül sor.

Mindezekre tekintettel a kutatási tervben megfogalmazott célcsoport-specifikus kutatási hipotézisek olyan „probléma megoldására” irányuló feltételezések, amiről a kutatási terv készítése során még nem tudhatók, hogy tartalmuk helytálló-e, de

- irányt adnak a kutatási folyamatnak;
- meghatározzák a kutatás központi problémáit, áttekintést nyújtanak a kutatásban résztvevők számára a kutatási problémák megközelítési módjáról;
- segítik a kutatást végzőket az adatgyűjtésben – megadva, hogy minek a bizonyításához, illetve cáfolatához szükséges adatokat gyűjteni az ML-ben meghatározott kutatási eszközök segítségével.

A kutatási hipotéziseknek a kutatási eredmények ismertetése során is fontos szerepük van: így az eredmények alapján külön értékelésre kerül azok elfogadhatósága vagy elvetése. Fontos leszögezni azt, hogy mind a beigazolódott, mind pedig a be nem igazolódott előfeltevés egyformán értékes eredményt ad.

A jelen fejezetben megfogalmazott kutatási kérdésekre és hipotézisekre figyelemmel történt meg a Kutatási projekt II. szakmai szakaszában az ML-ben meghatározott kutatási eszközök tervezése és részletes kidolgozása.

A 3. Kutatás helyzetelemzése során végzett **előzetes problémafeltárás fő megállapításai** az alábbiakban foglalhatók össze:

- **A helyzetelemzés alapján valószínűsíthető, hogy a kutatási célcsoportok közül a közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett jogalanyok esetében a legalacsonyabb szintű a jogkövető magatartás az aktív és a passzív információszabadság területén is.**
- **A területet érintő előzménykutatások kiemelik, hogy a kizárólagos állami tulajdonban levő gazdasági társaságok jellemzően az általános közzétételi kötelezettségüknek sem tesznek eleget. Az állami cégvezetők széles körében a „szükséges rossz” attitűd érezhető a közzétételi kötelezettségekkel kapcsolatosan, és jelenleg nem jellemző körökben az átláthatóság és az integritás hiányából fakadó problémák tudatosítása. Kevés állami vállalatnál érhető tetten a vállalati integritást és átláthatóságot elősegítő eszközök és belső eljárások.**
- **Célcsoport-specifikus probléma az állami, önkormányzati szervek oldaláról, hogy a közfeladatok, közhatalmi funkciók átruházása, „kiszervezése” sok esetben együtt jár a „kiszervezett” közfeladat-ellátás transzparenciájának csökkenésével.**
- **Megállapítható, hogy a közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett szereplők elektronikus közzétételi kötelezettségeinek teljesülése szoros összefüggésben áll az adott szervezet üzemméretével. A köztulajdonban lévő kisebb cégeknél, köztisztviselőkönél valószínűsíthető, hogy nem áll rendelkezésre kapacitás az aktív információszabadságra irányadó előírások maradéktalan, naprakész teljesítésére, és a kapacitás-szűkösség problémája esetükben az adatigénylések teljesítésénél is jelentkezik. Az érintett jogalanyok jellemzően rutintalanok is az adatigénylések kezelésében, elbírálásában, teljesítésében. A célcsoportba tartozó szerveknél – általában a kisebb, a nyilvánosság előtt kevésbé frekvenciált jogalanyoknál – gyakran hiányzik a közérdekű adatigénylések rendjét rögzítő szabályzat is.**
- **A célcsoport tekintetében különösen problematikus a TAO-támogatások nyilvánossága, valamint a köztulajdonban levő gazdasági társaságok esetleges közszolgáltatói, egyetemes szolgáltatói és piaci tevékenységétől egyaránt független támogatási, hirdetési gyakorlatának transzparenciája. Az üzleti titokkal összefüggésben a köztulajdonban levő – elsősorban az állami tulajdonban álló – gazdasági társaságok esetében folyamatos probléma a piaci és a nem-piaci tevékenységek elkülönítése.**

A Kutatás alapvető célja, hogy alátámassza ezeket a megállapításokat, valamint feltárja az előrelépést akadályozó tényezőket, illetve a tapasztalt problémák mögött rejlő okokat, ok-okozati összefüggéseket. Mindezekon túl, olyan jó minták azonosítása is cél, amelyek szélesebb körben történő megosztása és adaptálása eredményesen tudja fejleszteni a jelenlegi gyakorlatot.

A helyzetelemzés keretében feltárt információk alapján az okok egyaránt keresendők:

- **A közzétételre / adatszolgáltatásra kötelezettek szintjén** (beleértve a szervezetek témához kapcsolódó attitűdjét, felkészültségét, tudatosságát, az alkalmazott belső munkaszervezési megoldásokat, a technikai-technológiai és egyéb háttérfeltételeket);
- **Az irányító, törvényességi felügyeletet ellátó szervezetek szintjén;**
- **A környezeti jellemzőkben** (beleértve a jogszabályi környezetet, a nyilvánosságot korlátozó, szűkítő tényezőket, az országos szintű és ágazati adatkezelő rendszerek lehetőségeit, az érintettek felkészültségét és orientálását támogató tényezőket, a jogok és kötelezettségek érvényesülését támogató ellenőrzési és korrekciós mechanizmusokat); valamint
- **Az adatigénylői kör szintjén is** (beleértve azok kapcsolódó attitűdjét, felkészültségét, tudatosságát).

A Kutatási terv ezeknek az elemzési szinteknek a mentén teszi fel a kutatási kérdéseket (K) és fogalmazza meg a hipotéziseket (H) az információszabadság mindhárom szintjét (általános tájékoztatás, proaktív közzététel, közérdekű adatigénylés) vizsgálva.

Tekintettel arra, hogy a négy Kutatás egy egységet képez, ezért a kutatási eredmények integrált elemezhetősége érdekében ezek kutatási kérdései és hipotézisei egymással szorosan egyeztetve, összehangoltan kerültek kialakításra.

Az egyes kutatási kérdések megválaszolása, illetve a hipotézisek ellenőrzése komplex elemzési folyamat eredménye lesz, amely az összes módszertani eszköz releváns adattartalmát egyidejűleg figyelembe veszi. Ugyanakkor fontos hangsúlyozni, hogy az egyes hipotézisek elemezhetőségének részletezettsége eltérő, mivel nagyban függ attól, hogy mely kutatási elemek és milyen mélységben tudnak majd inputot szolgáltatni hozzá. A mérőeszközök összeállítására, az abban szereplő témák prioritizálására és megrendelői jóváhagyására a II. szakaszban kerül sor, így az itt szereplő lista elemei is ennek függvényében az egyeztetést követően némileg még módosulhatnak.

Az alábbi táblázatban a kutatási kérdésekhez és hipotézisekhez előzetesen hozzárendelésre kerültek azok a kutatási mérőeszközök is, amelyekből potenciálisan információk nyerhetők ki a releváns hipotézisek igazolására / cáfolatára, a kutatási kérdések megválaszolására (X = várhatóan jelentősebb információmennyiség adott mérőeszközzel; (X) = kiegészítő információszerzés adott mérőeszközzel). Az, hogy pontosan mely mérőeszközökkel mely kutatási kérdésekhez, hipotézisekhez nyerhető ki információ, a mérőeszközök részletes kidolgozásakor kerül meghatározásra.

*A hipotézisek ismertetésekor az azonosítók színkódokkal való ellátása segíti a tájékozódást abban a tekintetben, hogy az egyes hipotézisek mennyiben nyugszanak előzménykutatásokból vagy a helyzetelemzésből származó empirikus alapokon; avagy empirikus előzmények nélküli, kizárólag elméleti feltételezéseknek tekintendők. Ennek megfelelően **zöld háttérszínnel** szerepelnek a táblázatban az erős empirikus megalapozottsággal bíró tartalmak; **sárgával** a részben már alátámasztottak; **pirossal** pedig a kizárólag elméleti alapokon nyugvók jelöltek.*

2. táblázat: Kutatási kérdések és hipotézisek, a hozzá rendelt mérőeszközökkel

Kutatási kérdések (K) és hipotézisek (H)		Alkalmazott módszertani eszközök							
		Honlap- elemzés	Próba- adatigénylés	Kérdőíves felmérés	Mélyinterjú	Fókuszcsoport	Esettanulmány	Desk research	Egyéb kutatási elemek
K1	Milyen mértékben teljesítik jelenleg a közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett szereplők az Infotv.-ben meghatározott, illetve más jogszabályok által előírt tájékoztatási, nyilvánossági követelményeket?								
H1.1	Jelenleg a közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett szereplők többsége sem az általános közzétételi kötelezettségének, sem a különös közzétételi kötelezettségének nem tesz hiánytalanul eleget.	X	X	X	X	X			(X)
H1.2	A kizárólagos állami tulajdonban levő gazdasági társaságok többsége az általános közzétételi kötelezettségét sem teljesíti.	X		X	X	X			X
H1.3	Az Infotv. hatálya alá tartozó szervezetek közül a közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett szereplők mutatják a legkevésbé jogkövető magatartást az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesítésében.	X	X	X	X	X		X	(X)
H1.4	A pénzügyi és a szállítmányozási ágazatokra inkább a törvénytisztelő, míg a mezőgazdasági és a közszolgáltató ágazatokra inkább a törvénszegő magatartás a jellemző.	X	X	X		X		X	
H1.5	Az állami vezetők többségének véleménye szerint az állami, önkormányzati szervek oldaláról a közfeladatok, közhatalmi funkciók átruházása, „kiszervezése” egyúttal a „kiszervezett” közfeladat-ellátás transzparencia-csökkenését okozza.			X	X	X		X	X
K2	Milyen jelentős probléma, hiányosság tapasztalható az információszabadság egyes tájékoztatási szintjein és területein?								
H2.1	Az átláthatóság és az integritás témakörében az állami cégek irányítói / vezetői részéről többségében rendkívül erős az elutasítás és az elzárkózás, nem szívesen nyilatkoznak ebben a témában.			X	X	X			X
H2.2	Az érintett szereplők többsége az információszabadságot nem tekinti magától értetődő módon az integráns (átlátható, társadalmi részvételre épülő, jogszerű) önkormányzati működés szerves részének.			X	X	X			X

Kutatási kérdések (K) és hipotézisek (H)		Alkalmazott módszertani eszközök							
		Honlapelemzés	Próba-adatigénylés	Kérdőíves felmérés	Mélyinterjú	Fókuszcsoport	Esettanulmány	Desk research	Egyéb kutatási elemek
H2.3	Az állami cégvezetők többségében nem tudatosultak az átláthatóság és az integritás hiányából fakadó problémák, és nincsenek tisztában az átláthatóság előnyeivel, bizalomépítő hatásával.			X	X	(X)			X
H2.4	A lakosság tájékoztatásának általános gyakorlata igen eltérő minőségű és mélységű a közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett szereplőknél.			X	X	X		X	X
H2.5	A proaktív közzététel esetében különösen hiányos a különös közzétételi listák, kötelezettségek szerinti tájékoztatás.	(X)	(X)	X	X				
H2.6	Alig él néhány szereplő az egyedi közzétételi lista lehetőségével.	X		X	X	(X)			(X)
H2.7	A közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett szereplők jellemzően nem állítanak össze egyedi közzétételi listát az önként közzétett információk esetében.	X		X	X	(X)			(X)
H2.8	A célcsoportba tartozó jogalanyok többsége nincs regisztrálva, vagy nem kapcsolódik közvetlenül az Egységes Közadatkereső Rendszer releváns tartalmú (adott szereplő adatait tartalmazó) menüpontjához.	X						(X)	
H2.9	Az Infotv. szerinti általános közzétételi lista leginkább elhanyagolt része a gazdálkodási adatokat tartalmazó rész.	X						(X)	(X)
H2.10	A célcsoportba tartozó jogalanyok szerint az üzleti titokkal összefüggésben a köztulajdonban levő – elsősorban az állami tulajdonban álló – gazdasági társaságok esetében folyamatos probléma a piaci és a nem-piaci tevékenységek elkülönítése.			X	X	(X)	(X)		X
H2.11	A célcsoportba tartozó jogalanyok esetében az aktív információszabadság oldalán magasabb a normaszegés látenciája, mint a passzív oldalon.	X	X			X		X	X
H2.12	A célcsoportban az elektronikus közzétételi gyakorlatnál jelentősen alacsonyabb szintű a passzív oldali kötelezettségek teljesülési gyakorlata.	X	X	(X)	(X)	(X)			X

Kutatási kérdések (K) és hipotézisek (H)		Alkalmazott módszertani eszközök							
		Honlapelemzés	Próba-adatigénylés	Kérdőíves felmérés	Mélyinterjú	Fókuszcsoport	Esettanulmány	Desk research	Egyéb kutatási elemek
H2.13	A célcsoportba tartozó jogalanyok tudása a közérdekű adatigénylések jogszerű és szakszerű elutasítási lehetőségeiről igen hiányos.		(X)	(X)	X	(X)	(X)		X
H2.14	A közérdekű adatigénylések kapcsán különösen problematikus a költségtérítés lehetőségének megfelelő alkalmazása.		(X)	(X)	X	X	(X)		X
H2.15	A célcsoportba tartozó jogalanyok az esetek többségében nem tartják be a közérdekű adatigénylések teljesítésére rendelkezésre álló, jogszabály által előírt határidőket.		X	X		X		X	X
H2.16	Az átlagosnál is alacsonyabb szintű a közérdekű adatigénylés teljesülési gyakorlata azokban az esetekben, amikor kiterjesztően kellene értelmezni a közérdekből nyilvános adat fogalmát.		X	X	X	X	(X)		X
H2.17	A célcsoportba tartozó jogalanyokat érintő közérdekű adatigénylésekkel összefüggő legtöbb konfliktus az üzleti titokkal, nemzeti vagyonnal, valamint a közpénzből nyújtott támogatásokkal kapcsolatos.			X	X	(X)	X	(X)	X
H2.18	A szerzői jog kérdésköre kiemelt konfliktusterület a célcsoporton belül.				X	(X)	X		(X)
H2.19	Különösen problematikus a célcsoport esetében a TAO-támogatások nyilvánossága, illetve a köztulajdonban levő gazdasági társaságok köz-, és egyetemes szolgáltatói vagy a piaci tevékenységétől független támogatási, hirdetési gyakorlatának transzparenciája.	(X)		X	X	X		(X)	X
H2.20	A célcsoport gyakorlatában komoly problémát jelent, hogy a közfeladatot ellátó személyeknek nemcsak a Kttv.-ben tételesen felsorolt adatai minősülnek közérdekből nyilvános adatnak, hanem a közfeladatuk ellátásához kapcsolódó egyéb személyes adataik is megismerhetők az átláthatóság biztosításához szükséges mértékben.			X	X	(X)	X		(X)
H2.21	Amennyiben közérdekű adatigénylés esetén nem a közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett szereplő az adatkezelő, elvértve		(X)	(X)	X	X			X

Kutatási kérdések (K) és hipotézisek (H)		Alkalmazott módszertani eszközök							
		Honlapelemzés	Próba-adatigénylés	Kérdőíves felmérés	Mélyinterjú	Fókuszcsoport	Esettanulmány	Desk research	Egyéb kutatási elemek
	találkozhatunk csak azzal a gyakorlattal, hogy az adatigénylés elutasításával egyidejűleg az érintett szereplő a valódi adatkezelőhöz irányítaná az adatigénylőt.								
H2.22	Amennyiben közérdekű adatigénylés esetén nem az érintett szereplő az adatgazda, az érintettek jellemzően nincsenek tisztában azzal, hogy mely adatkörök mely adatgazdánál érhetőek el.			X	X	(X)			X
K3	Hogyan befolyásolja a közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezettek humán erőforrás bázisa az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesülési gyakorlatát?								
H3.1	A célcsoportba tartozó jogalanyok humán erőforrás adottságai igen szorosan korrelálnak a törvényi előírások teljesülési gyakorlatával.			X	X	(X)			(X)
H3.2	A köztulajdonban lévő kisebb cégeknél és a köztestületek többségénél nem áll rendelkezésre kapacitás sem az aktív, sem a passzív információszabadságra irányadó előírások maradéktalan, naprakész teljesítésére.			X	X	(X)			(X)
H3.3	Azok a szervezetek, ahol képzett, gyakorlott az információs jogokért felelős személy, lényegesen jobban teljesítik az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségeket.	(X)	(X)	X	X			(X)	(X)
H3.4	Az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesítésének módja, gyakorlata igen szoros összefüggést mutat a felelős személy hozzáállásával, attitűdjével.			(X)	X	X			X
H3.5	A célcsoportba tartozó jogalanyok többségénél az információszabadsággal kapcsolatos feladatok alacsony prioritást élveznek.			X	X	(X)			X
H3.6	A felelősök többsége nincs tisztában az átláthatóság előnyeivel, bizalomépítő hatásával.			X	X	(X)			X
H3.7	A célcsoportba tartozó jogalanyok alig negyede esetében mutatkozik csak szándék a jogszabályi kötelezettségek jobb teljesítésére.			X	X	(X)			X

Kutatási kérdések (K) és hipotézisek (H)		Alkalmazott módszertani eszközök							
		Honlapelemzés	Próba-adatigénylés	Kérdőíves felmérés	Mélyinterjú	Fókuszcsoport	Esettanulmány	Desk research	Egyéb kutatási elemek
H3.8	A kötelezettségek megfelelő teljesítését leginkább az információ- és tudáshiány gátolja.			X	X	(X)			X
H3.9	A célcsoportba tartozó jogalanyok többsége esetében már a releváns jogszabályok ismerete is hiányos.			X	X	(X)			X
H3.10	Amennyiben ismertek is a releváns jogszabályok, a jogértelmezés nehézségekbe ütközik.			X	X	(X)			X
H3.11	Különösen nagy az információhiány a környezeti információk, nyilvántartások, adatbázisok tekintetében.			X	X	(X)			X
H3.12	A köztulajdonban lévő kisebb cégek és a köztisztviselők többségénél az elektronikus közzétételt a nem megfelelő digitális kompetenciák is korlátozzák.	(X)		X	X	(X)			X
K4	Hogyan befolyásolja a belső szabályozás rendelkezésre állása és annak tartalma az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesülési gyakorlatát?								
H4.1	Az önkormányzati cégek (és általában a kisebb, a nyilvánosság előtt kevésbé frekvenciált jogalanyok) többségében a közérdekű adatigénylések rendjét rögzítő szabályzat is hiányzik, és / vagy nehézségekbe ütközik azok megfelelő minőségű összeállítása.	X	X	X	X	(X)			X
H4.2	A nagyobb állami vállalatok többsége rendelkezik a közérdekű adatigénylések rendjét rögzítő szabályzattal.	X	X	(X)	(X)	(X)			X
H4.3	Azok a célcsoportba tartozó jogalanyok, amelyek rendelkeznek szabályzattal, a gyakorlatban is jobban teljesítik a kötelezettségeiket.			X	X	X		(X)	X
H4.4	A célcsoportba tartozó azon jogalanyok többségénél, ahol létezik belső szabályzat a közérdekű adatigénylések teljesítésére, a hatályos szabályzat jellemzően nem társít megfelelő szankciókat az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek nem vagy nem megfelelő teljesítése esetére.	(X)	(X)	X	X			(X)	X
H4.5	A célcsoportba tartozó jogalanyok többsége jelenleg nem vezet részletes statisztikát a közérdekű adatigénylésekről és azok			X	X				X

Kutatási kérdések (K) és hipotézisek (H)		Alkalmazott módszertani eszközök							
		Honlapelemzés	Próba-adatigénylés	Kérdőíves felmérés	Mélyinterjú	Fókuszcsoport	Esettanulmány	Desk research	Egyéb kutatási elemek
	eredményeiről; illetve rendszeresített formában nem értékeli azok tapasztalatait fejlesztési intézkedések megfogalmazása érdekében.								
H4.6	A célcsoportba tartozó jogalanyok között található olyan jó, más szervek részére is könnyen adaptálható eljárási szabályzati minták és szervezési megoldások, amelyek megosztása elő tudja segíteni a gyakorlat fejlődését.	(X)	(X)	X	X	(X)			X
K5	Hogyan befolyásolják a technikai-technológiai feltételek az információsabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesülési gyakorlatát?								
H5.1	Általános technikai-technológiai probléma nem akadályozza az információsabadság teljesülési gyakorlatát.	(X)		X	X				
H5.2	Az állami vállalati honlapok információgazdagsága és a jogszabálykövetés mértéke szektorfüggő: a pénzügyi és a szállítmányozási ágazatba tartozó cégek átláthatóbbak, mint a mezőgazdasági vagy a közszolgáltató vállalatok.	X		(X)	X	X			X
H5.3	A célcsoportba tartozó jogalanyok honlapjainak színvonala, fejlettsége, felhasználóbarát jellege függ a szervezet méretétől.	X		X	(X)			(X)	
H5.4	Az adatokhoz, információkhoz való hozzáférés a fogyatékkal élőkhöz számára a célcsoportba tartozó jogalanyok honlapjainak többsége esetében nem biztosított.	X			(X)				
K6	Hogyan befolyásolják a célcsoportba tartozó jogalanyok egyéb szervezeti jellemzői az információsabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesülési gyakorlatát?								
H6.1	A vállalati integritást és átláthatóságot elősegítő eszközök, illetve a jól definiált belső eljárások alig néhány állami vállalatnál érhetőek tetten.			X	X	(X)			X
H6.2	Az aktív és a passzív információsabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesülése egyaránt szoros összefüggésben áll az adott szervezet üzemméretével.			X	X	(X)		(X)	(X)

Kutatási kérdések (K) és hipotézisek (H)		Alkalmazott módszertani eszközök							
		Honlapelemzés	Próba-adatigénylés	Kérdőíves felmérés	Mélyinterjú	Fókuszcsoport	Esettanulmány	Desk research	Egyéb kutatási elemek
H6.3	A kisebb szervezetek és a köztisztviselők nehezebben birkóznak meg az Infotv., illetve más jogszabályok által előírt nyilvánossági, tájékoztatási feladatokkal.			X	(X)	(X)		(X)	(X)
H6.4	A célcsoportba tartozó jogalanyok földrajzi elhelyezkedése nem befolyásolja a teljesülési gyakorlatot.			X	(X)	(X)		(X)	(X)
H6.5	A kisebb önkormányzati cégek többségénél a helyi önkormányzatok látják el a nyilvánossági, tájékoztatási feladatokat.			X	(X)	(X)			
H6.6	A településen működő, önkormányzati fenntartású, alapítású költségvetési szervek, gazdasági társaságok, nonprofit szervezetek kötelezettségeinek teljesítését döntően befolyásolja az érintett helyi önkormányzatok hozzáállása.			X	X	(X)			X
H6.7	Az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesítésének módja, gyakorlata nagyban függ a szervezet vezetőjének hozzáállásától.			X	X	(X)			
H6.8	Eltérés mutatkozik a célcsoportba tartozó egyes jogalany kategóriák (szervezettípusok) információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségeinek teljesülési gyakorlatában.	X	X	X					(X)
K7	Mennyire támogatja a jogszabályi környezet, a jogalkotás konzisztenciája, egyértelműsége a követelmények teljesülését?								
H7.1	A célcsoportba tartozó jogalanyok legalább negyede vitatja azt, hogy közzétételre kötelezett szervnek minősülne, míg a szakmai kamarák esetében ez az arány legalább 50%.			X	X	(X)			X
H7.2	Az érintettek többsége szerint az alapproblémák arra is visszavezethetők, hogy nincs átfogó, teljes körű nyilvántartás a közfeladatot ellátó szervekről, közérdekű adatot kezelő jogalanyokról.			X	X	X			X
H7.3	Az Infotv. és az ehhez közvetlenül kapcsolódó rendeletek nem kellően részletezettek és egyértelműek a célcsoportba tartozó jogalanyok többsége számára.			X	X	(X)			X

Kutatási kérdések (K) és hipotézisek (H)		Alkalmazott módszertani eszközök							
		Honlapelemzés	Próba-adatigénylés	Kérdőíves felmérés	Mélyinterjú	Fókuszcsoport	Esettanulmány	Desk research	Egyéb kutatási elemek
H7.4	A további tájékoztatási, nyilvánossági feladatokat előíró ágazati jogszabályok igen sokrétűek, szerteágazóak, így az ezekben foglalt kötelezettségek megismerése, átlátása és teljesítése igen nagy feladat a célcsoportba tartozó jogalanyok számára.			X	X	(X)		(X)	X
H7.5	Az információszabadságot korlátozó, szűkítő titoktípusok, nyilvánosságot korlátozó intézkedések alkalmazhatóságával kapcsolatban számos jogértelmezési nehézség merül fel.		(X)	X	X	(X)	(X)		X
H7.6	Különösen nehezen tudják értelmezni a célcsoportba tartozó jogalanyok a személyes adatok védelmével, az üzleti titokkal és a döntés-előkészítéssel kapcsolatos titoktípusok és az információszabadsághoz való alapjog kapcsolatát.		(X)	X	X	(X)	X		X
H7.7	A célcsoportba tartozó jogalanyok nehezen értik az iratelv és az adatelv megkülönböztetését.		(X)	(X)	X	(X)			(X)
H7.8	Nehézségekbe ütközik az adatkezelő és az adatgazda fogalmának értelmezése.		(X)	(X)	X	(X)			(X)
H7.9	A célcsoportba tartozó jogalanyok nem értik / nem megfelelően értelmezik a döntéshozatalhoz kapcsolódó korlátozást és az ahhoz kapcsolódó érdekmérlegelési kötelezettséget.			(X)	X	(X)			(X)
H7.10	Az információszabadsággal kapcsolatos követelmények teljesítése leginkább az ellenőrzési, szankcionálási lehetőségek hiánya miatt marad el.			X	X	(X)			X
H7.11	Esetleges és korlátozott (nem folyamatba épített) a célcsoportba tartozó jogalanyok nyilvánossági, tájékoztatási tevékenységének belső ellenőrzése.			X	X				X
H7.12	Az információszabadsággal kapcsolatos jogsértések külső ellenőrizhetősége korlátozott, illetve a NAIH által alkalmazható szankcióknak nincs visszatartó ereje, kikényszerítő hatása.			X	X	X			X

Kutatási kérdések (K) és hipotézisek (H)		Alkalmazott módszertani eszközök							
		Honlapelemzés	Próba-adatigénylés	Kérdőíves felmérés	Mélyinterjú	Fókuszcsoport	Esettanulmány	Desk research	Egyéb kutatási elemek
K8	A célcsoportba tartozó jogalanyoknak milyen külső támogatásra lenne szükségük az információszabadsággal kapcsolatos teljesülési gyakorlatuk javításához?								
H8.1	Az érintett szervek többsége egy, a NAIH-nál nyilvántartott és közfeladatot ellátó szervezetnél kötelezően kinevezendő információs jogi tisztviselőre vonatkozó szabályozást hasznosnak tartana a teljesülési gyakorlat hatékonyságának növelése érdekében.			X	(X)	(X)			(X)
H8.2	A törvényességi felügyeletet ellátó szervek az esetek többségében nem tudnak adekvát segítséget nyújtani a célcsoportba tartozó jogalanyok számára az információszabadsággal kapcsolatos kérdésekben.			X	(X)	(X)			(X)
H8.3	A közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett jogalanyok többsége tisztában van azzal, hogy az információszabadsággal kapcsolatos kérdéseikkel a NAIH-hoz fordulhat.			X	(X)				(X)
H8.4	A célcsoportba tartozó jogalanyok többsége elégedett a Hatóság által nyújtott támogatással.			X	(X)				(X)
H8.5	A célcsoportba tartozó jogalanyok több olyan, a NAIH szerepét is érintő fejlesztési igényt tudnak meghatározni, amelyek előmozdítanák a tágabban értelmezett információszabadsághoz kapcsolódó jogok és kötelezettségek érvényesülését.			X	(X)	(X)			(X)
H8.6	Az érintettek többsége szerint a MNV Zrt. állami tulajdonú társaságok számára kiadott ajánlása nem ad megfelelő támpontot az általa tulajdonolt cégek vezetése számára, mivel az túlságosan az általánosságok szintjén fogalmaz.			X	(X)	(X)			(X)
H8.7	Szükség lenne egy olyan gyakorlati útmutatóra, amely teljeskörűen, közérthető módon ismerteti a kötelezettségeket és ezek elvárt teljesítési módját.			X	(X)	(X)			(X)
H8.8	Információ- és tudásmegosztó eseményekkel, jó gyakorlatok bemutatásával javítható lenne a teljesülési gyakorlat.			X	(X)	(X)			(X)

Kutatási kérdések (K) és hipotézisek (H)		Alkalmazott módszertani eszközök							
		Honlapelemzés	Próba-adatigénylés	Kérdőíves felmérés	Mélyinterjú	Fókuszcsoport	Esettanulmány	Desk research	Egyéb kutatási elemek
H8.9	Az érintettek többsége szerint a közérdekű adatigénylések rendjét rögzítő szabályzat pontos tartalmát, felépítését bemutató útmutatóra lenne szükség.			X	(X)	(X)			(X)
H8.10	Szorosabb együttműködésre, rendszeres konzultációkra, fórumokra lenne szükség a célcsoportba tartozó jogalanyok, illetve a témában érintett hatóságok és civil szervezetek között.			X	(X)	(X)			(X)
K9	Hogyan befolyásolják a különböző adatmenedzsment rendszerek a célcsoport információs szabadsággal kapcsolatos kötelezettségeinek teljesülési gyakorlatát?								
H9.1	A célcsoportba tartozó és vállalatirányítási rendszerrel rendelkező szervezetek jobban teljesítik a tájékoztatási, nyilvánossági kötelezettségeiket.			X	(X)	(X)			(X)
H9.2	A célcsoportba tartozó jogalanyok többségét nem akadályozzák a tágabban értelmezett információs szabadsághoz kapcsolódó kötelezettségeik teljesítésében az országos, ágazati adatmenedzsment rendszerek integrációs és funkcionális hiányosságai.			X	(X)	(X)			(X)
K10	Milyen fokú az állampolgári tudatosság az információs szabadsággal kapcsolatos jogokat illetően? Milyen területeken azonosíthatók az adatigénylői oldalon rosszhiszemű, nem együttműködő, az alapjog céljaival nem összeegyeztethető magatartások?								
H10.1	Az állampolgárok negatívan értékelik a célcsoportba tartozó jogalanyok működési transzparenciáját.			(X)		X			(X)
H10.2	Az állampolgárok és a civil szervezetek alacsonynak értékelik az érintett jogalanyok többségének információs szabadsággal összefüggő együttműködési készségét.			(X)		X			(X)
H10.3	A célcsoportba tartozó jogalanyok közül a potenciális adatkezelők azonosítása komoly nehézségekbe ütközik, emiatt az adatkérés címzettjének vagy a közzétételért felelős személynek a meghatározása is problémás az állampolgárok számára.			X		(X)		(X)	(X)

Kutatási kérdések (K) és hipotézisek (H)		Alkalmazott módszertani eszközök							
		Honlapelemzés	Próba-adatigénylés	Kérdőíves felmérés	Mélyinterjú	Fókuszcsoport	Esettanulmány	Desk research	Egyéb kutatási elemek
H10.4	A célcsoport jogalanyaihoz adatigénylést benyújtók között állampolgárok, civil szervezetek, újságírók és politikusok egyaránt megjelennek.			X		(X)		X	(X)
H10.5	Nagyfokú állampolgári csalódottság tapasztalható a közérdekű adatigénylések nem vagy nem megfelelő teljesítése miatt.			(X)		X		X	(X)
H10.6	A közérdekű adatigénylők igen ritkán tesznek panaszt a Hatóságnál, vagy viszik bíróságra a közérdekű adatigénylés nem vagy nem megfelelő teljesítésével kapcsolatos ügyeket.			(X)		(X)		X	(X)
H10.7	Az adatigénylések jelentős része irracionális, öncélú, lejárató célzatú, esetleg rosszindulatú a célcsoportba tartozó jogalanyok véleménye szerint.			X		(X)		X	(X)
H10.8	Minél teljesebb körű az elektronikus közzététel, annál kevesebb adatigénylés érkezik a közzétételre kötelezett szereplőhöz.	X				X		X	X
H10.9	A közérdekű adatigénylések száma jelentősen megugrik bizonyos kiemelt események (pl. választások, nagyberuházás bejelentése, új állami / önkormányzati vállalat létrehozása stb.) kapcsán.			X	X	X		X	X
H10.10	A célcsoportba tartozó nagyobb állami vállalatok nem törekednek az átláthatóság és nyilvánosság fontosságának előmozdítására, a kulturális közeg megváltoztatására.			X	X	X		X	X
K11	Milyen aktuális témák jelentek meg az utóbbi időszakban a célcsoportba tartozó jogalanyokat érintő közérdekű adatigénylések kapcsán?								
H11.1	Intenzív az érdeklődés a kiemelt állami beruházások szerződésai, engedélyei iránt.			X	X	(X)		X	(X)
H11.2	A jelentős volumenű beruházások környezetterhelése iránti érdeklődés jellemzően lokálisan jelentkezik.			X	X	(X)		(X)	(X)
H11.3	A környezeti információkkal kapcsolatban csekély állampolgári érdeklődés tapasztalható.			X	X	(X)		X	(X)

Kutatási kérdések (K) és hipotézisek (H)		Alkalmazott módszertani eszközök							
		Honlapelemzés	Próba-adatigénylés	Kérdőíves felmérés	Mélyinterjú	Fókuszcsoport	Esettanulmány	Desk research	Egyéb kutatási elemek
H11.4	A célcsoportba tartozó nagyobb állami vállalatok véleménye szerint az utóbbi időszakban jelentősen növekedett az irracionális, öncélú, lejárató célzatú, esetleg rosszindulatú adatigénylések száma, amelyek jól behatárolható területeken érhetőek tetten.			X	X			(X)	(X)
K12	Milyen aktuális kihívásokkal szembesülnek a felsőoktatási intézmények az információs szabadság kapcsán? Milyen módon tartják kezelhetőnek az érintettek a tapasztalt anomáliákat?								
H12.1	Kedvezőtlen a hazai felsőoktatás tájékoztatási gyakorlatának a megítélése az állampolgárok, a civil szereplők, a hallgatók és az oktatók részéről is.			(X)	(X)	X			(X)
H12.2	A felsőoktatásban zajló modellváltással párhuzamosan jelentősen megnövekedett az átalakuló szervekhez érkező közérdekű adatigénylések száma.			X	X	(X)		X	(X)
H12.3	A felsőoktatásban a számos működési modell párhuzamos jelenléte az érintettek jelentős részében bizonytalanságot szül az információs szabadságra vonatkozó kötelezettségek értelmezésében.			X	X	(X)		X	(X)
H12.4	A felsőoktatási modellváltás a gyakorlatban eddig semmit sem változtatott a kötelezett jogalanyok oldalán az információs szabadság szempontjából.			X	X	(X)		X	(X)

Forrás: saját szerkesztés

5.1.2 Alkalmazott módszertani eszközök

A közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett szereplők nyilvánosságának kutatása hatókörében vizsgált célcsoportba² tartoznak a következők:

1. **A köztulajdonban levő gazdasági társaságok;**
2. **Az állami, önkormányzati háttérű alapítványok;**
3. **A köztestületek;**
4. Az Infotv. 26.§ (3) bek. alapján átláthatóságra kötelezett szervezetek:
 - a) A jogszabály vagy állami, illetőleg helyi önkormányzati szervvel kötött szerződés alapján kötelezően igénybe veendő szolgáltatást nyújtó szervek vagy személyek (**kötelező közszolgáltatók** – úgymint hulladékszállítás, kéményseprés, szennyvíz-szippantás, vezetékes víz- és csatorna-szolgáltatás);
 - b) A más módon ki nem elégíthető szolgáltatást nyújtó szervek vagy személyek (**monopolszolgáltatók** – úgymint a postai, a villamos-energia-, a földgáz- és az elektronikus hírközlési szolgáltatás biztosítói);
5. Az Infotv. 27.§ (3) és (3a) bek. első mondata alá tartozó jogviszonyok (és ezeken keresztül a jogalanyok), azaz a központi és a helyi önkormányzati költségvetés, illetve az európai uniós támogatás felhasználásával, költségvetést érintő juttatással, kedvezménnyel; az állami és önkormányzati vagyon kezelésével, birtoklásával, használatával, hasznosításával; az azzal való rendelkezéssel, annak megterhelésével, az ilyen vagyont érintő bármilyen jog megszerzésével érintett – és általában az államháztartás alrendszerébe tartozó – valamely személlyel pénzügyi vagy üzleti kapcsolatot létesítő jogalanyok:
 - a) **Normatív támogatásban részesülő jogalanyok;**
 - b) **Egyedi támogatásban részesülő jogalanyok;**
 - c) **Adókedvezményekben részesülő jogalanyok;**
 - d) **Közbeszerzésekben nyertes jogalanyok;**
 - e) **Közbeszerzésen kívüli állami, önkormányzati beszerzésekben nyertes jogalanyok;**
 - f) **Koncessziók jogalanyai;**
 - g) **Nemzeti vagyon hasznosításában érintett jogalanyok;**
 - h) **EU és más nemzetközi támogatások (pl. Norvég Alap).**
6. **Állami költségvetési szervként működő felsőoktatási intézmények.³**

Az érintett szervezetek száma összességében többes nagyságrendűre becsülhető. Bizonyos érintetti típusok esetében különböző források alapján megállapítható a pontos számosság, míg egyes közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett szereplők nyilvánosságának kutatásához sorolható érintettek esetében az alapsokaság számossága folyamatosan „mozgásban van” és nem, vagy csak rendkívül erőforrásigényesen becsülhető meg.

A jelen fejezet a kutatási kérdések megválaszolásához szükséges információk begyűjtésének módszertani eszközeit ismerteti, amely során részletesen is bemutatásra kerül az egyes mérőeszközök során alkalmazott minták kiválasztási eljárásrendje és szempontjai. A Kutatási terv úgy került kialakításra, hogy az adatkezelők mellett az adatigénylők megszólaltatására, bevonására is lehetőség

² Egyéb, potenciálisan releváns jogalanyként a vízgazdálkodási társulatok kutatásba emelése is átgondolásra, megvizsgálásra kerül a II. szakasz elején.

³ Ezek a szervezetek eredendően a központi közigazgatás nyilvánosságának kutatása érintetti köré tartoznának, azonban a felsőoktatási ágazat átfogó, különböző modelleket egyidőben alkalmazó működésének információs szabadság tekintetében vett komplex feltárása megköveteli, hogy minden felsőoktatási szervtípus egy közös kutatás égisze alatt kerüljön feltárásra. Emiatt hasonlóan az országos kamarákhoz, az állami költségvetési szervként működő felsőoktatási intézmények is a közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett szereplők nyilvánosságának kutatása keretében kerülnek vizsgálatra.

Jelezni szükséges továbbá, mivel a Kutatási terv kidolgozásakor már ismert, hogy a területre vonatkozóan jelentős jogszabályi változások állnak előkészítés alatt, amelyek tartalmát a kutatás figyelembe fogja venni, és a kutatási jelentésben bemutatásra kerülhetnek.

nyíljon; az alkalmazott módszereket tekintve pedig számszerűsíthető, összevetésre alkalmas legyen; valamint a kapott eredmények, összefüggések mögött rejlő mélyebb okok feltárását is támogassa. Ennek érdekében a kutatás széles módszertani repertoárt vonultat fel, melynek részét képezi esettanulmányok készítése, valamint a kvalitatív mélyinterjú és fókuszcsoport mellett, az adatbázisba szervezett kvantitatív információkat eredményező kérdőíves adatfelvétel, a próba-adatigénylés és a honlapelemzés módszere is. A következőkben ezek részletes bemutatására kerül sor.

A kutatás teljes lebonyolítása során kiemelt figyelem irányul a személyes adatok védelmére és a megfelelő adatkezelési protokoll kialakítására, illetve alkalmazására. Ennek támogatása céljából minden esetben adatkezelési tájékoztató készül, amelyet a megvalósítás során szükséges szigorúan betartani.

5.1.2.1 Az elektronikus közzétételi kötelezettség teljesítésének vizsgálata – **Honlapelemzés**

Az információszabadság proaktív szintjének megvalósulási gyakorlata az érintett szervezetek honlapjainak elemzése révén kerül feltárára.

5.1.2.1.1 Az alkalmazott módszer jellemzői

A honlapelemzés egyfajta tartalomelemzési módszer, amely során a vizsgálat tárgyát egy adott célcsoport honlapjai képezik. A módszer tehát nem jár „beavatkozással” vagy személyes interakcióval, emiatt eredményei mentesek a célcsoporti torzítástól. Héra és Ligeti (2014: 234) meghatározása szerint: „a beavatkozás nélküli vizsgálatok előnye, hogy a kutató tevékenységével és kutatói minőségben való jelenlétével nem zavarja azt az életvilágot, amelyben a kutatók tevékenységüket végzik”. A honlapelemzés keretében az elektronikus felületek előre meghatározott szempontok mentén történő szisztematikus áttekintésére, majd az információk előre meghatározott struktúra szerinti adatbázisba rögzítésére kerül sor. A honlapelemzést kutatók végzik, és a keresett információkat manuálisan rögzítik az áttekintés során. A folyamat révén nagy mennyiségű kvantitatív adattartalom áll elő, amely további elemzésre alkalmas statisztikai szoftverek alkalmazásával.

A honlapelemzés előnye, hogy a vizsgált célcsoport körében valóban teljeskörűen lebonyolítható, nem igényli ugyanis a célcsoport tagjainak beleegyezését, hozzájárulását a kutatáshoz, illetve semmilyen egyéb egyeztetést nem igényel a célcsoport tagjaival. Ennek oka, hogy kizárólag online, nyilvánosan, bárki által elérhető információk vizsgálata történik ezen kutatási elem keretében. Bár nagyszámú célcsoport esetén meglehetősen idő- és erőforrásigényes a honlapok áttekintése és a keresett információk rögzítése, azonban a módszer előnye, hogy fizikailag nem helyhez kötött: a kutatók bárhol lebonyolíthatják az elemzést, ahol rendelkezésre áll internetkapcsolat.

Alan Bryman (2012) művében külön fejezetet szentel az ún. „e-research”-nek, azaz az internetes kutatási technikáknak, melyek egyik módja a honlapelemzés. A beavatkozás nélküli kutatási technikák, a tartalomelemzés és ezen belül a honlapok elemzésével kapcsolatos további módszertani megfontolásokat – többek között – Héra és Ligeti (2014) műve vagy Géring (2014) tanulmánya is ismerteti.

Továbbá, a módszer téma szempontjából vett használhatóságához példaként említhetők a Transparency International önkormányzati és állami vállalatok átláthatóságára, illetve közzétételi gyakorlatára vonatkozó alábbi kutatásai is:

- Transparency International Magyarország (Az elemzést írta: Reszkető Petra) (2016) Az önkormányzati vállalatok átláthatósága és közzétételi gyakorlata. Szeged Megyei Jogú Város. Transparency International Magyarország Alapítvány;
- Transparency International Magyarország (Az elemzést írta: Makó Ágnes, Tóth István János) (2014) A magyar állami vállalatok átláthatósága, közzétételi követelményeknek történő megfelelése és integrálása. Kutatási jelentés. Transparency International Magyarország Alapítvány;
- Transparency International Magyarország (Az elemzést írta: Papp Krisztina) (2015) A magyar állami vállalatok átláthatósága és közzétételi gyakorlata. Vállalati rangsor. Kutatási jelentés 2. Transparency International Magyarország Alapítvány.

5.1.2.1.2 Az adatfelvétel célcsoportja, a mintavétel jellemzői

A közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett szereplők nyilvánosságának kutatása során összesen 1000 szervezet honlapjának elemzésére kerül sor. A kutatás során célként fogalmazható meg, hogy a lenti táblázatban listázott kategóriák mindegyike elemzésre alkalmas létszámmal képviseltesse magát a mintában.

3. táblázat: A honlapelemzés mintájának összetétele

Alcsoportok		A minta tervezett számossága (db)
Köztulajdonban levő gazdasági társaságok		1 000
Állami, önkormányzati háttérű alapítványok		
Közttestületek		
Az Infotv. 26.§ (3) bek. alapján átláthatóságra kötelezett szervezetek	Kötelező közszolgáltatók	
	Monopolszolgáltatók	
Az Infotv. 27.§ (3) és (3a) bek. első mondata alá tartozó szervek bizonyos alcsoportjai	Bármilyen jogcímen állami támogatásban részesülő, de magán vagy egyházi fenntartásban működő felsőoktatási intézmények	
	Magánszervezetek, amelyek az államháztartás alrendszerébe tartozó valamely jogalannyal úgy létesítenek pénzügyi vagy üzleti kapcsolatot, hogy abban egyúttal közfeladatot ellátásukat is vállalják	
Állami költségvetési szervként működő felsőoktatási intézmények		

Forrás: saját szerkesztés

Az Infotv. 27.§ (3) és (3a) bekezdésének első mondata alá tartozó szervek tipikusan nem alanyai az információszabadság aktív szintjének. Ugyanakkor, abban az esetben, amennyiben a közpénz felhasználásához köthető jogi aktus egyúttal közfeladatot ellátásával is társul, az ide sorolható érintettek is releváns alanyai lehetnek a honlapon történő közzétételi kötelezettségnek, és egyúttal a honlapelemzés módszerének is. Emiatt a honlapelemzés mintájában meghatározásra került az Infotv. 27.§ (3) és (3a) bekezdésének első mondata alá tartozó szervek két olyan jellemző alcsoportja, amelyek esetében releváns az elektronikus közzétételi kötelezettség vizsgálata. Ezen két csoport az állami támogatásban részesülő, de magán vagy egyházi fenntartásban működő felsőoktatási intézmények csoportja, valamint az állami szervtől közfeladatot „átvállaló” magánszervezetek csoportja.

A kutatás érintetti körének sajátosságaiból adódóan a mintát javasolt két almintára osztani, és azokban külön mintavételi tervet és kiválasztási szempontokat alkalmazni:

1. Az első almintát az érintetti kör azon szegmensére vonatkozik, melynek számossága és az elvárt reprezentatív kiválasztáshoz szükséges szempontok (régión, TEÁOR, GFO) megismerhetők, azonosíthatók.
2. A második almintát pedig annak a szegmensnek a bevonását célozza, melyről nem áll rendelkezésre és nem is állítható össze a véletlen kiválasztás alapját képező alapsokasági lista.

A helyzetelemzés során nyilvánosan elérhető információk alapján bemutatásra került az egyes alcsoportok számosságának és jellemzőinek megismerhetősége. Az egyes alcsoportok számosságának feltárására a kutatás következő szakaszában az alábbi lehetőségek érvényesülnek:

3. Adatkérések útján folyamatban / előkészítés alatt van a releváns adatgazdától (pl. Országos Bírósági Hivatal; Oktatási Hivatal; Belügyminisztérium stb.) adott szervezettípus pontos számosságára és a reprezentativitás biztosításához szükséges szempontok szerinti összetételére vonatkozó információk bekérése. Az adatszolgáltatások lezárulta után határozható meg biztosan, hogy melyek azok a szervezettípusok, amelyek esetében elérhető

a mintavételhez szükséges tételes nyilvántartás, és melyek esetében nem áll rendelkezésre az adatgazdánál ilyen információ.

4. A közzétételi kötelezettség vizsgálatának szempontjából releváns gazdasági társaságok, alapítványok, szövetkezetek feltérképezése esetében – amennyiben az 1. pontban említett adatszolgáltatás útján a tételes lista bekérésére nincsen mód – megoldási lehetőséget kínál a projekt további alkalmazott kutatásainak adatgyűjtéseibe való beépítés. Az önkormányzati nyilvánosság kutatása, valamint a központi közigazgatás nyilvánosságának kutatása keretében lebonyolítandó honlapelemzés, kérdőíves adatfelvétel és esetlegesen a próba-adatigénylés is releváns forrásként szolgálhat a vizsgált szervezet által fenntartott, alapított gazdasági társaságok, alapítványok, valamint szövetkezetek feltérképezésére. Emellett, ebből a forrásból a jogi aktuson keresztül törvényben dedikált közfeladat magánszervezeteknek való kiszervezése is begyűjthető témakör lehet.
5. Az állami és önkormányzati háttérű gazdasági társaságok, alapítványok és szövetkezetek feltérképezésének lehetséges módja lehet a Közadattár információs bázisára vonatkozó adatkérés indítása a NISZ Zrt. felé, ahonnan lekérhető lehet erre a közzétételi egységre vonatkozóan a teljes lista. Ugyanakkor, a hiányos vagy a kizárólag linkek formájában történő közzététel miatt sérülhet ennek hasznosíthatósága.
6. Amennyiben a primer adatfelvételekbe való beépítés terjedelmi vagy egyéb technikai aggályokba ütközik (pl. nagyarányú válaszmegtagadás), illetve a NISZ Zrt.-nél elérhető lista túlzottan hiányos, akkor további megoldásként szolgálhat a többlépcsős mintavétel módszere. Ez első körben csak az önkormányzatok és állami szervek köréből vesz egy szűkebb csoportot, majd ezen belül listázza ki a 3. Kutatás szempontjából releváns alárendelt szervezeteket. A reprezentativitás ezen keresztül anélkül is biztosítható, hogy a kutatók tételes listával rendelkezzenek a teljes alapsokaságról.

A fentiek eredményének megfelelően határozható meg a későbbiekben, hogy mely szervezettípusok kerülnek be a reprezentatív kiválasztást biztosító első almintába, és melyek képezhetik részét a kvótás mintavétel alapján feltölthető második mintavételi keretnek.

Az **első szegmensbe sorolható alcsoportok** esetében reprezentativitást eredményező, véletlen mintavétel útján történik azon szervezetek kiválasztása, amelyek honlapja az elemzés részét képezi majd. Ebben a csoportban az elemszám arányos véletlen rétegzett mintavétel elve érvényesül. Első lépésben meghatározásra kerülnek az ide sorolható szervezettípusok, azok számossága, illetve ez alapján egymáshoz viszonyított arányuk. Az azonosított szervezettípusok mintába kerülési aránya aszerint kerül meghatározásra, hogy alapsokasági számosságuk hogyan viszonyul egymáshoz. A fentebb ismertetett fő szervezettípusokon belül a mintába kerülés a következő szempontok mentén történik:

- követi az alapsokaság régiós eloszlását;
- követi az alapsokaság TEÁOR kód szerinti eloszlását;
- követi az alapsokaság GFO kód szerinti eloszlását.

Fentiekén túl, az is szempontként kerül beemelésre a kiválasztás során, hogy minden altípus külön elemzésre alkalmas számossággal képviseltesse magát a mintában. Így egyes esetekben felmerülhet bizonyos szervezetek szándékolt felülreprezentálása (pl. vagyongazdálkodó alapítványok vagy általában a felsőoktatási ágazat képviselői esetében), ami a közös elemzés során utólagos súlyozással kezelhető, korrigálható.

A második **szegmensbe sorolható alcsoportok** esetében kvótás mintavétel útján javasolt a mintába kerülő szervezetek kiválasztása. Ezen alminták esetében azonban abból az okból kifolyólag, hogy az alapsokaságról nem áll és nem is állhat rendelkezésre megfelelő információ, az alapsokaság pontos reprezentálására sincs mód. Annak érdekében, hogy mégis kiegyensúlyozott maradjon a minta – és az eredmények ne torzuljanak valamely szereplők túlsúlya miatt –, illetve biztosított legyen, hogy minden kategóriáról következtetéseket lehessen megfogalmazni, előre meghatározott kvóták mentén történik a mintavétel. A kvótás mintavétel nem teszi lehetővé e részcsoportokra vonatkozóan az eredmények általánosítását, azonban kellő elemszám és megfelelően meghatározott kiválasztási szempontok mellett értékes, típusalkotást és problémafeltárást lehetővé tevő információkkal szolgálhat.

A kvóták kijelölésekor a vonatkozó célcsoport sokszínűségéből adódóan nehéz általánosan alkalmazható szempontokat meghatározni, azokat minden esetben javasolt az egyes alcsoportokra jellemző speciális kiválasztási kritériumokkal is kiegészíteni. Előzetesen a következő kiválasztási szempontok beépítése javasolt:

- A minta kvótarendszere az 5.1.2-es fejezetben bemutatott alkategóriák mentén legyen tagolva.
- Ahol releváns, minden régió képviseltesse magát a mintában.
- Tükrözze a kvótarendszer az adott alcsoport sokszínűségét (pl. a szerződés tárgya, a nyújtott közszolgáltatás típusa stb. szempontjából).
- A mintába kerülés során kerüljön nagyobb súllyal kiválasztásra az a szervezet, amely a közpénzekben való részesülés vagy az ellátott közfeladat nagyságrendje szempontjából (pl. ellátottak száma alapján) aktuálisan nagyobb érintettséggel bír.

5.1.2.1.3 Az adatfelvétel tartalmi fókuszai, céljai

A honlapelemzés célja az elektronikus közzétételi kötelezettséghez kapcsolódó törvényi előírás érvényesülésének és a nyilvánosság biztosításának vizsgálata. A honlapok vizsgálatának tervezett szempontrendszerében megtalálhatóak a projekt keretében lebonyolítandó három, célcsoportok mentén elkülönülő kutatás mindegyike esetében értelmezhető vizsgálati szempontok. Ezek lehetőséget adnak összehasonlító elemzések elvégzésére, ezáltal pedig célcsoporti sajátosságok azonosítására. Mindezek mellett a közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett szereplők nyilvánosságának kutatása során a honlapok vizsgálatához tervezett szempontrendszer kiegészül a közigazgatáson kívüli, de közzétételi kötelezettség szempontjából érintett célcsoportra jellemző, további specifikus szempontokkal is.

A honlapelemzés módszeréből adódóan mérőeszközként egy elemzési szempontrendszer (checklist) előzetes meghatározására kerül sor. A honlapelemzéshez kialakított szempontrendszer (és egyúttal kódrendszer) megbízhatóságának ellenőrzésére egy gyakran alkalmazott módszer az elemzők közötti összhang vizsgálata, amely történhet egy előzetes pilot-elemzés keretében a minta meghatározott elemszámán (Géring 2014). A checklist megbízhatóságának ellenőrzése céljából jelen kutatás során is sor kerül annak max. 15 elemű mintán történő előzetes tesztelésére. A szempontok egyértelmű kijelölése és a jól kialakított adatbázis keretfájl elengedhetetlen a honlapelemzést végző kutatók munkájának összehangolásához, illetve az adatbázis tisztításával, rendezésével járó utómunkák minimalizálásához. A honlapelemzéshez kialakítandó szempontrendszer tervezett témablokkjai⁴ – amelyek prioritizálására, esetleges szelektálására, illetve részletező kifejtésére a mérőeszközök kidolgozásának szakaszában kerül sor – a következők:

- A közzététel helyének azonosítása a szervezetre vonatkozóan (saját honlapon, fenntartó honlapján, kozadat.hu-n valósul-e meg a közzététel).
- Az általános közzétételi listán meghatározott adatok közzétételének és a nyilvánosság biztosításának vizsgálata.⁵
 - A közzététel megvalósulásának vizsgálata:⁶
 - Fellelhető (az adott helyen vagy megfelelő hivatkozással), releváns és friss tartalommal bír (frissítési kötelezettség az Infotv. 1. melléklete szerint);
 - Fellelhető (az adott helyen vagy megfelelő hivatkozással), releváns, de vélhetően elavult tartalommal bír;
 - Fellelhető (az adott helyen vagy megfelelő hivatkozással), de nem bír releváns tartalommal;
 - Nem lelhető fel.

⁴ A mérőeszköz kidolgozásakor megfontolásra fog kerülni az egyes „open data indexek” értékelési szempontjainak beépíthetősége is.

⁵ Az elektronikus elérhetőség közzététele kapcsán rögzítésre kerül a szolgáltató típusa is (pl. ASP rendszerhez köthető, szervezeti cím, ingyenes külső szolgáltató levélszervere stb.).

⁶ A honlapelemzés során a közzétételi és az adatközlési kötelezettségek teljesítésével összefüggő belső szabályzatok mentésre, összegyűjtésre kerülnek az esetleges későbbi feldolgozhatóság céljából.

- Az információk közzététele a jogszabályi előírásnak megfelelően a nyitóoldalon, megfelelő hivatkozás („közérdekű adatok”) alatt valósul meg / Az információk közzététele nem a jogszabályi előírásnak megfelelően, de könnyen megtalálható helyen, jól beazonosítható módon valósul meg.
 - Az információk fellelhetőségének helye a honlapon belül:
 - Menüpont neve;
 - Az eléréshez szükséges kattintások száma;
 - Érintett menüpontok száma (amennyiben meghatározható).
 - A szervezet regisztrált szereplője-e a közadattárnak.
 - Közadattárra való hivatkozás megtalálható-e a főoldalon, a logó klikkelhető-e, releváns tartalomra mutat-e.
 - Nem saját honlapon történő közzététel esetén az egyes adatgazdák közzétételi egységeinek egymástól megfelelő módon történő elkülönülésének vizsgálata (adatfelelősönkénti tagolás).
 - A szükséges adatok, információk közzétételi listák szerinti közzétételi egységekben történő közzétételének vizsgálata.
 - A nem releváns közzétételi egységek fellelhetőségének vizsgálata – feltüntetve, hogy azok nem relevánsak a szervezetek szempontjából.
 - A feltöltött fájl minőségi vizsgálata (felhasználóbarát-e, hozzáférhető-e):
 - Korlátozásmentesség (pl. személyazonosítás nélküliség, regisztráció nélküliség, díjmentesség);
 - Megnyithatóság;
 - Olvashatóság;
 - Kereshetőség;
 - Letölthetőség;
 - Nyomtathatóság;
 - Másolhatóság (részleteiben is adatvesztés és -torzulás nélkül).
 - A honlap akadálymentességének vizsgálata a 305/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 5. § (3)⁷ értelmében.
 - Archiválási kötelezettség teljesítésének vizsgálata (Infotv. szerinti archívum, IHM rendelet szerint: a legutóbbi módosítás ideje, az archív dokumentumok elérési hivatkozása, illetve az archív állományba helyezett közzétételi egység esetén a külön jogszabályban foglaltak).
 - Egyedi lista fellelhetőségének vizsgálata, azon szereplő elemek számossága.
- Alminta-specifikus szempontok ellenőrzése:
 - A köztulajdonban levő gazdasági társaságok esetében a különös közzétételi listán szereplő információk elérhetőségének, közzétételi formájának, technikai jellemzőinek rögzítése (a köztulajdonban álló gazdasági társaságok takarékosabb működéséről szóló 2009. évi CXXII. törvény alapján);
 - Közttestületek esetében az irányadó közttestületi törvénynek való megfelelés vizsgálata.

A honlapelemzés során a honlapok szerteágazó, gyakran feltérképezhetetlen struktúrája miatt lehetetlen vállalásnak mutatkozna ilyen nagyságrendben a szervezetek elektronikus felületének minden részére vonatkozóan feltárást végezni. Emiatt csak a honlapon egyértelműen fellelhető adatok meglétének vizsgálatára kerül sor, amely a jogszabályi elvárásokkal összhangban (305/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 5. § (6)⁸) a „közérdekű adatok” hivatkozás alatt elérhető oldal elemzését jelenti. Amennyiben nem található a jogszabálynak megfelelő közérdekű adatok hivatkozás a szervezet honlapján, ugyanakkor erre utaló egyéb kifejezés (pl. átláthatóság, nyilvánosság, üvegzséb,

⁷ „A közzétételre szolgáló honlapot úgy kell kialakítani, hogy az a széles körben elterjedt, valamint a vakok és gyengénlátók által széles körben használt eszközökkel is olvasható legyen.”

⁸ „Az Infotv. vagy más jogszabály alapján a szerv honlapján közzéteendő közérdekű adatokat és közérdekből nyilvános adatokat a szerv honlapjának nyitólapjáról közvetlenül, a Közérdekű adatok hivatkozás alatt elérhető oldalon kell közzétenni.”

információszabadság, dokumentumok stb.) alatt egy helyen elérhetők a vonatkozó információk, ezek is az elemzés részét képezik, de az adatbázisba jelölésre kerül a lelőhely jogszabálytól vett eltérése. Ez a vizsgálati / keresési metódus egyúttal vélhetően modellezi az „átlagos” érdeklődő felhasználói viselkedését is. Amennyiben egy vizsgált szerv nem rendelkezik saját honlappal vagy azon semmilyen közzétételre utaló jel nem mutatkozik, az elektronikus közzététel vizsgálata kiterjed a kozadat.hu felületére is.

Az adatgyűjtés és az eredmények utólagos rekonstruálhatósága és ellenőrizhetősége érdekében a szempontrendszernek megfelelő adatok rögzítése mellett a honlapelemzést naplózással (honlap vizsgálatának pontos ideje) vagy képernyőkép készítésével is érdemes kiegészíteni.

5.1.2.2 Az adatigénylések teljesítési gyakorlatának vizsgálata – **Próba-adatigénylés**

A kutatás az információszabadság aktív szintjéhez kapcsolódó teljesítési gyakorlatot próba-adatigénylések indításával, illetve az erre adott reakciók strukturált gyűjtésével és kiértékelésével végzi el.

5.1.2.2.1 Az alkalmazott módszer jellemzői

A próba-adatigénylés jelen projekt esetében szintén egyfajta tartomelemzésként értelmezhető. Hasonlóan a piackutatások területén elterjedt próbavásárlásokhoz, jelen esetben is a vizsgált célcsoport gyakorlatának, reakciójának közvetlen vizsgálatára kerül sor. A próba-adatigénylés keretében a közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett szereplők nyilvánosságának kutatása során vizsgált célcsoportnak egységes tartalommal, a vonatkozó jogszabályi hivatkozásokkal ellátva kerül megküldésre közérdekű adatigénylés. A beérkező válaszok elemzésére pedig – a honlapelemzéshez hasonlóan – előre meghatározott szempontrendszer szerint kerül sor, adatbázisba rögzítve a szempontoknak megfelelő információkat. A beérkező válaszok tartalmi feldolgozása mellett a válaszdíő és -forma monitorozására is sor kerül.

A próba-adatigénylés előnye, hogy a teljesítési gyakorlat közvetlenül, hitelesen vizsgálható, azt ideális esetben nem befolyásolja a kutatási szituáció. A kutatói beavatkozásokból eredő esetleges torzító hatások elkerülése, illetve minimalizálása érdekében tudatos tervezés esetén számos óvintézkedés tehető, amik a későbbiekben részletesen is ismertetésre kerülnek. Nagy tömegű, hasonló/azonos szervezetek megküldött adatigénylés esetén érdemes felkészülni arra is, hogy annak híre elterjed az érintett szervezetek között, melyből feltételezhetik a kutatási, monitorozási szándékot, ami a válaszadási hajlandóságukat pozitív irányban torzíthatja.

5.1.2.2.2 Az adatfelvétel célcsoportja, a mintavétel jellemzői

A próba-adatigénylés során vizsgált minta megegyezik a honlapelemzés során vizsgált mintával, azzal a különbséggel, hogy a mintavétel során az Infotv. 27.§ (3) és (3a) bek. első mondata alá tartozó szervezetek teljes köre alapsokaságnak tekintendő. Ennek oka, hogy a passzív információszabadsághoz kapcsolódó tevékenységek vizsgálata az Infotv. 27.§ (3) és (3a) bek. első mondata alá tartozó szervezetek teljes köre esetében releváns, így nem szükséges a honlapelemzésnél indokolt, közfeladat ellátására vonatkozó szűkítés beépítése.

4. táblázat: A próba-adatigénylés mintájának összetétele

Alcsoportok		A minta tervezett számossága (db)
Köztulajdonban levő gazdasági társaságok		1 000
Állami, önkormányzati háttérű alapítványok		
Közttestületek		
Az Infotv. 26.§ (3) bek. alapján átláthatóságra kötelezett szervezetek	Kötelező közszoigálatatók Monopolszoigálatatók	

Alcsoportok	A minta tervezett számossága (db)
Az Infotv. 27.§ (3) és (3a) bek. első mondata alá tartozó szervek	
Állami költségvetési szervként működő felsőoktatási intézmények	

Forrás: saját szerkesztés

A mintaképzéskor a honlapelemzés kapcsán említett szempontok érvényesülnek, amelynek részletes bemutatására az 5.1.2.1.2 *alfejezetben* került sor.

A próba-adatigénylés kapcsán fontos megjegyezni, hogy a kiválasztott 1000 szervezet számára teljeskörűen megküldésre kerül az adatkérés, valamint teljeskörűen rögzítésre kerülnek az adatszolgáltatással kapcsolatos információk is. Azonban számolni szükséges az elérhetőségek hiányából vagy minőségéből adódó problémákkal, valamint azzal is, hogy egyéb okból kifolyólag nem feltétlenül szolgáltat minden szerv adatot. Az adatszolgáltatás elmaradásának, a megválaszolatlan adatigénylések előfordulási gyakoriságának meghatározása a kutatás értékes eredményének tekinthető. Ugyanakkor, szükséges szem előtt tartani, hogy a válaszhiányok számos olyan okra is visszavezethetők lehetnek, amelyek mérésére, pontos meghatározására jelen kutatási elem nem alkalmas.

5.1.2.2.3 Az adatfelvétel tartalmi fókuszai, céljai

A próba-adatigénylés esetében a mérőeszközt egy előre meghatározott szempontrendszer képezi, amely mentén a kutatók feldolgozzák és adatbázisba rögzítik az adatigénylésekre beérkező válaszok jellemzőit. A próba-adatigényléshez kialakítandó szempontrendszer tervezett témablokkjai, – melyek részletező kifejtésére a mérőeszközök kidolgozásának szakaszában kerül sor – a következők:

- A szervezet működő és hozzáférhető elektronikus elérhetőségének megléte vagy annak hiánya;
- Az adatkérés beérkezéséről automatikus visszaigazolás küldése az igénylők számára;
- Költségtérítés felszámításának kérdése, a felszámításhoz kapcsolódó tájékoztatás, indoklás megfelelőségének vizsgálata;
- Az adatigénylések jogszabályban foglaltaknak megfelelő teljesítése (reakciók és azok tartalma, időzítése pl. kér-e a megkeresett szervezet bármilyen személyes adatot az igénylőtől, kéri-e az adatigény pontosítását, firtatja-e az adatigénylés okát, szűkíti-e a megismerhetőség formáját, módját, idejét, él-e a határidőhosszabbítás vagy a költségtérítés lehetőségével);
- Az adatszolgáltatás formájának, felhasználhatóságának vizsgálata;
- Az esetleges védett adatok kezelése az adatigény során (pl. anonimizálás);
- Az esetleges elutasítások és azok indokainak vizsgálata;
- Az adatigénylő tájékoztatása – szükség esetén – a jogorvoslati lehetőségekről.

A fentiekén túl a terepmunka időszakában gyűjtésre kerülnek a próba-adatigénylések NAIH-nál lecsapódó, látható jelei: mind a konzultációs beadványok, mind a telefonos ügyfélszolgálathoz beérkező hívások tekintetében szisztematikusan rögzítésre kerülnek a beazonosítható módon jelen Kutatáshoz kapcsolható visszajelzések, kérdések, melyek a feldolgozáskor szintén az elemzés tárgyát képezik majd.

A próba-adatigénylés célja az adatigénylés teljesítési gyakorlatának vizsgálata a kutatásban érintettcélcsoport esetében. Az adatigénylés tartalmának meghatározásakor ugyanakkor releváns szempont, hogy lehetőség legyen a projekt alkalmazott kutatásai által vizsgált három különböző célterület teljesítési gyakorlatának összehasonlítására. Ezáltal a próba-adatigénylés lehetséges tartalmi elemei között mérlegelésre kerülnek a három kutatás által vizsgált célterületekhez sorolható szervek mindegyike esetében értelmezhető kérések is; valamint kifejezetten a közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett szereplők nyilvánosságának kutatása során vizsgált szervezetek szempontjából

releváns adatkérési lehetőségek is. Az adatigénylés megfogalmazásakor e- mellett további szempont, hogy lehetőség szerint kis erőforrásigényű, a szervezetek számára könnyen rendelkezésére álló információk kérése történjen meg, valamint, hogy az adatigénylés képes legyen differenciálni a közzétételi hajlandóság mentén. Utóbbi elvárásnak úgy tud eleget tenni a mérőeszköz, ha az evidensen rendelkezésre álló és átadható, azaz semlegesnek mondható információk igénylése mellett érzékenyebb adatok kiadására is vonatkozik. Az adatkérések tartalmi specifikálására a kutatási munkacsoport ülésein elhangzott javaslatok, illetve a Transparency International Magyarország szakértőivel történt konzultáció alapján került sor.

A próba-adatigénylés keretében maximum 3-5 db kérés megküldésére kerül sor. Ezek meghatározásakor, pontosításakor összefoglalva a következő szempontok érvényesülnek:

- A meghatározott kérések a teljesítés egyszerűségének, erőforrásigényének, érzékenységének szempontjából eltérő mértékűek legyenek;
- Ne járjanak várhatóan költségtérítés felszámításával;
- A meghatározott kérések között szerepeljenek a projekt három különböző fő célcsoportot vizsgáló alkalmazott kutatása szempontjából horizontálisan releváns adatigények, amelyek lehetővé teszik a célcsoportok összehasonlítását;
- A bekért adatok, információk, dokumentumok későbbi gyakorlati hasznosíthatóságának mértéke is legyen irányadó (pl. címlista készítés lehetősége).

Az elindított próba-adatigénylések monitorozása során irányelv, hogy a kutatók minimalizálják a folyamatba való beavatkozást, hiszen ezzel sérülhet az összevetés lehetősége, a mérőeszköz standardítása. Ebből következően a kutatási folyamat során az adatkezelő és az adatigénylő közötti kommunikáció, a teljesítéshez elengedhetetlen interakció szükségességének kockázata már eleve minimalizálásra kerül a pontos és releváns adatkérések megfogalmazásával. Emiatt a próba-adatigénylések lebonyolításának folyamata a következő irányelvek és beavatkozási logika mentén valósul meg:

- Amennyiben az elektronikusan elindított adatigénylésre válaszul automatikus hibaüzenet érkezik, vagy a címzett válaszában jelzi, hogy másik elérhetőség szolgál a közérdekű adatigénylések kiszolgálására, akkor az adatigénylés új címen ismételtén kiküldésre kerül.
- Ahol hibaüzenet és válasz sem érkezik a jogszabályi határidőn belül, ott az érintett önkormányzatok listája átadásra kerül a NAIH számára, felszólítás kiküldése céljából. Az érintett szervezetek számossága alapján, illetve figyelembe véve a NAIH aktuális kapacitáit, eldönthető, hogy teljeskörűen kiküldésre kerül-e a felszólítás, vagy csak véletlenszerűen kiválasztott részmintán valósul meg a NAIH felszólítás hatásának tesztelése.
- A kutatási folyamat során az adatkezelő és az adatigénylő közötti kommunikáció, a teljesítéshez elengedhetetlen interakció szükségességének kockázata már eleve minimalizálásra kerül a pontos és releváns adatkérések megfogalmazásával. Amennyiben ennek ellenére egy szerv pontosító kérdéssel él, a pontosító kérdéseket összeváruva és tematikusan rendszerezve sablon válaszok készülnek a kutatók, a NAIH és a Transparency International Magyarország Alapítvány szakértőinek bevonásával. Ezek válaszként való visszaküldése a lehetőségekhez képest biztosítani tudja az adatfelvétel standardításának megőrzését.
- Amennyiben egy szerv határidő-hosszabbítással él, az adatfelvétel során nem kerül ellenőrzésre ennek jogszerűsége, nem történik beavatkozás a módosított határidő lejártáig. Az adatbázis feldolgozáskor természetesen részletes vizsgálat tárgyát képezi majd a hosszabbítás megalapozottsága és az ezzel kapcsolatos tájékoztatás megfelelősége is. Ahol a határidő-hosszabbítás a veszélyhelyzetre hivatkozva történik meg, ott az érintett szervezetek listája átadásra kerül a NAIH számára potenciális vizsgálati eljárás indítása céljából. Az érintett szervezetek számossága alapján, illetve figyelembe véve a NAIH aktuális kapacitáit, eldönthető, hogy vizsgálat indul-e, és ha igen, mekkora részmintán valósul az meg. A vizsgálati eljárások eredményei utólag beépülnek a próba adatigénylés adatbázisába is.
- Amennyiben valamely szerv költségtérítést számol fel, ennek ténye és részletei rögzítésre kerülnek, azonban befizetésre nem kerül sor, az adatszolgáltatási folyamat lezártnak tekintendő, ellenben a költségtérítésről adott tájékoztatás megfelelősége vizsgálat tárgyát

képezheti. A költségtérítés felszámításában érintett esetek átadásra kerülnek a NAIH számára potenciális vizsgálati eljárás indítása céljából. Az érintett szervezetek számossága alapján, illetve figyelembe véve a NAIH aktuális kapacitásait, eldönthető, hogy vizsgálat indul-e, és ha igen, mekkora részmintán valósul az meg. A vizsgálati eljárások eredményei utólag beépülnek a próba adatigénylés adatbázisába is.

- Az elutasítás vagy részbeni elutasítás tartalma és annak jogszerűsége az elemzési szakaszban feldolgozásra kerül, azonban az adatfelvételi folyamat itt véget ér. Az elutasításban érintett esetek ugyanakkor átadásra kerülnek a NAIH számára potenciális vizsgálati eljárás indítása céljából. Az érintett szervezetek számossága alapján, illetve figyelembe véve a NAIH aktuális kapacitásait, eldönthető, hogy vizsgálat indul-e, és ha igen, mekkora részmintán valósul az meg. A vizsgálati eljárások eredményei utólag beépülnek a próba adatigénylés adatbázisába is.

A próba-adatigénylés fentiek alapján tervezett tartalmának véglegesítésére (maximum 3-5 kérés), illetve pontos, adatkérésbe illeszthető megfogalmazására a mérőeszközök kidolgozásának szakaszában kerül sor. A tervezett tartalom a köztulajdonban levő gazdasági társaságok; az állami, önkormányzati háttérű alapítványok; a köztisztviselők; valamint az Infotv. 26.§ (3) bek. alapján átláthatóságra kötelezett szervezetek esetében:

1. Közérdekű adatigénylésre és a közérdekű adatok közzétételére vonatkozó (Infotv. 30. § (6) bek. és 35. § (3) bek. szerinti) szabályzatok kikérése, valamint az információs jogokkal foglalkozó személy (Infotv. 1. mell II. 13. pont) neve és elérhetősége.
2. Az elmúlt két évre vonatkozóan az állandó szerződéses vagy keretszerződéses formában megkötött ügyvédi megbízások, tanácsadói vagy kommunikációs szerződések adatai (a szerződés megnevezése; a szerződés tárgya; a szerződést kötő felek neve; a szerződés értéke; határozott időre kötött szerződés esetében annak időtartama; az említett adatok változásai).
3. Az első számú vezető javadalma, illetménye.
4. A folyamatban lévő, állami és önkormányzati szervekkel közfeladat ellátására vonatkozóan kötött szerződések és a szerződést kötő másik félre vonatkozó lista átadása.

Az Infotv. 27.§ (3) és (3a) bek. első mondata alá tartozó szervek esetében a próba-adatigénylés témája a következőben határozható meg:

- A központi és a helyi önkormányzati költségvetés, illetve az európai uniós támogatás felhasználásával, költségvetést érintő juttatással, kedvezményrel; az állami és önkormányzati vagyon kezelésével, birtoklásával, használatával, hasznosításával, az azzal való rendelkezéssel, annak megterhelésével, az ilyen vagyont érintő bármilyen jog megszerzésével érintett és általában az államháztartás alrendszerébe tartozó valamely személlyel létesített pénzügyi vagy üzleti kapcsolatokra vonatkozó jogcímek megnevezése; illetve a szerződések, közszolgáltatási szerződések, támogató okiratok vagy egyéb támogatást alátámasztó dokumentumok listája az előző évre vonatkozóan.

Az adatigénylések viszonylag rövid időn belül (néhány nap alatt) egyszerre, e-mail formájában kerülnek eljuttatásra az adatkezelő szervek számára. A kiinduló címlistát a kimittud.atlatszo.hu gondozásában, karbantartásban álló elérhetőségek adják, melyek szükség esetén kiegészítésre, frissítésre kerülnek nyilvános gyűjtésen keresztül. A próba-adatigénylés kiküldésével nem szükséges megvárni a Covid-19 járvány okozta veszélyhelyzet megszüntetését, a kutatás így kivételes lehetőséget adhat a pandémiarahivatkozó esetleges határidőhosszabbítás megfelelő indoklásának vizsgálatára is.

5.1.2.3 A közzétételi kötelezettségekkel kapcsolatos tapasztalatok és kihívások feltárása – **Online kérdőív**

A kutatás az adatkezelők közzétételi kötelezettségekkel kapcsolatos tapasztalatait és az általuk érzékelt kihívásokat online kérdőíves adatfelvétel keretében vizsgálja.

5.1.2.3.1 Az alkalmazott módszer jellemzői

A kérdőíves adatfelvétel a kvantitatív adatgyűjtési módszerek egyike, amely az úgynevezett számítógéppel támogatott online lekérdezés (Computer Assisted Web Interviewing = CAWI)

módszerével zajlik. A kérdőíves adatfelvétel egyik nagy előnye, hogy kellően nagy számú, megfelelően megválasztott mintán statisztikailag megbízható és a célcsoport egészére általánosítható következtetések levonását teszi lehetővé. A kérdőív egy erősen strukturált adatfelvételi eszköz, mennyiségi vizsgálatot tesz lehetővé, ami egyúttal egyik hátránya is: a tárgyalt kérdések, problémák mélyebb feltárására kevésbé alkalmas, azonban kiegészítő kvalitatív módszerek alkalmazásával elmélyíthetők eredményei. (A lehetséges kérdéstípusokról részletesen ír többek között Héra és Ligeti (2014).) A zárt kérdések esetében előre meghatározott válaszlehetőségek közül választhat a válaszadó. A zárt kérdések szelektív altípusa, amikor a válaszlehetőségek száma magas (min. 3); dichotóm altípusa pedig, amikor eldöntendő formában kerül megfogalmazásra a kérdés, és a megkérdezettek két válaszlehetőség közül választhatnak. Nyitott kérdések esetében a válaszadók saját szavaikkal válaszolhatnak. Többek között azokban az esetekben célszerű ennek használata, amikor a válaszadó megadott válaszlehetőségekkel való befolyásolása elkerülendő, vagy nem áll rendelkezésre megfelelő információ a lehetséges válaszlehetőségekről. A félig nyitott/félig zárt kérdések használata akkor indokolt, amikor a megadott válaszlehetőségek mellett „egyéb”, saját szavakkal kifejezhető válaszlehetőséget is biztosítani szeretnénk. A kérdéstípusok ezenfelül a megjelölhető válaszok száma szerint is csoportosíthatók: egyválasztós kérdések esetében kizárólag egy válaszlehetőség megjelölésére van lehetősége a válaszadónak, míg többválasztós kérdések esetében minden releváns választ jelölhet. Utóbbi kérdéstípus speciális esete a „rangsoroló kérdés”, amely esetében a válaszadónak valamilyen szempont szerint sorba szükséges állítani a megadott válaszlehetőségek mindegyikét/egy részét. A szubjektív vélemények, attitűdök mérésekor index vagy skála használata javasolt. Ezek az összetett mérőeszközök segítik a komplexebb jelenségek mérését: a mérni kívánt jelenség meghatározása egyetlen értékkel történik az elemzés során, olyan módon, hogy több empirikus mutató összevonásra kerül (Héra – Ligeti 2014). A projekt alkalmazott kutatásai keretében lebonyolítandó kérdőíves adatfelvételek céljából tervezett mérőeszközök várhatóan – eltérő súllyal – az említett kérdéstípusok mindegyikét tartalmazzák.

Az online adatfelvételi forma idő- és erőforráshatékony módon képes nagyszámú elemezhető információ begyűjtésére, emiatt hatékony módja a lekérdezésnek olyan esetekben, amikor nem kell lefedettség hiányát tartani; azaz a célcsoport egésze rendelkezik interneteléréssel, elektronikus címmel, illetve a kitöltéshez szükséges eszközökkel és kompetenciákkal. A közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett szereplők nyilvánosságának kutatása esetében ez feltehetően adottnak tekinthető. Szervezetek megkeresésekor azért is előnyös módja az adatgyűjtésnek az online forma, mert így rugalmasan képes alkalmazkodni a célcsoport időbeosztásához (azaz szabadon megválasztott időpontban kitölthető); illetve szervezeten belül a kérdőív adott esetben egyszerűen továbbítható a kompetens kitöltő számára. Válaszadói oldalról az önálló, saját időbeosztáshoz igazítható, visszatérést biztosító kitöltés lehetősége jól átgondolt, teljeskörűsége törekvő választást eredményezhet; azonban egyúttal a kérdőív kitöltésének félbehagyását is magában hordozhatja.

Mint minden módszernek, természetesen az online kérdőíves adatfelvételnek is vannak gyenge pontjai: legjelentősebb hátrányaként említhető a fentebb jelzett nagyarányú válaszhiány és félbehagyás mellett – az általában jellemző, alacsony válaszadási hajlandóság, a csekély visszaérkezési arány. Ezen problémák visszaszorítása érdekében szükségesek: egy jól megtervezett felkérőlevél csatolása; a célcsoport szempontjából releváns szereplők általi ösztönzés; valamint a válaszadás folyamatos monitorozása. Továbbá szükség esetén emlékeztető levél kiküldése, illetve a technikai-módszertani lehetőségek kiaknázása (pl. kötelező kérdések, figyelemfelkeltő kérdőív design, releváns kérdések megfogalmazása stb.). További hátrányként említhető, hogy az önkitöltős, online adatfelvétel során a kérdőív terjedelme meglehetősen korlátozott, mivel a tapasztalatok szerint a kitöltési idő nem lehet hosszabb 15-20 percnél, mert ezt követően jelentősen romlik a befejezési arány.

Ugyanakkor az online kérdőívek feldolgozást támogató, számottevő előnye az, hogy a válaszok automatikusan egy háttéradatbázisban rögzülnek, ezáltal a kitöltött kérdőívek nem járnak további jelentős feldolgozási feladattal; illetve a terepmunka bármely pontján betekintés nyerhető a lekérdezésből származó adatokba. További technikai erősséget jelent, hogy az online kérdőívekhez kialakított felületek lehetővé teszik a bonyolultabb struktúra kialakítását (pl. feltételes kérdések beállítását). Ezek biztosítják a célcsoport speciális szegmenseinek résztemák mentén vett feltárását anélkül, hogy ez zavarná, hosszadalmassá tenné az összes kitöltőre vonatkozóan a kérdőívet.

A honlapelemzéshez hasonlóan a kérdőíves elemzés esetében is sor kerül a mérőeszköz előzetes tesztelésére, kisélemű minta bevonásával.

A kérdőíves adatfelvétel módszerének részletes leírása megtalálható a szakirodalomban, többek között Bryman (2012) vagy Héra és Ligeti (2014) átfogó, társadalomtudományos kutatási módszereket bemutató művében.

5.1.2.3.2 Az adatfelvétel célcsoportja, a mintavétel jellemzői

A közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett szereplők nyilvánosságának kutatása hatáskörében vizsgált szervek közül az online kérdőíves adatfelvétel kiinduló mintája megegyezik a próba-adatigénylés során vizsgált mintával, amelynek részletes bemutatására az 5.1.2.2.2 alfejezetben került sor. A várható válaszmegtagadás miatt a kívánt elemszám ($N = 1000$) elérése érdekében az ott ismertetett kiválasztási szempontok és mintavételi eljárásrend mentén kerülnek kiválasztásra a pótmintába sorolt intézmények is.

A kérdőív a közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett szereplők gyakorlatának feltárását célozza, ennek megfelelően az online adatfelvétel elemzési egysége maga a szervezet. Ugyanakkor, mint minden szervezeti adatgyűjtésnél, ezúttal is szükséges meghatározni a szervezeten belül azt a konkrét szereplőt vagy a releváns szereplő kiválasztását segítő szempontokat, amely mentén a kérdőív eljuthat a szervezetről releváns információt szolgáltatni képes kitöltőhöz. A jelen kutatás során vizsgált szervezetek esetében a kérdőívek kiküldésekor a szervezet vezetője kerül megszólításra. Az adatfelvétel során a szervezetek számára biztosított az anonimitás.

5.1.2.3.3 Az adatfelvétel tartalmi fókuszai, céljai

Az online kérdőíves adatgyűjtés célja az adatkezelők – jelen esetben a közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett szereplők – által észlelt, közzétételi kötelezettségekkel kapcsolatos tapasztalatok és kihívások feltárása. A tervezett mérőeszköz többségében zárt, kisebb részben nyílt kérdéseket tartalmaz. Az online kérdőív által érintett témák között megtalálhatóak a projekt keretében lebonyolítandó három, célcsoportok mentén elkülönülő alkalmazott kutatás szempontjából vett horizontális jellegű témák. Ezek a közös tartalmi fókuszok mindhárom kutatás által vizsgált célterület szempontjából relevánsnak bizonyulnak, illetve lehetőséget adnak összehasonlító elemzések, a célcsoporti sajátosságok feltárását szolgáló kontextuális összevetések elvégzésére. Emellett a kérdőív kiegészül a közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett szereplők nyilvánosságának kutatása hatáskörébe tartozó alcsoportokra jellemző releváns kérdésekkel, kérdésblokkokkal is, amelyek ezen szervezetek tapasztalatainak testesztésére, mély megismerését teszik lehetővé. Az online kérdőív tervezett témablokkjai⁹ – amelyek prioritizálására, esetleges szelektálására, illetve részletező kifejtésére a mérőeszközök kidolgozásának szakaszában kerül majd sor – a következők:

- Szervezeti jellemzők:
 - Általános szervezeti jellemzők (pl. típus, méret, területi elhelyezkedés, intézményi stabilitás, ágazat, alapítástól eltelt idő, irányítást ellátó szervezet-e/irányítóval rendelkező szervezet-e);
 - Az információszabadsághoz kapcsolódó tevékenységek szabályozottsága, folyamata a vizsgált szervezeten belül;
 - Információs jogok/Átláthatóság tisztviselőjének szükségessége, potenciális szerepe;
- A kapcsolódó felelősségi körök és szervezeti struktúrák vizsgálata:
 - A közzétételi kötelezettség és az adatigénylések teljesítésének szervezeten belüli helye, jellemző felelőse, érintett szereplők szervezeti struktúrában elfoglalt helye;
 - Érintettség megítélése (mennyire tartja a kitöltő az általa képviselt szervezetet az Infotv. hatálya alá tartozó szervezetnek);
- A kapcsolódó szervezeti attitűdök feltérképezése;

⁹ A mérőeszköz tervezett témablokkjai szűrőfeltételekhez kötöttek, azon válaszadó szervezetek, amelyek közpénz felhasználásában érintettek, de nem közfeladatot ellátó szervezetek, kizárólag a számukra releváns, jogszabályban előírt kötelezettségekhez kapcsolódó kérdésekkel találkoznak a kitöltés során.

- A kapcsolódó szervezeti tudatosság értékelése:
 - Tárgyhoz kapcsolódó nemzetközi és hazai átfogó indexek, jelentések figyelemmel követése;
 - Belső statisztikák vezetésének tudatossága (monitorozás, értékelés, tapasztalatok beépítése);
- A szervezet kötelezettségeken felüli, átláthatóságot biztosító tevékenységei:
 - Egyedi listával kapcsolatos kérdések;
 - Az 1. szinthez tartozó általános tájékoztatás (önkéntes tájékoztatás) tartalmához, formájához kapcsolódó kérdések;
- A kapcsolódó szervezeti felkészültség értékelése (szükséges kompetenciák megléte, képzésekbe való bekapcsolódás);
- Közzététel gyakorlatának jellemzői:
 - Közzététel helye (pl. saját honlapon/fenntartó honlapján stb. valósul-e meg);
 - Közzétételi ajánlások figyelembevétel, ismerete (pl. Transparency International vonatkozó listája);
 - A közzétételi gyakorlat jellemzői specifikus területeken:
 - Környezeti információval kapcsolatos adatigénylések, közzététel (állami és önkormányzati cégek, illetve téma szerint egyes köztisztviselők alcsoportja esetén releváns);
- A költségtérítés megállapításával kapcsolatos belső szabályzatok és intézményi gyakorlat;
- A szervezethez beérkező közérdekű adatigénylések volumenének, tartalmának, teljesülésének és az azokat benyújtók jellemzőinek feltárása:
 - A szervezethez beérkező adatigénylések számossága, formai, tartalmi jellemzői;
 - Gyakran használt elutasítási okok, érvek a tájékoztatással szemben:
 - Üzleti titok megjelenésének kérdése;
 - Szerzői jog megjelenésének kérdése;
 - Az adatigénylők észlelt vagy feltételezett jellemzői, motivációik;
 - Az adatigénylők vélelmezett elégedettsége, visszajelzései a szervezet válaszaival kapcsolatban;
 - Határidővel, hosszabbítással kapcsolatos vélemények;
 - A szervezet költségtérítéssel érintett adatigényléseinek hozzávetőleges száma, ezek megfizetési aránya, ebből származó bevétel nagyságrendje;
- A szervezet korrekciós mechanizmusokban, szankciókban való érintettsége és az erre vonatkozó szervezeti tapasztalatok, reakciók feltárása;
- A kötelezettségekkel kapcsolatos megfelelést gátló egyéb tényezők, kihívások számbavétele:
 - Szükséges kapacitások megléte a szervezetben;
 - Szükséges technikai feltételek megléte;
 - Jogértelmezési nehézségek, jogi szabályozást érintő problémák;
 - Egyéb gátló tényezők azonosítása;
- A szervezet információs szabadság témájához kapcsolódó tájékoztatói gyakorlatának és tájékoztatásra vonatkozó igényeinek összegyűjtése:
 - A tájékoztatói forma, gyakorlata;
 - A tájékoztatás mennyiségével és minőségével kapcsolatos elégedettség;
 - A megfeleléshez szükséges támogatásra vonatkozó igények azonosítása;
 - A NAIH szerepével kapcsolatos igények és javaslatok feltárása.

A projekt alkalmazott kutatásainak mindegyike során a tervezett kérdőívek mint kvantitatív mérőeszközök kidolgozásakor érvényesülnek a kérdőívszerkesztés általános alapelvei (lásd: pl. Héra – Ligeti 2014!).

5.1.2.4 A gyakorlat mögött meghúzódó mélyebb okok feltárása – **Mélyinterjú**

A kutatásban tervezett mélyinterjúk szerepe kettős: egyrészt néhány interjú előrehozásával megalapozó szerepben támogatják a többi adatfelvétel mérőeszközeinek pontosítását, validálását; másrészt már azok részeredményeinek birtokában, a kvantitatív adatokból kevésbé érthető vagy akár ellentmondásos tapasztalatok mélyebb okainak, megértésének kulcsai lehetnek.

5.1.2.4.1 Az alkalmazott módszer jellemzői

A mélyinterjú egy kvalitatív kutatási módszer: az interjú során az interjút készítő kutató (interjúer) és az interjúalany beszélget, melynek keretében az interjúalany számára lehetősége van saját szavaival elmondania véleményét a tárgyalt kérdésekkel, problémákkal kapcsolatban. Az interjúkészítés céljának függvényében az interjúk különböző típusai különböztethetők meg. (Az interjú típusokról lásd bővebben pl. Héra és Ligeti (2014) módszertani könyvét!) Jelen kutatás esetében a tervezett beszélgetés a félig strukturált interjú sztenderdjeinek megfelelően zajlik; azaz egy előre meghatározott kérdéssor – úgynevezett interjú vezérfonal – mentén vezeti a beszélgetést a kutató; azonban a struktúrát rugalmasan kezeli a struktúrát, teret enged a beszélgetés során felmerülő, előre tervezett kérdéssortól esetlegesen eltérő kérdéseknek is. Az interjú beszélgetés – az interjúalany beleegyezése esetén – hangfelvétel rögzítése mellett zajlik, amely a későbbi feldolgozás alapját képezheti. A mélyinterjú módszerének előnye, hogy lehetővé teszi a téma árnyaltabb megértését, a háttérben meghúzódó motivációk, attitűdök alaposabb feltárását. Solt Ottilia (1998) megfogalmazása szerint a mélyinterjú kifejezés arra utal, hogy a beszélgetés célja a személyiség „mélyrétegeibe” hatolás és olyan információk (gondolatok, vélemények) felszínre hozása, amelyet az interjúalany sem tudott magáról vagy amelyre nem gondolt a korábbiakban.

Jelen kutatás esetében az interjúk nagyobb része időben a kvantitatív kutatási elemek – vagy legalábbis azok megkezdése után – kerül lebonyolításra, tehát lehetőséget teremt a kvantitatív részeredmények mélyebb megértésére, magyarázatára.

Az interjú szituáció kb. 45-90 percet igényel: ennyi időre van szükség a megfelelő légkör megteremtésére, a témával kapcsolatos bevezető beszélgetésre, majd a vezérfonal mentén haladva a kérdések alaposabb tárgyalására; illetve a vezérfonaltól eltérő, a beszélgetés során felmerülő egyéb, a válaszadó által fontosnak tartott kérdések, témák érintésére, majd a beszélgetés megfelelő lezárására. Egy jól felkészült kutató által vezetett interjú során a módszer lehetővé teszi a válaszmegtagadás visszaszorítását és magas válaszadási arány, illetve részletes, tartalmas válaszadási minőség elérését. Mélyinterjú készítése során az interjút készítő kutató szerepe különösen fontos: meg kell nyernie, kooperatívvá kell tennie az interjúalanyt, és értenie kell az érzékenyebb pontok kezeléséhez (Héra – Ligeti 2014). A közvetlen interakció a kutató és az interjúalany között lehetővé teszi a válaszok mellett egyéb, nonverbális jelek, a kérdésekkel kapcsolatban tanúsított reakciók megfigyelését, monitorozását, amelyek hasznos kiegészítő információként szolgálhatnak.

A kvalitatív kutatási módszerek, így a mélyinterjú esetén is számolni szükséges azonban bizonyos hátrányokkal, korlátokkal. Utóbbiak között említendő, hogy az interjú felmérés eredményei az alacsony, nem reprezentatív elemszámból adódóan nem általánosíthatók a vizsgált célcsoportra. Bizonyos esetekben hátrányt jelenthet az interjú módszer idő- és erőforrásigényessége: az interjú szervezése, elkészítése, majd a hanganyag feldolgozása, kivonat és átirat készítése egyaránt jelentős energia-ráfordítással járnak. Nem hátrányként, inkább számba veendő tényezőként említendő, hogy az interjúkészítés rugalmasságot igényel a kutató részéről; továbbá azt a képességet, hogy a kutató befolyásolás nélkül, mégis határozottan vezesse a beszélgetést. További kihívást jelenthet az interjúkészítés során, ha az interjúalany kevésbé közlékeny, csak tényszerű, rövid válaszokat ad, illetve esetleg éppen a mélyebb megértést segítő, érzékenyebb kérdéseket utasítja vissza vagy válaszolja meg tömören.

(A kvalitatív adatgyűjtési technikákkal és ezen belül az interjúk technikával kapcsolatos részletes módszertani leírásokhoz és megfontolásokhoz a hazai szakirodalomból lásd Solt (1998) és Héra – Ligeti (2014) írását; nemzetközi szakirodalmat tekintve lásd Bryman (2012) és Steiner (1996) művét!)

5.1.2.4.2 Az adatfelvétel célcsoportja, a mintavétel jellemzői

A közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett szereplők nyilvánosságának kutatása során a mélyinterjúk adatfelvétel a kérdőíves felmérés során is érintett témák széles körének mélyebb megértése céljából, a célcsoportnak megfelelő szervezetek felsővezetőinek bevonásával készül. A kutatás keretében minimum 50 fővel készül interjú úgy, hogy a célcsoport definiált alcsoportjainak megfelelő szervezettípusok mindegyike képviseltesse magát a mintában.

Az 5. táblázat ismerteti a mélyinterjúk felmérés mintájának tervezett összetételét.

5. táblázat: A mélyinterjúk adatfelvétel mintájának összetétele

Alcsoportok		A minta tervezett számossága (db)
Köztulajdonban levő gazdasági társaságok		50
Állami, önkormányzati háttérű alapítványok		
Közttestületek		
Az Infotv. 26. § (3) bek. alapján átláthatóságra kötelezett szervezetek	Kötelező közszolgáltatók	
	Monopolszolgáltatók	
Az Infotv. 27. § (3) és (3a) bek. első mondata alá tartozó szervek		
Állami költségvetési szervként működő felsőoktatási intézmények		

Forrás: saját szerkesztés

A minta kialakításakor több kiválasztási szempont is érvényesül:

- A fenti szervezettípusok mindegyike jelenjen meg a mintában;
- A kiválasztás során érvényesüljenek az ágazati szempontok (ahol releváns);
- A mintában jelenjenek meg az információszabadsággal kapcsolatos tevékenységek terén jó gyakorlatokkal bíró, példaként kiemelhető szervezetek, valamint e téren gyengén teljesítő szervezetek egyaránt;
- A kiválasztás során kerüljön figyelembevételre a közérdeklődés mértéke és/vagy a szervezet tevékenységének volumene
- A felsőoktatási ágazat egésze legyen lefedve a mintában.

A jó és rossz gyakorlatok azonosítása a NAIH jelentéseiben foglaltak, a Transparency International vonatkozó kutatási eredményei, a már megvalósult primer adatfelvételek részeredményei, illetve a kimittud.atlatszo.hu oldalon elérhető teljesülési gyakorlat alapján történik meg.

Az elemzési egységet a mélyinterjúk adatfelvétel során is a megkeresett szervezetek képezik, a szervezeti gyakorlat a felsővezetőkkel lebonyolított interjúk során lesz kinyerhető.

5.1.2.4.3 Az adatfelvétel tartalmi fókuszai, céljai

A mélyinterjúk felmérés célja a helyzetelemzésben és a már lebonyolított primer kutatásokban azonosított problémák okainak, lehetséges megoldásainak feltárása, jó gyakorlatok és adatkezelői igények azonosítása. A közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett szereplők nyilvánosságának kutatása esetében kiemelt cél a vizsgált célcsoport által észlelt – az online kérdőíves adatfelvétel során feltárt – közzétételi kötelezettségekkel kapcsolatos tapasztalatok és kihívások mélyebb megértése, átfogóbb, komplex kép alkotása a témában. A mélyinterjúk beszélgetés egy előre meghatározott

kérdéssor – ún. interjú vezérfonal – mentén zajlik, teret engedve azonban a beszélgetés alatt felmerülő további releváns kérdéseknek, témaköröknek is. Az online kérdőívhez hasonlóan a mélyinterjú által érintett témák között is megtalálhatóak a projekt keretében lebonyolítandó három, célcsoportok mentén elkülönülő kutatás szempontjából vett horizontális jellegű témák. Ezek mindhárom kutatás által vizsgált célterület szempontjából relevánsnak bizonyulnak, illetve lehetőséget adnak összehasonlító elemzések, a célcsoporti sajátosságok feltárását szolgáló kontextuális összevetések elvégzésére. Ezen túl az interjú vezérfonal a közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett szereplőkre jellemző releváns kérdéseket, kérdésblokkokat is tartalmaz. A mélyinterjú tervezett témablokkjai¹⁰ – amelyek prioritizálására, esetleges szelektálására, illetve részletező kifejtésére a mérőeszközök kidolgozásának szakaszában kerül sor – a következők:

- Bevezető, ráhangolódást biztosító kérdések;
- Érintettség megítélése (mennyire tartja az interjúalany az általa képviselt szervezetet az Infotv. hatálya alá tartozó szervezetnek);
- Az elektronikus közzététel és az adatigénylések kiszolgálásának szervezeti folyamata, felelősei, formája:
 - Aggályok az adatigénylések teljesítésével kapcsolatban:
 - Üzleti titok kérdésköre (ha nem említi magától);
 - Szerzői jog kérdésköre (ha nem említi magától);
- Szervezeti jó gyakorlatok, jól működő területek azonosítása;
- A közzétételi gyakorlat jellemzői specifikus területeken:
 - Környezeti információval kapcsolatos adatkérések, közzététel (állami és önkormányzati cégek, illetve téma szerint egyes köztestületek alcsoportja esetén releváns);
- A szervezet kötelezettségeken felüli, átláthatóságot biztosító tevékenységeinek jellemzői és az ezekhez kapcsolódó szervezeti megfontolások:
 - Egyedi listával kapcsolatos kérdések;
 - 1. szinthez tartozó általános tájékoztatás tartalmához, formájához kapcsolódó kérdések;
- Kapcsolat a Hatósággal;
- Kötelezettségek teljesítéséhez kapcsolódó akadályok, gátló tényezők, megghiúsulási okok mélyebb feltárása (a vezérfonal reflektál itt a helyzetelemzésben és a már lebonyolított primer adatfelvételekben feltárt, közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett szereplőkre jellemző gyakori problémákra);
- Megoldási javaslatok összegyűjtése a feltárt problémákhoz kapcsolódóan;
- A szervezet információs szabadság témájához kapcsolódó tájékoztatói gyakorlatának és tájékoztatásra vonatkozó igényeinek részletesebb specifikálása.

5.1.2.5 Az adatigénylés gyakorlatának és kihívásainak feltárása – **Fókuszcsoportos interjú**

Az adatigénylők által tapasztalt kihívások, illetve a teljesítési gyakorlathoz kapcsolódó elégedettségük feltárása fókuszcsoportos interjúk keretében, a területen aktív szereplők bevonásával valósul meg.

5.1.2.5.1 Az alkalmazott módszer jellemzői

A fókuszcsoportos interjú szintén egy kvalitatív kutatási technika: a beszélgetés egy moderátor vezetésével zajlik és meghatározott számú résztvevő egyidejűleg, csoportosan vesz részt benne. A fókuszcsoport módszere korábban szinte kizárólag a piackutatás világában volt használatos, az 1980-as évektől azonban a társadalomkutatás legkülönbözőbb területein vált egyre népszerűbbé. A fókuszcsoportos interjú módszere valahol az interjú és a megfigyelés határán helyezkedik el: a csoportos interjúhelyzet közben ugyanis a kutatók folyamatosan megfigyelik – és akár videófelvétellel is rögzítik – a résztvevők reakcióit, gesztusait stb. (Héra – Ligeti 2014). A fókuszcsoportos beszélgetés

¹⁰ A mérőeszköz tervezett témablokkjai alcsoportokhoz igazítottak lesznek, azon válaszadó szervezetek, amelyek közpénz felhasználásában érintettek, de nem közfeladatot ellátó szervezetek, kizárólag a számukra releváns, jogszabályban előírt kötelezettségekhez kapcsolódó kérdésekkel találkoznak az interjú során.

a fent tárgyalt egyéni mélyinterjúhoz hasonlóan egy előre meghatározott kérdéssor (vezérfonal) mentén zajlik, azonban rugalmasan kezelve a struktúrát, teret engedve a további felmerülő releváns kérdéseknek, témáknak. A beszélgetés a résztvevők előzetes beleegyezésének megfelelően hangfelvétel és esetenként videófelvétel rögzítése mellett zajlik, melyek a későbbi feldolgozás alapját képezik. A fókuszcsoporthoz tartozó interjú során lehetőség van különböző kreatív technikák beépítésére is, mint például asszociációs feladatok alkalmazására.

A fókuszcsoporthoz tartozó interjú kiválóan alkalmas az attitűdök vizsgálatára, előnye – az egyéb kvalitatív módszerekhez hasonlóan –, hogy lehetővé teszi a kérdéskör, probléma mélyebb értelmezését, pontosabb megértését. A fókuszcsoporthoz tartozó beszélgetés során az interakció olyan formái is előfordulhatnak, mint például az egymással való egyetértés vagy éppen ellenkezés, a másik mondanójának megkérdőjelezése vagy éppen értelmezése, indoklása. Ezeknek a célcsoporti interakcióknak a megfigyelése gazdagítja az eredményeket, és segíti a vizsgált probléma, kérdéskör minél részletesebb feltárását. A fókuszcsoporthoz tartozó interjú további előnye egy egyéni interjúval szemben, hogy a kevésbé közlékeny résztvevők ebben a szituációban könnyebben megnyílhatnak, mivel a csoportos jelenlét bátorítóan hat rájuk. A fókuszcsoporthoz tartozó kvalitatív kutatási módszerek között aránylag erőforráshatékonynak tekinthető, egy alkalommal ugyanis több személy véleményének, attitűdjének, tapasztalatainak feltárására is sor kerül.

A fókuszcsoporthoz tartozó interjú módszere kínálta számos előny és lehetőség mellett természetesen annak hátrányaival, korlátaival is számolni szükséges. Mint a kvalitatív adatgyűjtési módszerek általában, a fókuszcsoporthoz tartozó interjú eredményei sem alkalmasak a vizsgált célcsoportra történő általánosításra. A csoportdinamikából adódó előnyök egyúttal akár hátrányként is megjelenhetnek, pl. az erősebb „hangok” jelenléte a csoportban korlátozhatja a kevésbé közlékeny, nyitott interjúalanyok megszólalásait, bátorítás helyett hathatnak éppen fordított irányban is. Továbbá a csoportos gondolkodás akár torzíthatja is az egyének gondolatait, attitűdjeit, és kimondatlanul maradhatnak a kutatás szempontjából fontos információk. A csoportos szituációból adódóan érzékeny, bizalmasabb kérdések megvitatására a fókuszcsoporthoz tartozó kevésbé alkalmas, mint az egyéni interjú. A fókuszcsoporthoz tartozó interjú további hátránya, hogy a szervezés terén több erőforrást igényel: megfelelő számú interjúalany felkérése, informálása, közös időpont egyeztetése szükséges. A mélyinterjúhoz hasonlóan a fókuszcsoporthoz tartozó beszélgetés levezetése is felkészült kutató részvételét igényli. A moderátori szerep speciális, összetettebb feladat, az egyéni interjúval szemben ugyanis egyszerre több interjúalany részvételét, hozzászólását szükséges kontrollálni. A csoporthatásból adódóan a téma könnyen alakulhat, eltérhet a vezérfonaltól, amelynek kezelése és megfelelő – a véleményeket nem befolyásoló – irányítása a moderátor felelőssége.

(A fókuszcsoporthoz tartozó mint kvalitatív adatgyűjtési technika mélyebb és részletesebb leírásához a hazai szakirodalmat tekintve lásd Síklaki (2006), Héra – Ligeti (2014) írását, a nemzetközi szakirodalmat tekintve lásd Bryman (2012) és Morgan (1997) művét. Továbbá kifejezetten az online platformon történő fókuszcsoporthoz tartozó beszélgetésekkel kapcsolatos megfontolásokhoz lásd Vicsek (2017) tanulmányát!)

5.1.2.5.2 Az adatfelvétel célcsoportja, a mintavétel jellemzői

A fókuszcsoporthoz tartozó interjú során a közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett szereplők nyilvánosságának vizsgálatára az adatigénylői oldal szemszögéből kerül sor, azon elsősorban az ide sorolható szervezeteknek címzett adatigénylésekben jártasabb állampolgárok, civil szervezetek és a sajtó képviselői vesznek részt. A felmérés keretében 5 fókuszcsoporthoz tartozó lebonyolítására kerül sor alkalmanként 8-15 fő bevonásával. Az állampolgárok, civil szervezetek és a sajtó képviselőinek kiválasztásakor a következő szempontok érvényesülnek:

- Érdemes legalább egy fókuszcsoporthoz tartozó területi, lokális célzottsággal megvalósítani, ugyanis az önkormányzati háttérű cégek, alapítványok kapcsán jellemzően helyi ügyekben és helyi szereplők érdeklődése releváns;
- A köztisztviselők egy része esetében megfontolandó az adott köztisztviselő által képviselt, tagok nyilvánossággal kapcsolatos véleményének feltárása is egy önálló fókuszcsoporthoz tartozó keretében;
- A civil szervezetek esetében a nem formális civil szerveződések (akár Facebook csoportok) képviselőit is érdemes bevonni a kutatásba;
- Fővárosi és vidéki adatigénylők megszólaltatása is javasolt;

- Az állampolgárok esetében a releváns szereplők azonosítására alkalmas lehet a kimittud.atlatszo.hu felülete, illetve támogatás kérhető ebben a releváns civil szervezetektől közvetlenül is.

A résztvevők toborzására a következő felületek, csatornák lehetnek alkalmasak (az indikatív lista szakmai megfontolásoknak megfelelően változhat a szervezési szakaszban):

- Releváns civil szervezeti kör szakértői meghatározása;
- Releváns civil szervezetek hírleveleiben, honlapjain jelentkezési lehetőség megadása;
- Kimittud.atlatszo.hu felületén regisztrált felhasználók közvetett megkeresése, felkérése a kutatásban való részvételre;
- Az ágazati munkacsoportokon résztvevők ajánlásai alapján vett felkérés;
- A projekt keretében szervezett szakmai rendezvényeken résztvevők számára jelentkezési lehetőség megadása;
- A NAIH ügyfélszolgálatán vagy honlapján érdeklődők számára a részvétel lehetőségének felkínálása;
- Köztisztviselői tagokból szervezett fókuszcsoport esetén magának a köztisztviselőnek a felkérése résztvevők ajánlására.

5.1.2.5.3 Az adatfelvétel tartalmi fókuszai, céljai

A fókuszcsoportos interjú célja az adatigénylés gyakorlatának és kihívásainak adatigénylők szempontjából vett feltárása. A fókuszcsoportos beszélgetés egy előre meghatározott kérdéssor (vezérfonal) mentén zajlik, ugyanakkor, mint az fentebb bemutatásra került, teret enged a beszélgetés alatt felmerülő további releváns kérdéseknek, témaköröknek is. A kutatás során alkalmazott legtöbb kutatási módszerhez hasonlóan a fókuszcsoportos interjú által érintett témák között is megtalálhatóak a projekt keretében lebonyolítandó három, célcsoportok mentén elkülönülő alkalmazott kutatás szempontjából vett horizontális jellegű témák, valamint a közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett szereplők nyilvánosságának kutatása hatáskörébe tartozó célcsoportra egyedileg jellemző kérdések, kérdésblokkok is. A fókuszcsoportos interjú tervezett témablokkjai – amelyek prioritizálására, esetleges szelektálására, illetve részletező kifejtésére a mérőeszközök kidolgozásának szakaszában kerül sor – a következők:

- Bevezető, ráhangolódást biztosító kérdések;
- Az adatigénylők által benyújtott adatigénylések jellemzői:
 - Az adatigénylés címzettjei;
 - A benyújtott adatigénylések tartalmi jellemzői;
 - Az adatigénylés benyújtásának oka, az adatigénylők motivációi;
- Adatigénylések benyújtásának módja, formai, technikai jellemzői;
- Adatigénylésekkel kapcsolatos tapasztalatok, jellemző problémakörök feltárása;
- Az adatigénylések folyamatával, gyakorlatával kapcsolatos tapasztalatok specifikus területeken (amennyiben maguktól nem említik):
 - Üzleti titok kérdése;
 - Szerzői jog kérdése;
 - Környezeti információval kapcsolatos adatkérések és közzététel;
- Az adatigénylések folyamatával, gyakorlatával kapcsolatos elégedettség, fejlesztendő területek;
- Javaslatok a jelenlegi szabályozás módosítására vonatkozóan;
- A lehetséges korrekciós mechanizmusok ismerete az adatigénylők körében, ezekhez való folyamodás előfordulása, vonatkozó tapasztalataik;
- A tájékozódást segítő felületek használatával kapcsolatos gyakorlatok, azokkal kapcsolatos elégedettség feltárása (pl. naih.hu; kimittud.atlatszo.hu; kozadat.hu).

5.1.2.6 Adatigénylési ügyek gyakorlati szempontú elemzése és értékelése – **Esettanulmány**

A közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett szereplők nyilvánosságának kutatása keretében konkrét adatigénylési ügyek gyakorlati szempontú elemzése és értékelése is megvalósul. Az elemzés fókuszában az üzleti titok és a szerzői jog kérdésköre, valamint az adatszolgáltatási kötelezettség alá tartozó érintettek körének lehatárolása áll. Az esettanulmány készítése során legalább tíz eset feltárására és elemző bemutatására kerül sor.

5.1.2.6.1 Az esetek feldolgozása során alkalmazott módszertan jellemzői

A jogesetmegoldásnak, -feldolgozásnak több módszere van, tipikusan egyik sem elterjedt Magyarországon. Az egyik ilyen angolszász típusú modell az IRAC-módszer (<https://rasmussen.libanswers.com/faq/263798>), a másik a német Gutachten (jogi szakértői vélemény) stílusú módszer (Schultz, M. (2020): Magánjogi jogesetmegoldási módszertan. 125-128. Weblink: <http://eta.bibl.u-szeged.hu/4969/>). Az IRAC módszer nagyon leegyszerűsített, kevésbé tagolt. A jogi szakértői vélemény alapú jogesetmegoldás viszont túl gépies, meghatározott szempontok szerint vizsgálja az esetet, nem enged teret metajurisztikus szempontoknak, a jogértelmezés terén belül marad, az ezen túli korrekciók esetleges értelmezésére a konkrét problémával összefüggésben nem nyújt mozgásteret.

Az esettanulmányban ezért a Jogesetek Magyarázata folyóirat szerzők részére meghatározott szempontok szerint kerülnek elemzésre az esetek (<https://jema.hu/index.php?o=9>). Az itt meghatározott szempontok kiválóan alkalmasak arra, hogy a feldolgozandó esetet, az ahhoz kapcsolódó tényeket, a pertörténetet és a bíróság indokolását bemutassa. Külön részben kerül elhelyezésre az az elvi tétel, amelyet a bíróság vagy más hatóság a döntésében megfogalmazott vagy egyébként az indokolásában kimondott, és a kutatás szempontjából releváns. A kritikák és az egyes jogalkalmazó szervek joggyakorlatának beépítésére szintén kiváló lehetőséget biztosít ez a módszer. Az így szerzett tapasztalatok, információk, illetve az ezek alapján levont következtetések ezáltal egységes rendszerben szerepelnek minden jogeset és az esettanulmány egészének vonatkozásában is. Az így kinyert információkat és következtetéseket ezután az összefoglaló elemzés is fel tudja használni, illetve kamatoztatni tudja.

5.1.2.6.2 Az adatfelvétel tartalmi fókuszai, céljai

Az esettanulmányban vizsgálandó ügyek (esetek) kapcsán előzetesen az alábbi kiválasztási szempontok kerültek meghatározásra:

- NAIH érintettség felmerül-e az eset kapcsán;
- A bíróság érintettsége felmerül-e az eset kapcsán;
- Az Infotv. 26. § (3) bek. azon közszolgáltatást ellátó alanyaira vonatkozó esetek, ahol az adatkezelő nem áll köztulajdonban.

A kiválasztási szempontok véglegesítése a 3. Kutatás Helyzetelemzés c. dokumentumának NAIH részéről történő elfogadását követően, célzott NAIH-os szakértői egyeztetésen történik meg.

Az alábbi 6. táblázat a kiválasztott ügyek elemzési szempontjait és azok tartalmát foglalja össze.

6. táblázat Az Esettanulmányban vizsgált ügyek elemzési szempontjai

Jogeselelemzési szempont	Tartalom
Az elemzést megelőző járulékos részek	<ol style="list-style-type: none">1. Az elemzett eset pontos és hivatalos hivatkozása.2. Ha a döntést közzétették, a hivatkozási száma.3. Az értelmezett jogszabályhelyek felsorolása.
Tények	<ol style="list-style-type: none">1. A tények tömör, lényegre törő bemutatása.2. Csak a jogilag releváns, továbbá az ügyről esetleg a közbeszédben ismertté vált tényeket tartalmazza.3. Releváns minden olyan tény is, amelynek relevanciája kérdéses lehet.

Jogeselemezési szempont	Tartalom
Pertörténet	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tartalmazza a felek megnevezését (ha vannak); valamint 2. a per legfontosabb eseményeit dátumokkal. 3. Amennyiben másod- vagy harmadfokú bírósági ítéletről van szó, akkor itt kell megemlíteni a korábbi döntéseket is, egy-két mondatban utalva a döntés eredményére és főbb indokaira. 4. A bírók megnevezése (az Alkotmánybíróságnál az előadó bírót; de az Európai Bíróságnál ez elmarad, hiszen nincs előadó bíró). 5. Az adatok közül azokat kell feltüntetni, amelyek nyilvánosan elérhető adatbázisokban fellelhetők. Ha tehát a bírósági honlapról letölthető ítéletben mindez benne van, akkor feltüntetjük, ha nincs, akkor nem. Ugyanígy kerüljük a nem nyilvános periratokra való hivatkozást az esetelemzésben. 6. A korábbi döntések rekonstrukciója ide kerül; külön kritikájukra azonban nem itt tér ki a vizsgálat. 7. Az Európai Bíróság esetében a főtanácsnoki vélemények bemutatása.
A döntés jogi érvelése	<ol style="list-style-type: none"> 1. A rekonstrukció előkészíti a későbbi kritikát (az egyes érvelési lépéseket érthetően és világosan különítsük el, esetleg számozzuk be római számokkal, hogy könnyebben hivatkozhatunk rájuk később). 2. Nagyon fontos, hogy itt ne kezdjük el minősíteni az érvelést, az ugyanis egy későbbi rész feladata. 3. Ahol van különvélemény vagy párhuzamos indokolás (Alkotmánybíróság), ott azt elkülönítve, az előbbi szempontok (érthető és tömör stílus, világos és tagolt szerkezet) figyelembevételével kerüljön bemutatásra.
A konkrét döntésben szereplő elvi megállapítás	<ol style="list-style-type: none"> 1. Az értelmezett jogszabályhelyet konkretizáló, de absztrakt elvi jelentőségű szabály, amely a jogszabályi rendelkezésnél konkrétabb (ideértve annak kivételeit is). 2. A ratio decidendi mindig tartalmazza az értelmezett jogszabályhelyet is. Például: <i>„Nem áll fenn az Mt. 96. § (1) bekezdés a) pontja szerinti rendkívüli felmondási ok, ha a munkavállaló kellő időben és többször jelezte betegségét a munkáltatónak, és az igazolások kiadása után azokat meg is küldte a részére.”</i> 3. A megfogalmazás során igyekezzünk pontosak és egyértelműek lenni – akkor is, ha ez kissé nehézkesen hosszú megfogalmazáshoz vezet.
A jogi érvelés kritikája	<p>A kritika legfontosabb szempontjai (ezek csupán szempontok, nem szerkezeti egységek az elemzésben):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A jogi kiindulópontok megválasztása; 2. Egyes érvelési lépések megkérdőjelezése; 3. Belső ellentmondás-mentesség; 4. Lehetséges kérdések és lehetséges ellenérvek megválaszolása; 5. Fogalmi homályosság (definíciók hiánya vagy azonos kifejezések eltérő értelemben való használata) eloszlata; 6. Az érvelés általános szerkezete (egy érvet előbb kellett volna említeni az ítéletben, mert korábban már implikálta az érvelés) és stílusa (érthetősége).
Az eset jelentősége	<ol style="list-style-type: none"> 1. Elsősorban a döntés társadalmi-közéleti vagy (jövőbeli) joggyakorlatbeli jelentőségének bemutatása, előrevetítése. 2. Más jogrendek érvelési mintái is itt említhetők meg.

Forrás: JeMa, saját szerkesztés, kivonat

5.1.2.7 Az elérhető releváns dokumentumok és a meglévő statisztikai adatok másodelemzése – Desk research

A helyzetelemzés sem időbeli, sem terjedelmi okokból kifolyólag nem adott lehetőséget az elérhető adatvagyon és dokumentumhalmaz széles körű és részletes elemzésére. A kutatás második szakaszában emiatt tovább folytatódik a releváns dokumentumok és adatok bekérése, valamint azok

elemzési céljainak megfelelő feldolgozása. A kutatás második szakaszában feldolgozásra szánt releváns adatforrások körét az 5.1.3-as fejezet mutatja be.

(Az elérhető adatok másodelemzésével, hivatalos dokumentumok másodelemzésével kapcsolatos további módszertani megfontolások összegzését lásd Bryman (2012) művében!)

5.1.2.8 A célcsoport bevonását célzó **egyéb kutatási elemek**

A hagyományos értelemben vett kutatási módszerek mellett fontos megemlíteni a projekt azon elemeit, melyek a NAIH, a célcsoport, a civilek és egyéb releváns szereplők bevonását, vonatkozó tapasztalataik becsatornázását, illetve az eredmények érintettek általi validálását szolgálják. Ezek a források a kutatások szempontjából szintén értékes, beépíthető információkat nyújtanak a vizsgálatok célzásának, tartalmának kijelölése vagy az eredmények értelmezése szempontjából. A következő formákban és tartalommal kerül sor a bevonást, validálást, disszeminálást szolgáló tevékenységekre:

- **Kutatási szakértői operatív munkacsoportok szervezése:** A NAIH munkatársai és a projektet megvalósító konzorciumot képviselő szakértők részvételével kéthetente szervezett szakmai fórum kerül lebonyolításra, amely a résztvevők szakmai rálátása, széleskörű ismeretei, tapasztalatai révén a kutatások teljes folyamatában inputként szolgálnak. Az itt kialakuló szakmai diskurzus fontos forrása a tervező, elemző munkának.
- **Ágazati munkacsoportok szervezése:** A Kutatási projekt keretében az alkalmazott kutatások teljes időtartamára vonatkozóan összesen 11 fő ágazati szakértő teljesítésbe történő bevonására kerül sor, akiknek szerepe az ún. ágazati munkacsoportoknál érvényesül, amelyek 11 szakterülethez kapcsolódóan működnek, és legalább 2-2 alkalommal (összesen 22 alkalommal) üléseznek a megvalósítás során. Az ágazati munkacsoportok a következő szakterületekhez kapcsolódnak: környezetvédelem; szociális ügyek; egészségügy; közlekedés; oktatás-pedagógia; társadalmi integráció és hátrányos helyzetű célcsoportok; rendészet; sport; közösség és hagyományörzés; művészet és kultúra; egyház. Az ágazati munkacsoportok célja a kutatás ágazati szakmai véleményezése, ágazati szakmai javaslatok megfogalmazása, az eredménytermékek véleményezése és az adott ágazatban jártas civil szervezetek bevonása. Az ágazati munkacsoportok formája kiemelten alkalmas a kutatásokban vizsgált kérdéskörök, problémák megközelítésére, megvitatására, kiegészítve, erősítve ezáltal a további kutatási módszerek segítségével nyert eredményeket.
- **Szakmai rendezvények:** Országosan több helyszínen, legalább 20 alkalommal, alkalmanként 20-30 fő részvételével kerül sor a kutatásokhoz kapcsolódó célcsoportok és a civilek bevonását támogató országos tájékoztató szakmai rendezvények, valamint a szakmai eredményekhez kapcsolódó disszeminációs rendezvények lebonyolítására. A célcsoportok és a civilek bevonását célzó rendezvények lehetőséget biztosítanak – a primer és szekunder adatfelvételek mellett – a kutatási eredmények további értékes információkkal történő gazdagítására, az eredmények érintettekhez való eljuttatására. A szakmai rendezvények régióként szerveződnek (2*7 regionális rendezvény), illetve további 3-3 db tematikus országos rendezvényt (közpénzfelhasználás, felsőoktatás, környezetvédelem) foglalnak magukban.

5.1.3 Az elemzések részletes adattartalma

Jelen fejezet összefoglalja, hogy az adatgyűjtés fő típusa (desk research/primer adatfelvétel) és a konkrét módszerek szerint várhatóan milyen adattartalom áll elő a 3. Kutatás során, és az adott források mely releváns hipotézisek igazolását/cáfolatát teszik lehetővé. A táblázatban felsorolt információk egy része emellett a primer adatfelvételek operatív előkészítéséhez (pl. reprezentatív mintavételi terv kidolgozása, súlyozás, címlisták elkészítése stb.) nyújt inputokat.

7. táblázat: Az adatgyűjtés módszerei és adattartalma

Adatgyűjtés típusa	Adatgyűjtés módszere / adatok forrása		Adattartalom
Desk research	Jogszabáylelemzés: kutatás-specifikus jogszabáylelemzés segítségével a jogszabályi kötelezettségek vizsgálata.		A releváns jogszabályok listáját lásd a Helyzetelemzés 9.1.2 alfejezetében!
	Előzménykutatások feldolgozása: a kutatás keretében vizsgált célcsoportokhoz tartozó gyakorlatok és problémák vizsgálata a releváns, aktuális előzménykutatások számbavételével.		A helyzetelemzés során felhasznált, a területen lezajlott kutatási előzmények és forrásanyagainak tételes listáját lásd a Helyzetelemzés 9.1.1 alfejezetében! A helyzetelemzés során felhasznált egyéb dokumentumok jegyzékét lásd a Helyzetelemzés 9.1.3 alfejezetében!
	Elérhető (nyilvánosan hozzáférhető/adatkérés keretében bekért ¹¹) statisztikai adatok elemzése, valamint kvalitatív tartalmak szöveganalitikai feldolgozása	Központi Statisztikai Hivatal	A KSH Tájékoztatási adatbázisa témák szerint tartalmaz szakstatisztikákat. A felületen az elérhető dimenziók mentén az egyéni igényeknek megfelelően összeállíthatók és letölthetők az adattáblák. Többek között a következő adattáblák és azok tartalma emelhető ki a 3. Kutatás szempontjából: Regisztrált gazdasági szervezetek idősorosan: Köztisztületi költségvetési irányító és költségvetési szervek; Köztisztületi költségvetési szerv; Közalapítvány önálló intézménye; A nonprofit szektor adatai: A nonprofit szervezetek száma - Köztisztület.
			A KSH összefoglaló (STADAT) táblagyűjteménye egy kész táblákat tartalmazó táblarendszer, amely a KSH által gyűjtött, illetve más szervezetektől átvett legfontosabb adatokat, mutatókat tartalmazza. A területi adatok régió és megye szerinti bontásban érhetők el. Az idősoros adatok által lefedett időintervallum hossza adatkörönként változó. Többek között a következő adattábla és annak tartalma emelhető ki a 3. Kutatás szempontjából: A központi költségvetés kiadásai;

¹¹ Az egyedi kérések alapján összeállítható információk beépíthetősége függ az illetékes adatgazda együttműködési hajlandóságától és a ténylegesen rendelkezésre álló és kiadható információk tartalmától. A táblázatban foglalt adattartalom emiatt némileg módosulhat a kutatás során.

Adatgyűjtés típusa	Adatgyűjtés módszere / adatok forrása		Adattartalom
			A Gazdasági Szervezetek Regisztere (GSZR) valamennyi, Magyarországon adószámmal rendelkező gazdasági szervezet és magánszemély statisztikai adatgyűjtésekhez és feldolgozásokhoz szükséges adatait tartalmazza.
		A Nonprofit Szervezetek Regisztere (NOPREG) tartalmazza az adószámmal rendelkező és adószámmal nem rendelkező nonprofit szervezetek adatait.	
		OSAP 1156 – Statisztikai jelentés a civil és egyéb nonprofit szervezetek tevékenységéről – A nonprofit szervezet bevételei (pl. Központi állami támogatás, Önkormányzati támogatás).	
		OSAP 1658 – Statisztikai jelentés a bevett egyházak, a bejegyzett egyházak, a nyilvántartásba vett egyházak, továbbá azok belső egyházi jogi személyeinek tevékenységéről – állami, önkormányzati hozzájárulás mértéke főbb területekenként.	
	Közbeszerzési Hatóság		A magyar közbeszerzések számokban – Gyorsjelentés 2020: az éves gyorsjelentésekben már feldolgozott adatok, statisztikák jelennek meg; CORE szerződésnyilvántartás: közbeszerzési szerződési lista; Egyedi adatkérés alapján összeállított közbeszerzési adatbázis az ajánlatkérőkre, a nyertes ajánlattevőkre, illetve a vonatkozó szerződések tartalmára vonatkozóan.
	Igazságügyi Minisztérium		Országos Cégnylvántartó és Céginformációs Rendszer
	Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.		Az MNV Zrt. társasági portfóliója
	Belügyminisztérium		A Belügyminisztérium nyilvános dokumentumai között elérhetők az egyes önkormányzati tűzoltóságokra eső veszélyeztetettség pontszámok.
Pénzügyminisztérium		2478 – Az egyházi és nem állami fenntartású szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok állami támogatása.	
Magyar Államkincstár		2280 – Költségvetési szervek adatai; költségvetési szervek törzskönyvi nyilvántartása: A törzskönyvi nyilvántartásba a törvény által az államháztartás központi alrendszerébe sorolt köztestületek, a helyi önkormányzatok, a nemzetiségi önkormányzatok, a társulások, a térségi fejlesztési tanácsok, valamint jogszabály alapján a költségvetési szervek gazdálkodására vonatkozó szabályokat alkalmazó egyéb jogi személyek (a továbbiakban együtt: törzskönyvi jogi személy) adatai kerülnek bejegyzésre.	

Adatgyűjtés típusa	Adatgyűjtés módszere / adatok forrása		Adattartalom
			<p>A MÁK által biztosított informatikai rendszerben (OTR - Országos Támogatás – ellenőrzési Rendszer) nyilvántartott támogatási igényléshez, döntéshez stb. kapcsolódó információk Áht. szerinti adatai „Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. Törvény 39/A. Nyilvánosság kötelezettségnek történő megfelelés szerinti táblázat”-ban tekinthetők meg.</p> <p>2309 – Agrártámogatásban részesülő gazdálkodók nyilvántartása</p>
		Országos Bírósági Hivatal	<p>Bírósági civil szervezeti nyilvántartás (a névjegyzék a 2011. évi CLXXXI. törvény 86. § (1) bekezdése szerint közhiteles), alapítói adatok szerinti lekérdezése.</p> <p>Az Országos Bírósági Hivaltól egyedi adatkérés keretében bekérhető releváns adatok: Speciális lekérdezések adatkérési perekben; Esetlegesen bírói szakba került közérdekű adattal visszaélés miatti büntetőügyek.</p>
		Oktatási Hivatal	Felsőoktatási Információs Rendszer (FIR): egyetemek, főiskolák listája és vonatkozó információk.
		NISZ Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt.	A kozadat.hu releváns közzétételi egységére vonatkozó adatkérés, mely korlátozottan alkalmas lehet az állami és önkormányzati háttérű gazdasági társaságok, alapítványok és szövetkezetek feltérképezésére.
		Kimittud.atlatszo.hu adatainak másodelemzése	<p>Portálon keresztül benyújtott adatigénylések háttéradatbázisa;</p> <p>Az oldal látogatottsági statisztikái.</p>
		NAIH adatbázisok és dokumentumok	<p>Adatigénylések teljesülésére és elutasítására vonatkozó jelentések adatbázisa: az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 30. § (3) bekezdés második fordulata alapján a közfeladatot ellátó szervezeteknek a tárgyévét követő év január 31-éig tájékoztatniuk kell a Hatóságot a közérdekű és a közérdekből nyilvános adat megismerése iránt tárgyévben benyújtott, elutasított kérelmekről, illetve az elutasítások indokairól; a szervezetsoros adatbázis tartalmazza az adatigénylés teljesülésére vonatkozó információt (döntést), valamint elutasítás esetén az elutasítás okát;</p> <p>Információszabadsághoz kapcsolódó állásfoglalások és jelentések;</p> <p>NAIH éves beszámolóí.</p>

Adatgyűjtés típusa	Adatgyűjtés módszere / adatok forrása	Adattartalom
	<p>Esettanulmány: adatigénylési ügyek gyakorlati szempontú elemzése és értékelése.</p>	<p>Legalább tíz eset feltárása és elemző bemutatása, fókuszban az üzleti titok és a szerzői jog kérdéskörével és az adatszolgáltatási kötelezettség alá tartozó érintettek körének lehatárolásával.</p> <p>A részletekről lásd a jelen Kutatási terv 5.1.2-es alfejezetét!</p>
<p>Primer adatfelvétel</p>	<p>Honlapelemzés: elektronikus közzétételi kötelezettség teljesítésének vizsgálata.</p>	<p>A közzététel helye;</p> <p>Az általános közzétételi listán meghatározott adatok közzétételének és a nyilvánosság biztosítására vonatkozó információk:</p> <ul style="list-style-type: none"> a közzététel megvalósulása; az információk közzétételének jogszabályi előírásnak való megfelelése; információk fellelhetőségének helye a honlapon belül; szervezet regisztrált szereplője-e a közadattárnak; közadattárra való hivatkozás megtalálható-e a főoldalon, a logó klikkelhető-e, releváns tartalomra mutat-e; nem saját honlapon történő közzététel esetén az egyes adatgazdák közzétételi egységeinek egymástól megfelelő módon történő elkülönülésének vizsgálata (adatfelelősönkénti tagolás); <p>szükséges adatok, információk közzétételi listák szerinti közzétételi egységekben történő közzétételének megvalósulása;</p> <p>nem releváns közzétételi egységek fellelhetősége azzal a feltűntetéssel, hogy azok nem relevánsak a szervezetek szempontjából;</p> <ul style="list-style-type: none"> feltöltött fájl minősége; hozzáférés korlátozásmentessége; honlap akadálymentessége a 305/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 5. § (3) értelmében; archiválási kötelezettség teljesülése; egyedi lista fellelhetősége, azon szereplő elemek számossága. <p>Alminta-specifikus szempontok ellenőrzése:</p> <ul style="list-style-type: none"> köztulajdonban levő gazdasági társaságok esetében a különös közzétételi listán szereplő információk elérhetősége, annak formája; közttestületek esetében az irányadó köztestületi törvénynek való megfelelés. <p>A részletekről lásd a jelen Kutatási terv 5.1.2-es alfejezetét!</p>
	<p>Próba-adatigénylés: az adatigénylések teljesítési gyakorlatának vizsgálata.</p>	<p>A próba-adatigénylés keretében maximum 3-5 kérés megküldésére kerül sor:</p> <p>1. Közérdekű adatigénylésre és a közérdekű adatok közzétételére vonatkozó (Infotv. 30. § (6) bek. és 35. § (3) bek. szerinti) szabályzatok kikérése, valamint az információs jogokkal foglalkozó személy (Infotv. 1. mell. II. 13. pont) neve és elérhetősége;</p>

Adatgyűjtés típusa	Adatgyűjtés módszere / adatok forrása	Adattartalom
		<p>2. Az elmúlt két évre vonatkozóan az állandó szerződéses vagy keretszerződéses formában megkötött ügyvédi megbízások, tanácsadói vagy kommunikációs szerződések adatai (a szerződés megnevezése; a szerződés tárgya; a szerződést kötő felek neve; a szerződés értéke; határozott időre kötött szerződés esetében annak időtartama; az említett adatok változásai);</p> <p>3. Az első számú vezető javadalma, illetménye;</p> <p>4. A folyamatban lévő, állami és önkormányzati szervekkel közfeladat ellátására vonatkozóan kötött szerződések, és a szerződést kötő másik félre vonatkozó lista átadása.</p> <p>A részletekről lásd a jelen Kutatási terv 5.1.2-es alfejezetét!</p>
	<p>Online kérdőív: a közzétételi kötelezettségekkel kapcsolatos tapasztalatok és kihívások feltárása.</p>	<p>Szervezeti jellemzők;</p> <p>A kapcsolódó felelősségi körök és szervezeti struktúrák;</p> <p>A kapcsolódó szervezeti attitűdök;</p> <p>A kapcsolódó szervezeti tudatosság;</p> <p>A szervezet kötelezettségeken felüli, átláthatóságot biztosító tevékenységei;</p> <p>A kapcsolódó szervezeti felkészültség értékelése (szükséges kompetenciák megléte, képzésekbe való bekapcsolódás);</p> <p>Közzététel gyakorlatának jellemzői;</p> <p>A költségtérítés megállapításával kapcsolatos belső szabályzatok és intézményi gyakorlat;</p> <p>A szervezethez beérkező közérdekű adatigénylések volumene, tartalma és az azokat benyújtók jellemzői;</p> <p>A szervezet korrekciós mechanizmusokban, szankciókban való érintettsége és az erre vonatkozó szervezeti tapasztalatok, reakciók;</p> <p>A kötelezettségekkel kapcsolatos megfelelést gátló egyéb tényezők, kihívások;</p> <p>A szervezet információszabadság témájához kapcsolódó tájékoztatói gyakorlata és tájékoztatásra vonatkozó igényei.</p> <p>A részletekről lásd a jelen Kutatási terv 5.1.2-es alfejezetét!</p>
	<p>Mélyinterjú: a gyakorlat mögött meghúzódó mélyebb okok feltárása.</p>	<p>Érintettség megítélése;</p> <p>Az elektronikus közzététel és az adatigénylések kiszolgálásának szervezeti folyamata, felelősei, formája;</p> <p>Szervezeti jó gyakorlatok, jól működő területek azonosítása;</p> <p>A közzétételi gyakorlat jellemzői specifikus területeken;</p> <p>A szervezet kötelezettségeken felüli, átláthatóságot biztosító tevékenységeinek jellemzői és az ezekhez kapcsolódó szervezeti megfontolások;</p>

Adatgyűjtés típusa	Adatgyűjtés módszere / adatok forrása	Adattartalom
		<p>Kapcsolat a Hatósággal; Kötelezettségek teljesítéséhez kapcsolódó akadályok, gátló tényezők, megghiúsulási okok; Megoldási javaslatok a feltárt problémákhoz kapcsolódóan; A szervezet információszabadság témájához kapcsolódó tájékoztatói gyakorlata és tájékoztatásra vonatkozó igényei részleteiben. A részletekről lásd a jelen Kutatási terv 5.1.2-es alfejezetét!</p>
	<p>Fókuszcsoportos interjú: az adatigénylés gyakorlatának és kihívásainak feltárása.</p>	<p>Az adatigénylők által benyújtott adatigénylések jellemzői; Adatigénylések benyújtásának módja, formai, technikai jellemzői; Adatigénylésekkel kapcsolatos tapasztalatok, jellemző problémakörök; Az adatigénylések folyamatával, gyakorlatával kapcsolatos tapasztalatok specifikus területeken; Az adatigénylések folyamatával, gyakorlatával kapcsolatos elégedettség, fejlesztendő területek; Javaslatok a jelenlegi szabályozás módosítására vonatkozóan; A lehetséges korrekciós mechanizmusok ismerete az adatigénylők körében, ezekhez való folyamodás előfordulása, vonatkozó tapasztalatok; A tájékoztatót segítő felületek használatával kapcsolatos gyakorlatok, azokkal kapcsolatos elégedettség (pl. naih.hu; kimittud.atlatszo.hu; kozadat.hu). A részletekről lásd az 5.1.2-es fejezetet!</p>

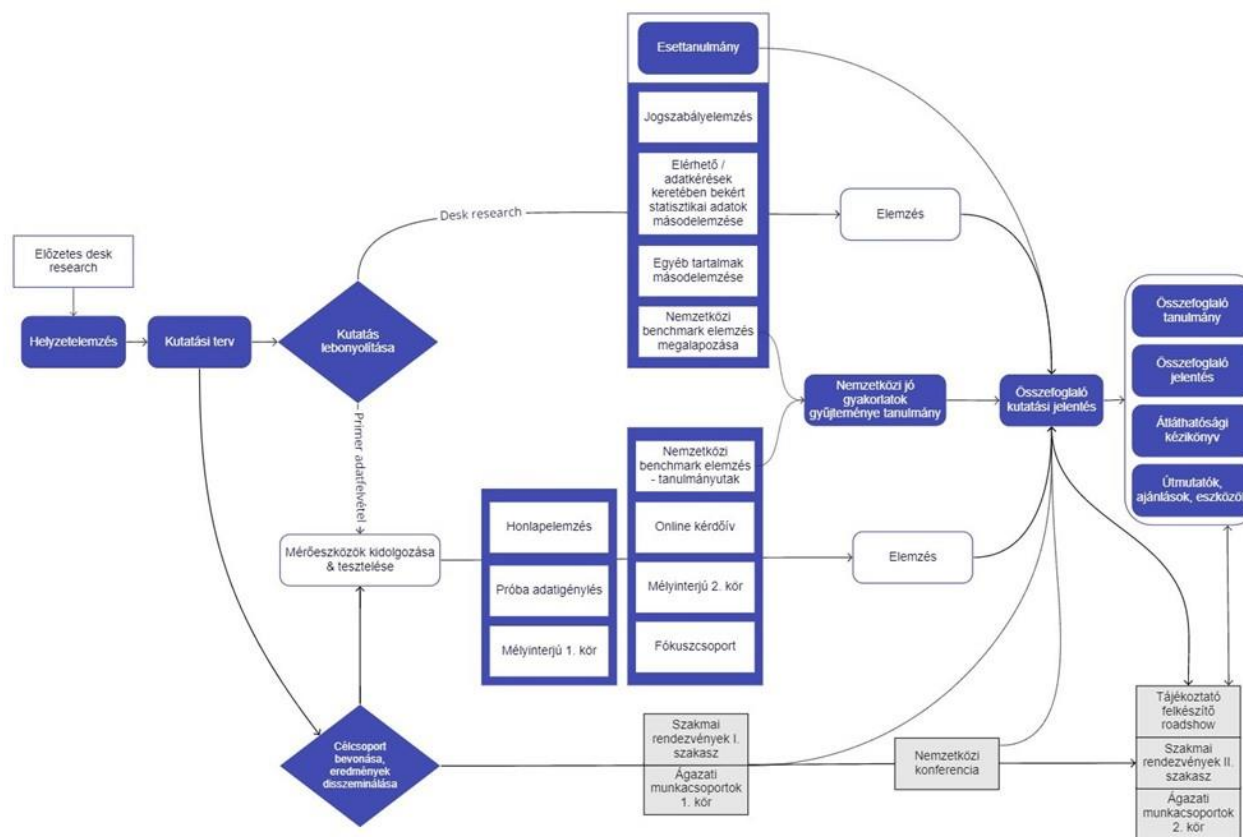
Forrás: saját szerkesztés

5.2 Az elemzések részletes folyamata

A következő ábra szemlélteti a 3. Kutatás egyes elemeire vonatkozó logikai koncepciót, érzékeltetve a kutatási elemek egymásra épülését, valamint időbeli sorrendjét.

1. ábra: A 3. Kutatás elemzéseinek részletes folyamata

Forrás: saját szerkesztés

6 A KUTATÁSI TEVÉKENYSÉG EREDMÉNYTERMÉKEI ÉS A VONATKOZÓ ELVÁRÁSOK BEMUTATÁSA

Az alábbi táblázat a kutatási tevékenység eredménytermékeit és az azokkal szemben támasztott követelményeket mutatja be:

8. táblázat: A 3. Kutatás kutatási tevékenységeinek eredménytermékei

Feladat és kapcsolódó általános elvárások	Eredménytermékek	Minőségi jellemzők	Mennyiségi jellemzők
Helyzetelemzés	Helyzetelemzés	Az érintettek elemzését, csoportosítását; jogszabályi környezet összefoglalását; statisztikai adatelemzést; jelenlegi helyzetképet; problématerképet tartalmazó dokumentum.	1 db helyzetelemzés (minimum 5 szerzői ív)
Részletes kutatási terv	Részletes kutatási terv	A részletes kutatás-módszertani megközelítést, a kutatás során alkalmazott eszközöket, tevékenységeket és a végrehajtás pontos ütemezését tartalmazó dokumentum.	1 db részletes kutatási terv (minimum 4 szerzői ív)
Honlapelemzés A belső szabályzatok, illetve a törvényileg előírt közzétételi listákban meghatározott adatok közzétételének és a nyilvánosság biztosításának vizsgálata céljából lebonyolítandó honlapelemzés elsősorban a szervezeti honlapokra, valamint a kozadat.hu felületén történő regisztrációra irányul. Amennyiben a szervezet nem rendelkezik saját honlappal, vagy azon semmilyen közzétételre utaló jel nem mutatkozik, az elektronikus közzététel vizsgálata kiterjed a kozadat.hu felületére is.	Mérőeszköz – ellenőrző lista (checklist)	Az ellenőrző lista (checklist) tekinthető a honlapelemzés esetében mérőeszköznek. Ez a dokumentum jelöli ugyanis azt a szempontsört, amely alapján a honlapok elemzését végzik a kutatók. Az ellenőrző lista (checklist) a Megrendelő jóváhagyását követően a 3. Kutatás keretében elemzendő honlapok teljes körében érvényes és használandó.	1 db ellenőrző lista (checklist)
	Adatbázis	A honlapelemzés kimeneti eredményterméke egy Excel adatbázis, amelynek adatai tartalmazzák a checklist-nek megfelelő adatokat, attribútumokat. A honlapelemzés kapcsán elvárás, hogy legalább 1000 szervezet körében, régió, TEÁOR kód és GFO kód szerinti reprezentatív mintán kerüljön lebonyolításra. Az adatbázis magában foglalja az elemzett honlapok teljes körére vonatkozó információkat, beleértve azokat az eseteket is, amelyekben pl. a szervezet önálló honlappal nem rendelkezik. Az adatbázis tisztítva és rendezve kerül átadásra a Megrendelőnek.	1 db Excel adatbázis a teljes mintára vonatkozóan (N = 1000)
Próba-adatigénylés Az adatigénylések teljesítési gyakorlatának vizsgálata.	Mérőeszköz – összeállított minta adatigénylés és elemzési szempontrendszer	A próba-adatigénylés esetében mérőeszközként funkcionálnak az előre meghatározott adatkérések. A próba-adatigénylés keretében maximum 3-5 db kérés megküldésére kerül sor a vizsgált szervezetek irányába. Mérőeszköznek tekinthető továbbá az előre meghatározott szempontrendszer, amely mentén a kutatók feldolgozzák és adatbázisba	1 db előre összeállított minta adatigénylés (max. 3-5 db kérés) 1 db elemzési szempontrendszer

Feladat és kapcsolódó általános elvárások	Eredménytermékek	Minőségi jellemzők	Mennyiségi jellemzők
		rögzítik az adatigénylésekre beérkező válaszok jellemzőit.	
	Adatbázis	Az adatigénylésre érkező válaszok, valamint az adatigénylés tapasztalatai a fenti szempontrendszernek megfelelően egy összegző adatbázisba (Excel táblába) kerülnek rögzítésre. A próba-adatigénylés kapcsán elvárás, hogy legalább 1000 szervezet körében, régió, TEÁOR kód és GFO kód szerinti reprezentatív mintán kerüljön lebonyolításra. Az adatbázis magában foglalja a próba-adatigénylés során felkeresett szervezetek teljes körére vonatkozó tapasztalatokat, adatokat, beleértve az eredményes és a megválaszolatlan adatigényléseket egyaránt. Az adatbázis tisztítva és rendezve kerül átadásra a Megrendelőnek.	1 db Excel adatbázis a teljes mintára vonatkozóan (N = 1000)
<p>Online kérdőív A közzétételi kötelezettségekkel kapcsolatos tapasztalatok és kihívások feltárása.</p>	Mérőeszköz – online kérdőív	Az online kérdőív részben alcsoport-specifikus, valamint vegyesen nyílt és zárt kérdésekből áll. A kérdéssor első lépésben egy Word dokumentumban kerül előkészítésre, majd a Megrendelő jóváhagyását követően kerül programozásra az online felületen. A programozott kérdőív Megrendelő általi tesztelését és jóváhagyását követően tekinthető alkalmasnak a kiküldésre. Az online felületen programozott kérdőív link formájában továbbítható, építhető be a felkérő levélbe. Az online felület a LimeSurvey.org felülete, amely egy európai web szerver alapú szoftver.	1 db online kérdőív (Word dokumentumban előkészített kérdéssor, majd Megrendelő jóváhagyását követően online felületen programozott kérdőív)
	Adatbázis	Az online kérdőíves adatfelvétel során a beérkező válaszok folyamatosan egy háttéradatbázisban rögzülnek, amely az online felület hozzáférői által a folyamat bármely szakaszában letölthető, ezáltal alkalmas a kitöltések folyamatos monitorozására. Az online kérdőíves adatfelvétel során elvárás, hogy minimum 1000 elemszámú érvényes, elemezhető, kitöltött, kérdőív keletkezzen GFO kód, régió és TEÁOR kód szerinti reprezentativitás biztosításával. Az elvárt elemszám elérését és az adatfelvétel lezárását követően előállt adatbázis tisztítva, rendezve és súlyozva kerül átadásra a Megrendelő számára.	1 db Excel adatbázis (kitöltési minimum: N = 1000)
<p>Mélyinterjú A mélyebb okok feltárására alkalmas mélyinterjúkhoz kapcsolódóan általános</p>	Mérőeszköz – mélyinterjú vezérfonal	A mélyinterjú beszélgetés egy előre meghatározott kérdéssor – ún. interjú vezérfonal – mentén zajlik, teret engedve azonban a beszélgetés alatt felmerülő további releváns kérdéseknek, témaköröknek is. A	1 db mélyinterjú vezérfonal

Feladat és kapcsolódó általános elvárások	Eredménytermékek	Minőségi jellemzők	Mennyiségi jellemzők
<p>elvárás, hogy minimum 50 db mélyinterjú készüljön, és minden előre meghatározott szervezettípus képviseltesse magát a mintában.</p>		szöveges dokumentumként átadandó vezérfonal a témablokkok megjelölését, a konkrét kérdéseket és esetenként válasz-specifikus alkérdéseket, valamint a kérdezői instrukciókat tartalmazza.	
	Jelenléti ívek	Az interjúk felvétele során jelenléti ívek aláírására kerül sor, amely igazolja az interjúk lebonyolítását. Az aláírt jelenléti ívek nem összeköthetőek az interjú elhangzottakkal, a beszélgetés tartalmával, biztosítva ezáltal az anonimitást. Minden interjúalkalom során önálló jelenléti ív aláírására kerül sor, amelyet kizárólag az adott interjú résztvevője/résztvevői ír/írnak alá.	Minimum 50 db jelenléti ív (1 jelenléti ív/interjúalkalom)
	Mélyinterjúk szó szerinti leirata	Az interjúalanyok előzetes beleegyezése mellett a mélyinterjúk során hangfelvétel készül, amely alapján elkészül a beszélgetések szó szerinti leirata. A szó szerinti leirat szöveges dokumentumban tartalmazza az interjúk teljes tartalmát, beleértve minden elhangzó kérdést és választ.	Minimum 50 db szó szerinti interjúleirat
	Mélyinterjúk összegző kivonata	A szó szerinti leiratok mellett minden interjúról készül egy önálló összegző kivonat is. Az összegző kivonat a kutatási téma szempontjából legfontosabb tartalmi részeket összegzi.	Minimum 50 db összegző interjúkivonat (minimum 0,2 szerzői ív/interjú, tehát összesen minimum 10 szerzői ív)
<p>Fókuszcsoportos interjú</p> <p>Az adatigénylés gyakorlatának és kihívásainak feltárása céljából lebonyolítandó fókuszcsoportos interjúk felmérés kapcsán elvárás, hogy minimum 5 fókuszcsoportos interjú lebonyolítására kerüljön sor, 8-15 fős csoportokban.</p>	Mérőeszköz – fókuszcsoportos interjú vezérfonal	A fókuszcsoportos beszélgetés egy előre meghatározott kérdéssor – ún. interjú vezérfonal – mentén zajlik, teret engedve azonban a beszélgetés alatt felmerülő további releváns kérdéseknek, témaköröknek is. A szöveges dokumentumként átadandó vezérfonal a témablokkok megjelölését, a konkrét kérdéseket és esetenként válasz-specifikus alkérdéseket, valamint a moderátori instrukciókat tartalmazza.	Minimum 1 db fókuszcsoportos interjú vezérfonal
	Meghívótervek	A fókuszcsoportos beszélgetések potenciális résztvevői számára minden alkalomhoz önálló meghívó készül.	Minimum 5 db meghívóterv
	Jelenléti ívek	A fókuszcsoportos interjúk felvétele során jelenléti ívek aláírására kerül sor, amely igazolja az interjúk lebonyolítását. Az aláírt jelenléti ívek nem összeköthetőek a fókuszcsoportos beszélgetések tartalmával, biztosítva ezáltal az anonimitást. Minden fókuszcsoportos interjúalkalom során önálló jelenléti ív aláírására kerül sor, amelyet	Minimum 5 db jelenléti ív (minimum 8 – maximum 15 fő résztvevő/jelenléti ív)

Feladat és kapcsolódó általános elvárások	Eredménytermékek	Minőségi jellemzők	Mennyiségi jellemzők
		kizárólag az adott interjú 8-15 résztvevője ír alá.	
	Fókuszcsoportos interjúk összegző kivonata	Minden fókuszcsoportos interjúról készül egy önálló összegző kivonat is. Az összegző kivonat a kutatási téma szempontjából legfontosabb tartalmi részeket összegzi.	Minimum 5 db összegző interjúkivonat (minimum 0,25 szerzői ív/interjú, tehát összesen minimum 1,25 szerzői ív)
Esettanulmány (elemző tanulmány)	Szakértői jelentés	Az esettanulmány készítése a következőkre terjed ki: konkrét adatigénylési ügyek gyakorlati szempontú elemzése és értékelése, kiemelt figyelemmel az üzleti titok és a szerzői jogok kérdéskörére, illetve az adatszolgáltatási kötelezettség alá tartozó érintettek körének meghatározására.	1 db szakértői jelentés, mely legalább 10 eset feltárására és elemző bemutatására vonatkozik (minimum 4 szerzői ív)
Összefoglaló kutatási jelentés	Összefoglaló kutatási jelentés	A beavatkozási fókuszokat azonosító, megoldási javaslatok megalapozásának célját szolgáló, a kutatási eredményeket összefoglaló tanulmány.	1 db összefoglaló kutatási jelentés (minimum 10 szerzői ív)

Forrás: saját szerkesztés

7 A KUTATÁS RÉSZLETES ÜTEMEZÉSE

Az alábbi táblázat a 3. Kutatás részfeladatait és azok ütemezését mutatja be:

9. táblázat: Kutatási ütemterv

Kutatási elem	Feladat	Felelős	Kezdés	Befejezés
Helyzetelemzés	Dokumentum elkészítése	Vállalkozó	2021. január	2021. április
	Folyamatba épített szakmai ellenőrzés, megrendelői véleményezés	Megrendelő	2021. április	2021. május
	Dokumentum megrendelői észrevételek alapján történő véglegesítése	Vállalkozó	2021. május	2021. június
Részletes kutatási terv	Dokumentum elkészítése	Vállalkozó	2021. január	2021. május
	Folyamatba épített szakmai ellenőrzés, megrendelői véleményezés	Megrendelő	2021. május	2021. június
	Dokumentum megrendelői észrevételek alapján történő véglegesítése	Vállalkozó	2021. június	2021. június
Desk research	Kutatáshoz szükséges statisztikai adatok, dokumentumok bekérése	Vállalkozó, Megrendelő	2021. február	2021. augusztus
	Kutatáshoz szükséges statisztikai adatok, dokumentumok feldolgozása	Vállalkozó	2021. március	2021. december
Honlapelemzés	Honlapelemzési checklist összeállítása	Vállalkozó	2021. május	2021. június
	Honlapelemzési checklist véleményezése, jóváhagyása	Megrendelő	2021. június	2021. június
	Honlapelemzés mintájának kialakítása, végleges honlaplista	Vállalkozó	2021. május	2021. június
	Honlapelemzést végző kutatók felkészítése	Vállalkozó	2021. július	2021. július
	Honlapelemzési checklist tesztelése kislelemű mintán	Vállalkozó	2021. július	2021. július
	Honlapelemzés lebonyolítása	Vállalkozó	2021. július	2021. október
	Adattisztítás, adatbázis rendezése (honlapelemzés)	Vállalkozó	2021. augusztus	2021. november
	Adatelemzés, adattáblák, grafikonok készítése (honlapelemzés)	Vállalkozó	2021. november	2021. december
	Szöveges elemzés – kutatási jelentés előkészítése (honlapelemzés)	Vállalkozó	2022. január	2022. március
Próba-adatigénylés	Próba-adatigénylés tartalmának összeállítása	Vállalkozó	2021. május	2021. június
	Próba-adatigénylés tartalmának jóváhagyása	Megrendelő	2021. június	2021. június
	Próba-adatigénylés keretében beérkező válaszok feldolgozásához használt szempontsor összeállítása	Vállalkozó	2021. május	2021. június
	Próba-adatigénylés keretében beérkező válaszok feldolgozásához használt szempontsor véleményezése, jóváhagyása	Megrendelő	2021. június	2021. június

Részletes kutatási terv - 3. Kutatás: A közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett szereplők nyilvánosságának kutatása

Kutatási elem	Feladat	Felelős	Kezdés	Befejezés
	Próba-adatigénylés mintájának kialakítása, végleges címlista összeállítása	Vállalkozó	2021. május	2021. június
	Próba-adatigénylés eredményeit rögzítő kutatók felkészítése	Vállalkozó	2021. július	2021. július
	Próba-adatigénylés lebonyolítása	Vállalkozó	2021. július	2021. október
	Adattisztítás, adatbázis rendezése (próba-adatigénylés)	Vállalkozó	2021. augusztus	2021. november
	Adatelemzés, adattáblák, grafikonok készítése (próba-adatigénylés)	Vállalkozó	2021. november	2021. december
	Szöveges elemzés – kutatási jelentés előkészítése (próba-adatigénylés)	Vállalkozó	2022. január	2022. március
Online kérdőíves adatfelvétel	Online kérdőív tartalmának összeállítása	Vállalkozó	2021. június	2021. július
	Online kérdőív tartalmának jóváhagyása	Megrendelő	2021. július	2021. július
	Online kérdőív mintájának kialakítása, végleges címlista összeállítása	Vállalkozó	2021. június	2021. július
	Online kérdőív programozása és tesztelése	Vállalkozó	2021. július	2021. július
	Programozott online kérdőív tesztelése és jóváhagyása	Megrendelő	2021. július	2021. július
	Online kérdőíves próba-adatfelvétel kislelemű mintán	Vállalkozó	2021. július	2021. augusztus
	Online kérdőíves adatfelvétel lebonyolítása	Vállalkozó	2021. augusztus	2021. szeptember
	Adattisztítás, adatbázis rendezése (online kérdőíves felmérés)	Vállalkozó	2021. október	2021. október
	Adatelemzés, adattáblák, grafikonok készítése (online kérdőíves felmérés)	Vállalkozó	2021. november	2021. december
	Szöveges elemzés – kutatási jelentés előkészítése (online kérdőíves felmérés)	Vállalkozó	2022. január	2022. március
Mélyinterjú felmérés	Mélyinterjú vezérfonalának összeállítása	Vállalkozó	2021. május	2021. június
	Mélyinterjú vezérfonalának jóváhagyása	Megrendelő	2021. június	2021. június
	Mélyinterjú felmérés mintájának kialakítása, végleges címlista	Vállalkozó, Megrendelő	2021. június	2021. június
	Mélyinterjú felmérés lebonyolítása – előzetes interjúk a többi mérőeszköz pontosítása céljából	Vállalkozó	2021. július	2021. július
	Mélyinterjú felmérés további részeinek lebonyolítása	Vállalkozó	2021. szeptember	2021. november
	Mélyinterjúk feldolgozása, interjúkivonatok elkészítése	Vállalkozó	2021. október	2021. december
	Mélyinterjúk elemzése – kutatási jelentés előkészítése	Vállalkozó	2022. január	2022. március

Részletes kutatási terv - 3. Kutatás: A közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett szereplők nyilvánosságának kutatása

Kutatási elem	Feladat	Felelős	Kezdés	Befejezés
Fókuszcsoportos interjú	Fókuszcsoportos interjú vezérfonalának összeállítása	Vállalkozó	2021. június	2021. július
	Fókuszcsoportos interjú vezérfonalának jóváhagyása	Megrendelő	2021. július	2021. július
	Fókuszcsoportos interjúk felmérés mintájának kialakítása, végleges címlista	Vállalkozó, Megrendelő	2021. június	2021. augusztus
	Fókuszcsoportos interjúk felmérés lebonyolítása	Vállalkozó	2021. augusztus	2021. október
	Fókuszcsoportos interjúk feldolgozása, interjúkivonatok elkészítése	Vállalkozó	2021. szeptember	2021. december
	Fókuszcsoportos interjúk elemzése – kutatási jelentés előkészítése	Vállalkozó	2022. január	2022. március
Esettanulmány (elemző tanulmány)	Megalapozó desk research	Vállalkozó	2021. június	2021. augusztus
	Esettanulmányok elkészítése	Vállalkozó	2021. július	2021. október
	Folyamatba épített szakmai ellenőrzés, megrendelői véleményezés	Megrendelő	2021. november	2021. november
	Dokumentum megrendelői észrevételek alapján történő véglegesítése	Vállalkozó	2021. november	2021. november
Összefoglaló kutatási jelentés	Dokumentum elkészítése	Vállalkozó	2021. július	2022. február
	Folyamatba épített szakmai ellenőrzés, megrendelői véleményezés	Megrendelő	2021. november	2022. február
	Dokumentum megrendelői észrevételek alapján történő véglegesítése	Vállalkozó	2022. február	2022. március
	Dokumentum megrendelői észrevételek alapján történő véglegesítése	Vállalkozó	2022. május	2022. szeptember

Forrás: saját szerkesztés

Az 3. Kutatás Gantt diagramja – méretéből adódóan – külön excel fájlként kerül csatolásra.

8 CÉLTERÜLET-SPECIFIKUS KOCKÁZATOK ÉS KEZELÉSÜK

Az alábbi táblázat a 3. Kutatás célterület-specifikus kockázatait és ezek kezelési módját mutatja be:

10. táblázat: Kockázatok

Ssz.	Kockázat rövid leírása	Hatása	Javasolt kezelési intézkedés
1.	Az együttműködési, válaszadási hajlandóságot – adatfelvételi módszertől függetlenül – jelentősen befolyásolja a kutatás adatkezelési protokollja, a személyes adatok védelmének biztosítása , az anonimitás lehetőségének biztosítása.	Az adatfelvételek során nem érkeznek megfelelő mennyiségben és elemzéshez megfelelő minőségben válaszok.	A kutatás teljes lebonyolítása során kiemelt figyelem irányul a személyes adatok védelmére és a megfelelő adatkezelési protokoll kialakítására és alkalmazására. Ennek támogatása céljából minden esetben adatkezelési tájékoztató készül, amely szigorúan betartásra kerül a megvalósítás során.
2.	A 3. Kutatás által vizsgált célterülethez sorolható egyes szervtípusok esetében várhatóan adatkérések révén sem érhető el a mintavételhez szükséges tételes nyilvántartás, az információ az adatgazdánál sem feltétlenül áll rendelkezésre.	A minta egy részének alapsokaságra vonatkozó számossága, összetétele nem megismerhető, az alapsokaság ezúton történő reprezentálása ellehetetlenül.	Az önkormányzati nyilvánosság kutatása, valamint a központi közigazgatás nyilvánosságának kutatása keretében lebonyolítandó honlapvizsgálat, kérdőíves adatfelvétel és esetlegesen a próba-adatigénylés is releváns alternatív forrásként szolgálhat a vizsgált szervezet által fenntartott, alapított gazdasági társaságok, alapítványok, valamint szövetkezetek feltérképezésére. Az állami és önkormányzati háttérű gazdasági társaságok, alapítványok és szövetkezetek feltérképezésének lehetséges módja lehet a Közadattár információs bázisára vonatkozó adatkérés indítása a NISZ Zrt. felé. Innen lekérhető lehet erre a közzétételi egységre vonatkozóan a teljes lista, ugyanakkor a hiányos közzététel vagy a kizárólag linkek formájában való közzététel miatt sérülhet ennek hasznosíthatósága is. A fentiek sikertelensége esetén további megoldásként szolgálhat a többlépcsős mintavétel módszere, amely első körben csak az önkormányzatok és állami szervek köréből vesz egy szűkebb csoportot, majd ezen belül listázza ki a 3. Kutatás szempontjából releváns alárendelt szervezeteket. A reprezentativitás ezen keresztül anélkül is biztosítható, hogy a teljes alapsokaságról rendelkezzenek a kutatók tételes listával.
3.	A honlapvizsgálat során kockázatként azonosítható, ha a szervezet nem rendelkezik saját honlappal vagy annak tartalma láthatóan nem frissül, illetve azon semmilyen közzétételre utaló jel nem mutatkozik.	A teljeskörűség sérül, a honlapvizsgálat során jelentős adathiány keletkezik.	Honlap vagy a honlapon közzétételre utaló jel hiánya esetén az elektronikus közzététel vizsgálata kiterjed a kozadat.hu felületére is.

Ssz.	Kockázat rövid leírása	Hatása	Javasolt kezelési intézkedés
4.	<p>A honlapelemzéshez egy egységes elemzési szempontsor, ún. checklist kerül kialakításra. Kockázatként azonosítható, hogy az előzetes szakmai egyeztetések ellenére a kialakított checklist megbízhatósága, gyakorlatban való alkalmazhatósága nem megfelelő.</p>	<p>Amennyiben a checklist megbízhatósága, gyakorlati alkalmazhatósága nem kielégítő, a honlapelemzést végző kutatók a checklist pontjait nem teljesen egységesen, összhangban értelmezik, amely az adatbázis tisztításával, rendezésével járó utómunkák mennyiségének megnövekedéséhez és súlyosabb esetben az eredmények torzulásához vezethet.</p>	<p>A szempontstruktúra minőségellenőrzése és a checklist megbízhatóságának, konzisztens értelmezhetőségének ellenőrzése céljából a kutatás alatt sor kerül annak maximum 15 elemű mintán történő előzetes tesztelésére és a tesztelemzés eredményeinek kiértékelésére.</p>
5.	<p>A nagy tömegű, hasonló/azonos szervezetek megküldésre kerülő próba-adatigénylés esetén a kutatási céllal kiküldött adatigénylés híre elterjedhet a szervezetek között és feltételezhetik a kutatási, monitorozási szándékot, ami pozitív irányban torzíthatja válaszadási hajlandóságukat.</p>	<p>A próba-adatigénylés eredményei pozitív irányba torzulnak.</p>	<p>Megfontolást igényel a próba-adatigénylés feladójának személye, továbbá az eredmények lehetséges torzulásának elkerülése érdekében a próba-adatigénylés olyan kéréseket is tartalmaz, amelyek megválaszolása nem igényel jelentősebb idő- és energiáfordítást, a kutatási cél ismeretétől függetlenül könnyen megválaszolhatók.</p> <p>Ezen felül a próba-adatigénylés ütemezése a korai fázisban kerül tervezésre, hogy lehetőség szerint minimalizálásra kerüljön a vonatkozó hírverés.</p>
6.	<p>A próba-adatigénylés során elvárás, hogy az képes legyen differenciálni a közzétételi hajlandóság vonatkozásában.</p>	<p>A mérőeszköz nem kellően érzékeny, nem képes differenciálni a közzétételi hajlandóság vonatkozásában.</p>	<p>Az elvárásnak úgy tud eleget tenni a mérőeszköz, ha egyidőben több kérdést is tartalmaz, és az evidensen rendelkezésre álló és átadható, semleges információk igénylése mellett érzékenyebb adatok kiadására is vonatkozik.</p>
7.	<p>Ha az elindított próba-adatigénylések monitorozása során a kutatók nem minimalizálják a folyamatba való beavatkozást, azzal sérülhet az összevetés lehetősége, a mérőeszköz standardítása.</p>	<p>A folyamatba való beavatkozás révén sérül az összevetés lehetősége, a mérőeszköz standardítása.</p>	<p>A kutatási folyamat során az adatkezelő és az adatigénylő közötti kommunikáció, a teljesítéshez elengedhetetlen interakció szükségességének kockázata már eleve minimalizálásra kerül a pontos és releváns adatkérések megfogalmazásával. Amennyiben ennek ellenére választ igénylő módon interakcióba lép az adatkezelő az adatigénylővel (pl. költségtérítést számol fel stb.), az adott szervezetre vonatkozóan ennek ténye rögzítésre kerül, azonban visszajelzésre már nem kerül sor, és ezáltal az adatszolgáltatási folyamat is – az érintett kérdésben – lezárásra kerül.</p>

Ssz.	Kockázat rövid leírása	Hatása	Javasolt kezelési intézkedés
8.	A próba-adatigénylések esetében – különösen a kisméretű szervezeteknél – számolni kell az elérhetőségek hiányából vagy minőségéből adódó problémákkal. Továbbá, egyéb okból (pl. kutatás hírének elterjedése, negatív médiamegjelenés) kifolyólag nem történik minden szervtől adatszolgáltatás.	A próba-adatigénylések egy része megválaszolatlan marad az ok pontos ismerete nélkül.	A megválaszolatlan adatigénylések a kutatási eredmények szempontjából nem jelentenek kockázatot. Az adatszolgáltatás elmaradásának, a megválaszolatlan adatigénylések előfordulási gyakoriságának meghatározása már önmagában a kutatás értékes eredményének tekinthető. Ugyanakkor szem előtt szükséges tartani, hogy a válaszhányok számos okra visszavezethetők, amelyek mérésére, pontos meghatározására jelen kutatási elem nem, de a párhuzamosan alkalmazott egyéb módszerek alkalmasak.
9.	Az anonim és önkéntes online kérdőív esetén általában kockázatot jelent az alacsony válaszadási hajlandóság, illetve az alacsony visszaérkezési arány.	Nem érkezik vissza megfelelő számú elemezhető kérdőív, elhúzódik az adatfelvétel.	Az alacsony válaszadási hajlandóságból, visszaérkezési arányból fakadó problémák visszaszorítása érdekében szükséges a jól megtervezett felkérőlevél csatolása; a célcsoport szempontjából releváns szereplők általi ösztönzés; valamint a válaszadás folyamatos monitorozása. szükség esetén emlékeztető levél kiküldése, illetve a technikai-módszertani lehetőségek kiaknázása (pl. kötelező kérdések, figyelemfelkeltő kérdőív design, releváns kérdések megfogalmazása stb.). Válaszmehtagadás, válaszhány esetén a kívánt elemszám az induló mintán felül pótminta vétele révén érhető el, amelyre akár több alkalommal is sor kerülhet. Az adatfelvétel lebonyolítására a várható válaszmehtagadással és pótcímezési eljárással számolva kellően széles időablak kerül tervezésre.
10.	További kockázat az online kérdőív esetében a megkezdett, de hiányosan kitöltött kérdőívek nagy aránya, vagy a kérdőív befejezés nélküli félbehagyása.	Hiányosan kitöltött, nem/nem megfelelően elemezhető kérdőívek érkeznek vissza.	A teljeskörűen kitöltött kérdőívek arányának növelése érdekében szintén a fentebb javasolt intézkedések érvényesíthetők. Továbbá, a befejezési arány növelésében jelentős szerepe van a kérdőívkitöltés időigényének, mely nem lehet hosszabb 15 percnél e kockázat mérséklése érdekében.
11.	Ha az online kérdőíves adatfelvétel során alkalmazott mérőeszköz nem kellően megbízható, felépítése nem logikus, illetve a kérdések nem egyértelműek, az a kitöltési aktivitást és a kapott válaszok, illetve adatok értelmezhetőségét egyaránt negatívan befolyásolja.	A mérőeszköz problémáiból, a kérdések nem kellő egyértelműségéből adódóan hiányos kérdőívek érkeznek vissza és/vagy a válaszok nehezen értelmezhetők.	A mérőeszköz strukturális vagy tartalmi problémáinak előzetes kiszűrése, a kérdések finomítása, precíz megfogalmazása érdekében sor kerül a mérőeszköz előzetes tesztelésére kisélemű minta bevonásával.

Ssz.	Kockázat rövid leírása	Hatása	Javasolt kezelési intézkedés
12.	A mélyinterjú felmérés kapcsán is releváns kockázat a potenciális interjúalanyok alacsony részvételi szándéka, a felkérések nagy arányú visszautasítása.	Alacsony mértékű válaszadási hajlandóság, a felkérések jelentős arányú visszautasítása esetén az előkészítési és az adatfelvételi szakasz elhúzódhat. Továbbá egy-egy szervtípus képviselői általi nagy arányú visszautasítás esetén a mintavételi terv felülvizsgálata szükséges.	Az ütemezés során számolni kell az interjú szervezésének időigényével, a lehetséges visszautasításokkal. A felkérések eredményessége érdekében szükséges egy jól megtervezett felkérőlevél csatolása és a célcsoport szempontjából releváns szereplők általi ösztönzés.
13.	A mélyinterjú során az interjúalany kevésbé részletes, elnagyolt válaszokat ad a kérdésekre. Az interjúernek nem sikerül kellően kooperatívvá tenni az interjúalanyt.	Az interjúk feldolgozhatósága, elemezhetősége, a probléma mélyebb feltárásának célja sérül, amennyiben az interjúalany kevésbé közlékeny, és csak rövid, tényszerű válaszokat ad.	Mélyinterjú készítése során különösen fontos, hogy az interjút készítő kutató kellő tapasztalattal és felkészültséggel rendelkezzen a beszélgetés vezetéséhez.
14.	A fókuszcsoportos beszélgetések esetében is fennáll az alacsony részvételi hajlandóság kockázata.	Alacsony mértékű válaszadási hajlandóság, a felkérések jelentős arányú visszautasítása esetén az előkészítési és az adatfelvételi szakasz elhúzódhat.	A résztvevők toborzása párhuzamosan több felületen, csatornán zajlik, jól megtervezett felkérőlevél és – amennyiben releváns – egyéb ösztönző eszközök alkalmazásával.
15.	A fókuszcsoportos beszélgetés során a résztvevők hatással vannak egymásra, amely által a téma könnyen eltérhet a vezérfonaltól.	A beszélgetés során nem kerül érintésre minden fontos kérdés, probléma, az eredmények nem fedik le teljeskörűen a feltárni kívánt témaköröket.	A moderátor felelőssége, hogy kezelje a vezérfonaltól való eltérést és megfelelően, egyúttal a véleményeket nem befolyásolva irányítsa a beszélgetést, emiatt a fókuszcsoportot levezető személy minden esetben senior szakértő lesz.
16.	A fókuszcsoportos beszélgetés szervezését – tekintettel annak létszámára – negatívan befolyásolhatja az elhúzódó járványhelyzet és a kapcsolódó korlátozó intézkedések.	A személyes megtartás megkezdhetősége elhúzódhat a korlátozások miatt, illetve a résztvevők távol maradhatnak a többszereplős személyes kontaktot jelentő szituációtól.	A fókuszcsoportok ütemezése viszonylag kései szakaszra kerül tervezésre, amikor az oltottsági szint remélhetőleg lehetőséget ad a személyes lebonyolításra, ugyanakkor elméletben és módszertanilag lehetőség mutatkozik az adatfelvétel online kiváltására is, amennyiben azt a helyzet megkívánja.

Forrás: saját szerkesztés

9 MELLÉKLETEK

9.1 Forrásjegyzék

A Kutatási terv összeállítása során az alábbi forrásanyagok kerültek felhasználásra:

- Bryman, A. (2012). Social research methods. Oxford University Press.
- Géring, Zs. (2014). Tartalomelemzés: A virtuális és a valós világ határán: Egy vállalati honlap-elemzés bemutatása. Kultúra és közösség, IV. folyam V. évfolyam (1.). pp. 9-24.
- Héra G. – Ligeti Gy. (2014). Módszertan. A társadalmi jelenségek kutatása. Budapest, Osiris Kiadó.
- Morgan, D. L. (1997). Focus Groups as Qualitative Research. 2nd Newbury Park, CA, Sage.
- Schultz M. (2020). Magánjogi jogesetmegoldási módszertan. 125-128. Elérhető: <http://eta.bibl.u-szeged.hu/4969/>
- Síklaki I. (2006). Vélemények mélyén. A fókuszcsoporthoz módszer, a kvalitatív közvélemény-kutatás alapmódszere. Budapest, Kossuth Kiadó.
- Solt O. (1998). Interjúzni muszáj. In: Méltóságot mindenkinek. Szerk. Havas Gábor, Budapest, Beszélő Kiadás. pp. 29–48.
- Steiner K. (1996). InterViews: An Introduction to Qualitative Research Interviewing. Thousand Oaks, CA, Sage.
- Transparency International Magyarország (Az elemzést írta: Reszkető P.) (2016). Az önkormányzati vállalatok átláthatósága és közzétételi gyakorlata. Szeged Megyei Jogú Város. Transparency International Magyarország Alapítvány.
- Transparency International Magyarország (Az elemzést írta: Makó Á., Tóth I. J.) (2014). A magyar állami vállalatok átláthatósága, közzétételi követelményeknek történő megfelelése és integrálása. Kutatási jelentés. Transparency International Magyarország Alapítvány.
- Transparency International Magyarország (Az elemzést írta: Papp K.) (2015). A magyar állami vállalatok átláthatósága és közzétételi gyakorlata. Vállalati rangsor. Kutatási jelentés 2. Transparency International Magyarország Alapítvány.
- Vicsek, L. M. (2017). Online fókuszcsoporthoz alkalmazása – lehetőségek, korlátok és tanácsok a hatékonyság növelésére. Vezetéstudomány, 48 (4). pp. 36-45.

9.2 Rövidítések jegyzéke

11. táblázat: Rövidítések jegyzéke

Rövidítés	Magyarázat
Áht.	2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról
IHM rendelet	18/2005. (XII. 27.) IHM rendelet a közzétételi listákon szereplő adatok közzétételéhez szükséges közzétételi mintákról
Infotv.	2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról
ML	A KÖFOP-2.2.6-VEKOP-18-2019-00001 azonosítószámú projekt műszaki leírása
NAIH	Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság

Forrás: saját szerkesztés

9.3 Ábrajegyzék

1. ábra: A 3. Kutatás elemzéseinek részletes folyamata 61

9.4 Táblázatok jegyzéke

1. táblázat: A Kutatási terv felépítése 13
2. táblázat: Kutatási kérdések és hipotézisek, a hozzá rendelt mérőeszközökkel 22
3. táblázat: A honlapelemzés mintájának összetétele 36
4. táblázat: A próba-adatigénylés mintájának összetétele 40
5. táblázat: A mélyinterjú adatfelvétel mintájának összetétele 48
6. táblázat: Az Esettanulmányban vizsgált ügyek elemzési szempontjai 52
7. táblázat: Az adatgyűjtés módszerei és adattartalma 55
8. táblázat: A 3. Kutatás kutatási tevékenységeinek eredménytermékei 62
9. táblázat: Kutatási ütemterv 66
10. táblázat: Kockázatok 69
11. táblázat: Rövidítések jegyzéke 73
12. táblázat: A Kutatási terv összeállításához kapcsolódó egyeztetések listája 74

9.5 Egyeztetések listája

12. táblázat: A Kutatási terv összeállításához kapcsolódó egyeztetések listája

Esemény neve	Dátum	Főbb témák
Projektindító megbeszélés	2021. 01. 27.	Projekt általános áttekintése Prezentációk
3. Kutatás munkacsoport ülés	2021. 02. 02.	3. Kutatás célcsoportjának definiálása
3. Kutatás munkacsoport ülés	2021. 02. 16.	A Kutatási tervet megalapozó Helyzetelemzés c. dokumentummal összefüggő témák: célcsoport-specifikus problémák
3. Kutatás munkacsoport ülés	2021. 03. 03.	A Kutatási tervet megalapozó Helyzetelemzés c. dokumentummal összefüggő témák: kutatási fókuszterületek
3. Kutatás munkacsoport ülés	2021. 03. 17.	Kutatási terv – külső és belső kapcsolódási pontok
3. Kutatás munkacsoport ülés	2021. 04. 20.	Kutatási terv – alkalmazott módszertani eszközök átbeszélése (lásd 5.1.2 fejezet)

Forrás: saját szerkesztés

